

EGYETEMES REGÉNYTÁR

A KIRÁLYTIGRIS

REGÉNY

IRTA
BÁRSONY ISTVÁN

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 10.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2014
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5433-40-5 (online)
MEK-12769

TARTALOM

- I. OTTHON.**
- II. A MÁSIK.**
- III. VALLOMÁSOK.**
- IV. MORMON HILÁR.**
- V. KÉT LEVÉL.**
- VI. BÁNAT.**
- VII. MORVAYNÉNÁL.**
- VII. SZENT ANTAL ELŐTT.**
- VIII. GYEHENNA.**
- IX. LESBEN.**
- X. ÁRULÁS.**
- XI. SEBZETT SZIVEK.**
- XII. SÖTÉT SZÖVETSÉG.**
- XIII. VÁRATLAN TALÁLKOZÁS.**
- XIV. A KÍNOK ÉJSZAKÁJA.**
- XV. EL INNEN, EL!**
- XVI. A HAJSA.**
- XVII. AZ UTOLSÓ AKKORD.**

I. OTTHON.

A főváros egyik félreeső, de csinos és tiszta utcácskáján egy sűrűn lefátyolozott hölgy sietett végig a javában diszló tavasz valamelyik csöndes alkonyatán.

Magasabb volt a közepesnél s termete rendkívül arányosnak látszott a testhez simuló kabátkában. Nem volt tulságosan karcsu, hanem a dereka plasztikus hajlása annál több erőt és rugalmasságot sejtetett.

Oly könnyedén és kecsesen lépegetett, hogy már a járása is fiatalságot árult el. Amint szoknyáját egy parányit megemelte: kikandikált alóla a czipőcskéje hegye.

Nagyon finom szabásu czipőcske volt a lábán. Áruló czipőcske. Elmondta az ahhoz értő kíváncsi szemnek, hogy ez a nő az elegáns emberek osztályából való. A nyárspolgárkaszt derék asszonyait majdnem mindig meg lehet ösmerni arról, hogy bármily kitűnő szabóval dolgoztassanak is: czipő és keztyű dolgában kevéssé finnyásak. Pedig ha ez a kettő nem tökéletes, akkor a híres Worth szabászati tudománya sem elég, hogy a toilette igazi gourmandja meg ne botránkozzék magában a rosszul öltözött hölgy láttára.

A fátyolos nő végighaladt az utcán s az utolsó ház előtt, amelyet lombos hársfák környeztek, megállott.

A házat vasrács-kerítés övezte s a hársfák a rácson belől voltak. Emeletes, nyaralójellegű épület volt az; emlékeztetett azokra az újabbdivatu vidéki kastélyokra, aminőket kies tájakon a vasuti kocsi ablakából gyakran látunk. A kerítéstől a falig pázsit zöldelt; a nyílt, széles lépcsőhöz pedig kavicsos ut vezetett. Azon a lépcsőn előbb az oszlopos verandára, onnan pedig a ház belsejébe juthatott az ember.

A mi elegáns hölgyünk egy pillanatnyi tünődés után benyitott a rácsajtón s még gyorsabban sietett fel a lépcsőn, mint a hogy idáig jött. Heves csöngetésével elárulta, mennyire türelmetlen.

Alighogy ajtót nyitottak neki, besurrant, mint a kalitkájába vágó madár.

- Itthon van Berky ur? - kérdezte a feszestartásu inast, akin meglátszott, hogy katonaviselt legény.

- A nagyságos ur rögtön megjön; megparancsolta, hogy ha a nagyságos asszony keresi, tessék eljelen be, - mondta az inas s amint még jobban kihuzta magát, összeütötte a sarkantyuját.

A hölgy gyöngén bólintott s besietett a lakásba, ahol nyilván ösmerte már a járást. Férfiembernek szokatlan lakás volt az.

Csupa puhaság, csupa kényeztetésre való alkalom mindenütt. A rokokó-butorok olyan finom alkotásuak, aminő csak a kényes, légies asszonyfélének való. Egy sor szoba nyílt egymásba: mind fényüzéssel berendezve. Művészien faragott állványokon csecsebecskék és értékes szobrocskák ingerelték a kíváncsiságot. Remek vázában élővirág illatozott; a lakás levegője olyan volt attól, akárcsak egy májusi pompában diszelgő kerté. Neszfogó szőnyegek véges-végig. A falon szinezüst-keretben tarka virágzománczczal körülfuttatott velencei tükrök. Azután rendkívül bájos képecskék, selyemre festett rokokó-jelenetekkel. A kárpitok s a függönyök mind különös leleménnyel szedvék szeszélyes ránczokba, hajlásokba. A szalon közepén piczi szökőkút csobogott-locsogott nagyon halkán, - s a kut medencéjében arany-

halak uszkáltak. Ha a nap odasütött, úgy volt, mintha pirosló tűz sziporkáznék a tovavillanó halacsák útján, a víz alatt.

Ábrándozni vágyó, titokban szerelmes, magát a vágyak édes kinjával emésztő asszonynak a fészke lehetett volna inkább, semmint férfi-otthon.

Itt lakott Berky Emil, akire a fátyolos nő várakozott.

Egyébiránt már nem volt fátyolos. Kalapját s kabátját levetette: kis zsebfésűt vett elő s megigazgatta a haját. Szeszélyesen göndörödő sűrű fekete haja volt. Olyan, mintha színét az éjszakai árnyéktól kapta volna. Épp' ilyen volt a szemöldöke, a szempillája, a szeme. A szemöldöke majdnem összeért; attól a nő szabályos szép arcának a kifejezése elsötétült. A szeme nagy volt és nyílt; de a fehérjén egy kis kékbe játszó borulatot lehetett észrevenni.

Alighogy egy pillantást vetett a tükörbe: az ablakhoz sietett s lopva nézett le az utcára a függöny mögül.

Nem tudott sokáig egy helyben maradni; tekintete az íróasztalra tévedt; ott levelek s irások voltak. Idegesen kezdett turkálni köztök. A levelek aláírását megnézte; bele is kapott egy pár levélbe, de nem érdekelte egyik sem, mindet félredobta.

Egy darab papiroson verstöredéket pillantott meg. Azt mohón ragadta fel. Elolvasta. Halkan és lassan mondta a szavakat, mintha álmában sugták volna neki s most vissza akarna rá emlékezni:

«Csöndes - nyári - éjnek - lágy fuvalma szálljon -
Hozzád, én virágom. -
Búsuló szívemnek - sóhajával súgja, -
Hogy utánad - vágyva vágyom...»

A többi ki volt törölve.

Az ő írása... - Valami éji dal, - suttogta magában a fekete asszony, s tünődve, kérdezve tette hozzá: vajjon kinek írta?

Önkénytelenül fordult meg s egy képre szögezte tekintetét; - egy fiatal férfi életnagyságu arcképére.

Éppen olyan kaczer, hiú kép volt az, akárcsak ez a furcsa, puha lakás. Egy se szóke, se barna férfi képe; mosolygott s keskeny bajusza közül kivillant fehér foga. Szakállt nem viselt s így még jobban szembeötlött, hogy milyen nőiesek a vonásai. Sűrű haja a homlokára hullott s szinte borzasnak tetszett. Csak mélységesen kék szemében volt valami éles, kemény, szúró, amit a nagy kétség tiszta derüje sem tudott enyhíteni, pedig bizonyára édesen és behizelgően akart nézni, mikor a festőnek ült.

Az asszony elragadtatva nézte ezt a képet. Beszélt hozzá, de oly halkan, hogy még ebben a nagy csöndben sem lehetett volna meghallani. Talán imádkozott; talán szerelmet vallott; talán átkozódott. Arczán mind a három hangulatnak a nyoma összekeveredett. Áhitat, lázas hév és elfojtott düh, együtt.

Nagyon belemerült a tünődésbe, s észre sem vette, hogy a kép eredetije benyit s lábujjhegyen mögéje lopózik.

Csak akkor riadt fel, amikor megölelte a férfi.

Szivdobogásos lelkendezéssel dobta magát az ölelő karok közé, úgy rebegte: - Emil! itt vagy valahára!

- Vártalak Leóna, mondta a férfi, de egy kicsit korábban jöttél, mint ahogy irtad.

Az asszony közbe vágott; minden szava lángolt:

- Korábban jöttem, igaz. De hát jöhetek én ide elég korán? És mehetek-e el elég későn? Mindig itt a lelkem tenálad, Emil! Itt hagyom a szívemet, eszemet; - örökre itt maradnék!

A nagy felindulástól folytatni sem tudta. Az a mélységesen kék és mégis kemény szempár inkább öntelten, semmint valami nagy melegséggel nézett rá; de a nő nem láthatta azt, mert a feje még most is a férfi mellére borult.

Berky megsimogatta a sötét hajtengert, amely hullámos rengéssel kezdett az ujjá között bomladozni.

- Gyere, mondta lágyan, - pihenj egy kicsit. Nagyon siethettél, eltikkadtál.

- Nem testi tikkadás ez, hanem lelki, - szólt az asszony, olvadva, sóváran. Oly rég nem láttalak. Már egy hete. Megőrülök, ha így tart; valami ostobát, vagy gonoszat cselekszem.

Berky rádőlt a heverő divánra s engedte, hogy a nő odaüljön melléje, a földre, a puha szőnyegre.

- Bocsáss meg Leóna, sokat jártam, - mentegette magát. S a közben egyre simogatta az asszony fejét, amitől az féligmeddig hipnotikus kábultságba esett.

- Emil! Emil! - mormolta halkán, érzelmesen, s hízkelő czicza módjára kínálta oda a fejét a simogató kéznek. - Nagyon szeretlek Emil. Szeretsz-e még te is? Vigasztalj meg. Borzasztóan szenvedek; mert rémlátásaim vannak. Olyan nehezen tudtam eljutni hozzád ma is. És folyvást rettegek, hogy még ennél is rosszabbul lehetne. Azt én ki nem bírnám. Abból katasztrófa fejlődhetnék. Tudod-e, mit tervez ő? Valami gyanus, szörnyű eszméje van. Ugy rémlik nekem, mintha elkészülne innen, - végképen, örökre!

Majdnem sikoltotta az utolsó szavakat s amint sejtelmétől megrémülve, felkapta a fejét: látta, hogy a férfi elnéz fölötte s csak gépiesen hallgatja. - Szemében nincs sem megrendülés, sem szájalom.

Felemelkedett a földről s egy zsölyeszékbe ült, amely a heverő diván végéhez támaszkodott. Ebben a helyzetben éppen szemközt nézhetett Berkyvel.

Tekintetök egymásba fonódott. Az asszonyé égett, - a férfié ellenben nem árult el különös felindulást.

- Talán szólhatnál hozzám, mondta a nő, egy kis árnyalatával a szemrehányásnak. Mintha egy csöppet sem éreznél velem, olyan vagy. Legalább a szavadat hadd halljam, attól megkönnyebbülök; mert csudálatos zenéje van a hangodnak, Emil. - A nézésed sokszor fagyasztott már meg, de ha beszélsz, felolvadok, lassan meggyógyulok.

Esdeklő könyörgés és szenvedélyes vallomás volt ebben, még a köszívnek is meg kellett puhulni rá.

Berky fél könyökére támaszkodott s kinyújtotta kezét az asszony felé. Odavonta magához. - Nem engedem, hogy szenvedj, mondta dédelgetve. De a szemében most sem volt az a melegség, ami a hangjában.

Nem is sikerült a vergődő asszonyt megnyugtatnia.

- Mi lesz velem, kérdezte a nő, ha az talál történni, amitől rettegek? Tudni akarom, Emil, azért jöttem. Erőszakoltam ezt a találkozást, mert félek, hogy rövidebb az időnk, semmint magunk is gondolnók. Erőszakoltam, pedig jól tudod, hogy az életemmel játszom. Mormon Hilár ebben az egyben nem érti a tréfát.

- Mormon Hilár, dünnyögte Berky, félig magában.

- Mit mondtál? nem értettem.

- Csak az urad nevét ismételted. Milyen különös név. Egy csöppet sem tetszik nekem.

Leóna sóhajtott. - Azt hiszed talán, hogy nekem valaha tetszett? Rettenetes ember! Az a tiz esztendő, amit mellette töltöttem, kétségbe ejtene, ha azt nem remélném, hogy bűnbocsánatot kapok a révén mindenért, amit életem fogytáig rosszat elkövetek.

- Tudod-e, hogy bővebben még soha sem beszéltél róla?

- Elég szomorú nekem, hogy most beszélhetek. Ezelőtt ilyesmire nem értünk volna rá, amíg szeretnél...

- Leóna!

- Ne haragudjál Emil, bus és nyomasztó előérzet, sötét gyász van bennem. Nagy események sejtelve kinez. De nem annyira a jövőtől rettegek, mint egy szörnyű gyanútól, amely közös multunkban gyökerezik. Attól a borzasztóságtól, hogy egyszerre vége szakadhat mindennek: meg tud menteni engem a halál. Ha nem élek, nem érzek. S amikor töled egészen el kell szakadnom, azon a napon a halálom bizonyos. De mivé legyek attól a gyehennától, ami abban a sejtésben leselkedik rám, hogy te engem tulajdonképpen sohasem szeretnél?!...

Berky dorgáló tekintetét vetett a fekete nőre és hallgatott. Ezzel a félig fájdalmas, félig neheztelő nézéssel sokszor kényszerítette, hogy bocsánatért könyörögve boruljon le eléje; de most nagyobb megrendülés dülhatott az asszonyban, semhogy a megszokott fegyelmi rendszabály elég lehetett volna a szívének.

- Egy esztendeje már, hogy a tied vagyok, suttozta, mélyen elpirulva. S ez a rövidke idő mintha teneked tan hosszú is volna. Pedig emlékezzél, mi volt előbb, sokkalta előbb, amikor esztendőkön át esdekeltél, őrzöngtél, rémitettél. Az borzasztó volt, Emil. Te sohasem tudhatod meg, mily gyötrelmeken hajszoltál keresztül. Talán nem is szereted, hogy felidézem a kinos vergődés emlékeit, de ellenállhatatlan vágyat érzek, hogy beszéljek most róla; - éppen most, amikor lelkiösmeretedre akarok egyuttal hatni vele; amikor a saját életemnek, üdvösségemnek, józan eszemnek a megmentése érdekében teszem.

- Beszélj csak Leóna, szívesen hallgatlak. Nekem minden érdekes, amit te mondasz, szölt Berky oly hangon, amely őszinte volt.

- Érdekes, ugy-e, mert a magad diadalának a hőskölteményét zengem, kiáltotta az asszony, és szomjuhozó vágygyal forrasztotta ajkát a férfiéra. De hamar összeszedte magát s merengve folytatta:

- Ó, milyen tiszta és szent asszony voltam én, amíg te az utamba nem kerültél!... Te, aki megigéztél, a szemeddel megvertél, rabszolgáldóddá tettél! Azt hiszem, Emil, már az első napon szerettelek. Sohasem láttam hozzád hasonlót, én gonoszom, én kegyetlenem te! De te abból sokáig semmit sem sejtettél. Csak én szenvedtem, egyedül én: és amikor nem láttalak: sirtam, zokogtam. Éjjente megtéptem a párnámat kinomban, és hogy ne hallja az uram, mit művelek: összeharaptam az ajkamat, úgy jajgattam magamban, befelé.

- Mégis olyan tengernyi ideig várattál, emésztettél.

- Emésztődésről beszélsz? Hát van neked fogalmad az én senyvedésemről? Ha tudtam, hogy mindjárt látni foglak, elrémultem a szívem verésétől. Kivántalak és rettegetem tőled mégis. A te arczodnak s hangodnak a titkos emléke éltetett, és majd hogy eszemet nem vesztettem, ha az arczodat igazán láttam s a hangodat igazán hallottam. Ó Emil, hogy tudtál esküdni, könyörögni! Ha mindaz, amit nekem fogadtál, amivel elkábitottál, hazugság lehetett: akkor nincs isten, hogy meg nem nyitotta alattad a földet és el nem nyeletett a pokollal, ahová az ember-szív vérével élő Gonosz való.

- Leóna, csillapodjál. Megint beteggé izgatod magadat. Szerettelek...

- Monddd, ismételd ezt, ezerszer, milliószor. Nem hallhatom eleget. Amióta a rettegés él bennem, szünetlenül csak ezt vágyom hallani. Könnyű volt a bátorság nyugodt napjaiban. Akkor nem éreztem szükségét az új meg új biztosításnak a te ajkadról. Akkor mért beszéltem volna az áldozatról, amit neked hoztam? Panaszkodásnak tetszhetett volna, pedig ha boldog az ember, minek panaszkodjék? A szemrehányás joga csak a boldogtalanoké. De én már nem vagyok olyan boldog, hogy ne vágynám veled beszélni a megkísértetés idejéről. Arról az időről, amikor minden szavadat mohón szíttam magamba, pedig már éreztem a halálos mérget, ami elkábit és ellenállásra képtelen bábbá tesz. Iszonyodtam tőled, mert bármennyit esküdtél is tiszta szerelmet, benne volt a szemedben a bűn, amitől fáztam s a vérem mégis felforrt. Hányszor könyörögtem, hogy hagyj el, ne üldözz, ne kinozz. Te jól tudtad, hogy az már a végső kimerülés. Hisz ha erőm van: az kellett volna, hogy elkergesselek. De amikor a csábítás himnuszát a fülembé sughattad, akkor már félig örült voltam; akkor már zúgott az agyam s a bűbajos gyönyör, ami szavaidból a lelkemre áradt, teljesen megigézett:

- Szerettelek, Leóna, szerettelek!

- Hallom a hangodat most is, az akkorit. Átkoztam a születésem óráját, hogy olyan gyöngének teremtett az isten. Hisz' ha elmentél tőlem, utánad szerettem volna rohanni, és százszor voltam azon a ponton, hogy így kiáltsak fel: ne higgy nekem, nem igaz, hogy meg tudok tagadni valamit, amit te követelsz; csak a tisztesség, a női szemérem vivja bennem utolsó vonagló tusáját a megadás vágyával. Nem tudom ki vagy, nem kérdelem mit akarsz, csak engedelmeskedni óhajtok már neked, hadd érezzem én is valahára a megadásban rejlő boldogságot, amit csak halálosan szerelmes asszonyok érezhetnek...

- Láttam rajtad és boldog voltam, szólt közbe a férfi.

- Vigasztalás, ha mondd. Mert ahhoz fogható győtrelem nincs a földön, amit a nő kiáll, mielőtt meghallgatja a férfit, akit jogtalanul szeret. Én átéltem ezt a kint. Most is látlak, Emil, amint felém nyulsz s megölelsz. Érzem a csókot, amitől meggyuladtam s amitől elöntött az iszonyat és a düh. Megfojtani, elpusztítani szerettelek volna! - És nem bírtam mást tenni, mint a nevedet nyögtem, sóhajtottam. Az anyám olasz nő volt s az ő perzselő szenvedélyét örököltem. Szerelemre vágytam s a férjem iránt szerelmet sosem érezhettem. Ha bűnös voltam, ime megbűnhődtem. Tudtam is én, bántam is én, hogy mi lesz velem. Napról-napra a sarkamban voltál. Nem volt egy lélekzétvételre való nyugtom. Ha nem szólhattál hozzám, irtál. Minden leveledet össze akartam tépni, olvasatlanul elégetni. És minden sorodat a haldoklók elgyöngülésével olvastam el százszor. Egyszer egy tizsoros vallomásodat mondtam magamban egész éjjel. Öleltem a papirost és minden betűjét végig csókoltam, megsimogattam. Az isten kegyelme őrzött, hogy fel nem ugrottam az ágyamból s éjnek idején hozzád nem rohantam. Ugy rémlett, mintha várnál, hívnál...

- Csakugyan vártalak, hívtalak; - érted akartam akkor menni, hogy elraboljalak.

- Csak egy szavadba került volna. Akkor már csak az ablakomat kellett volna megzörgetned s én kiugrom. Nagyon jól csináltad a dolgot. Elvetted az eszemet egészen. Megbűvöltél, megbabonáztál, magadhoz láncoltál. Amikor azt mondtam kétségbeesve: «nem»! - felsikoltottam a lelkem fenekén: «igen! igen!»... Te ugyan nem mondhatod, hogy rohammal vetted be a várat. Hanem egyenkint szedted szét a köveket, amíg egyszer csak sehol sem volt a vár. Ott álltam előtted, védtelenül, mámorosan, önkívületben; - rettegve, iszonyodva, jártányi erő nélkül. Tehettél velem, amit akartál. Én már semmit sem tudtam arról. Én azt már többé meg nem akadályozhattam. Eladtam magamat az ördögnek, - *neked!*

Berky hallgatott. Némán simogatta, csókolgatta az asszony forró kezét.

- Ehhez értesz, folytatta Leóna. Ahol egyetlen egy szó megváltás lehetne, ott te ezer csókkal ejtesz mámorba s elfelejtetsz minden egyebet. Hányszor támadt kétség a szivemben; hányszor kezdtelek fakgatni, vallatni! Csókeső volt rá a felelet, s mire felébredtem, nem volt józan az elmém. Az idő sürgetett. Sietnem kellett vissza, a poklomba, Mormon Hilár mellé, aki az uram és parancsolóm. Akit gyűlölök s megvetelek, mert gyalázatos alkuval vásárolt meg. A mi esküvőnk semmis, tudd meg Emil. Csalás volt az egész; nyomorult komédia. Mert amikor azt kérdezték tőlem az oltárnál: «szeretem-e?» hangosan kiáltottam, hogy *nem!* S azt senki sem hallotta, hallani nem akarta. A pap tán süket volt. Mit tudom én? De Mormon Hilár, a milliomos aranyásó, egy csöppet sem volt süket. Bánta is ő, hogy én mit beszélek? Neki adtak, elvitt. *Elvitt*, mondom, mert én nem mentem hozzá szivből. Én nekem ő nem igazi uram. Én azt teszek, ami nekem tetszik s a lelkiismeretem *ő miatt*a bizony nagyon nyugodt. Utálok az első percztől fogva: csak egy nagy hibám volt: féltém tőle. Ha borzasztó szemével rám tekint, most is megdermedek. Rémképek gyötörtek minduntalan. Kicsoda ő? Ugy szakadt ide az aranyásók közül. Vagyona volt, bányákat vett. Ahol az ezreket kidobálta, sehol sem kérdezték tőle: ki fia, mi fia. Én magam sem tudtam s ezt nem bírom megszokni. Ezer csuda, hogy régesrégen el nem bujdosom tőle. Amíg az anyám élt, nem tettem, ő miatt. Azután jöttél te! És ahol te voltál, Emil, ott én már szívesen megmaradtam. Életem minden szenvedését szívesen elfeledem ezért az utolsó egy évért. Még azt is elfeledem, amit te érted gyöttrődtem; csak azt az egyetlen egyet ne vedd el tőlem, hogy igazán szeretted. Arról akarok megbizonyosodni, hogy nemcsak időtöltésnek voltam jó számodra.

Oda csuszott a férfihoz, aki mosolyogva nézte.

- Iszonyodom tőled, amikor így nézel, - mondta szenvedélyesen és megborzongva. A te nagy nyugalmad kétségbeejt. Szeretném, ha szídnál, hogy gyanusítani merlek. Ha megvernél, amiért megsértettelek: boldog lennék. Csókolnám a kezedet, amikor ütsz, mert dühödből ártatlanságodat érezném ki. De te nem vagy ártatlan, Emil. Te kegyetlen vagy, kegyetlen mint a királytigris.

Reszketett nagy felindulásában. Odahajolt a férfihoz, aki szeliden csittította. Kis kezével izgatottan ragadta meg a vállát s pihegve folytatta:

- Te engem talán soha, egy pillanatra sem szeretted igazán. Utánad ki tudja, hányan sirnak éppen úgy, ahogyan én! Te minden asszonyok megrontója, vigyázz, az én boszum elől meg nem menekülsz. Ha engem megcsalsz Emil, a saját kezemmel fojtalak meg! Meghalsz!...

Amint ezt kimondta, önkívületben markolta át a férfi torkát s egy másodperczig úgy tartotta rajta a kezét görcsösen vonagló szorítással, hogy a Berky szép arcza belekékült.

Még akkor is nyugodt volt az az arcz.

Leóna felsikoltott s eleresztette.

Azután leborult a földre s ott keserves, szívtépő zokogásban tört ki.

Berky ott maradt fekvé a divánon, s amint sajgó torkát simogatta, azt gondolta magában: ejnye, de erős keze van ennek a bolondos asszonykának.

II. A MÁSIK.

A Hidegvölgyben szól a kakuk.

Május van. A szerelemnek s a lelki részegségnek az évadja van. A Hidegvölgyben sok az árnyék és sok a fényesség. Virág van a fán, virág a bokron, virág a fü között.

A völgy fenekén rejtett tó csillog. Zöldvizü tó, amelybe szomoru fűz hajtogatja leveles vesszeit. Óriás topolyfák környezik a tavat és egyre sugdosnak magok között.

A sűrűségből kiröppen egy-egy szomjas madár s leszáll a tó szélére: iszik. Sipoló pirókok fujják egyhangú hívogatójokat. Hol megjelennek a szélső galyon, hol eltűnnek a bozót utvesztőjében: övük itt a világ.

A topolyfákat meglátni a vízben. Ott nyújtóznak a tó kék feneké felé. Az a kékség az ég arczulata.

A fák koronáját felhők simogatják odalent. Bárányszerű felhők. Igazában csak ködfoszlányok. Csak a tó mutatja úgy, mintha a pókhálóból szőtt csipkét végig fujná a szellő a fa tetején.

De milyen gyöngye szellő! A topoly lombja csak éppen hogy meg-megrezdül tőle.

A legnagyobb topolyfa ernyőként takar be a völgyben egy kis házat. A háznak bokros kertje, kicsi udvara van. Virággal tele mindakettő.

Az eresz alatt egy öreg nő kötöget. Az erdőben valaki versenyt dalol a madarakkal. Az öreg asszony minduntalan arra tekint, ahonnan az üde, csengő hang szerte száll.

Május van, a szerelem hónapja. A magasban fecskék uszkálnak, sűrögnek-forognak. Idelent pille kergeti egymást s szól a kakuk.

A levegő balzsamos. Fényes bogár zug el a kert fölött; de visszakanyarodik s belebolondul a virágos cserjébe.

Egy leánynak a hangja hallik az erdőből. Mintha najádok és nimfák csalogatnák egymást. Csattog a fülemüle és fuvolázik a sárga rigó. A sok-sok szerelemtől szinte átmelegszik az egész Hidegvölgy.

A visszhang megismétli a dalt; a nagy erdő felől sirja vissza. A leány arra fut. Nyomában egy hatalmas ujfundlandi kutya.

Az eb le nem veszi hűségese szemét róla. Figyelme egy pillanatra sem lankad. Beszaglász a sűrűségbe; fel-felemeli a fejét s a légáramlatból kutatja: nem jön-e ellenség.

Megmozdult a páfrány. Az eb megkapja a leány ruháját s gyöngéden huzza vissza. Aztán morogva ugrik neki a mozgó fünek, de rögtön szűkül és visszapattan. Fülét hátra csapja s nyihog. Szőre felborzolódik, két első lábával nekifeszül a földnek s úgy fordul, hogy fedezze megriadt urnőjét.

A páfrány között néhány darab kő van, az alól kicsuszott egy kigyó. Halk moszatolással keres jobb helyet, ahol nem háborgathatják.

A kigyótól való iszonyat a leány ajkára fagyasztja a dalt.

Előre mennek, ketten. Az út felfelé visz; meredek kezd lenni. Ahol kanyarodik, onnan ellátni messzire, le a völgybe. Látni a házikót is a tó partján. Így még sokkal kisebb. A vén topolyfák is felényit mutatnak; óriás bokorhoz hasonlítanak. Hatalmas törzsöket eltakarja a lomb. A

másik oldalon az ut fehér vonala fut. Ott elvértve szekerek mozognak. Onnan jöhetne valaki, akit itt nagyon várnak.

Szőke a leány és fehér. A harmatbeeste liljom ilyen gyöngéd. Ha leeresztené a haját, aranyeső hullana fejről a földre. Ahol a napsugár becsuszhát a fák közt, mindjárt azt a haját fényesíti, csókolgatja. Epedés van a leány szemében és leirhatatlan vágy. A május az ő tekintetéből lopkodja ki a szerelem sóvárgását s úgy osztja széjjel parányonkint az erdőnek, a szellőnek, a buja tenyészetnek, mint valami kincset.

Nagy a magány itt; senki sincs, aki egy szót hallhatna, egy mozdulatot látna abból, ami a mélységes titoknak van szánva.

A leány összeszi keblén a két kezét s úgy néz le az utra, mint a szobor. Csak a szemében van égő, izzó élet.

Ami két szeméből sugárzik, attól, ha élőszóvá válnék, megremegne az erdő.

A fák szerelmesen borulnának össze; a virágok tikkadtan hervadnának el idő előtt; a madaraknak megrepedne a szivők. Könyezne az ég és mégis sütné a nap, soha le nem menne. Csak világitaná azt az utat, amerről őt várják.

«Jőjj, jőjj! mondja a szőke leány szeme, hisz elepedek az egyedülvalóságban, én szépem, én lovagom!»

«Jőjj fehér paripán és ragadj el innen; száguldj velem a mindenségen keresztül; oda, ahol senki többet rád nem vetné a szemét, csak a te hűségese!»

«Jőjj felhő-csónakon és ültess bele; uszd meg velem az eget és ahol legkékebb, ott maradjunk azután mindvégig, csak ketten!»

«Szárnynyá változzék a karod és a szerelem mérhetetlen tengerévé a szived. Azon a szárnyon hadd szállnék én annak a végetlen tengernek a közepéig!»

«Én, aki szemérmes, szende leány vagyok: remegve, esdve hívlak, szerelmem!»

«Rád vár a lelkem; s amiről költeményeket zengtél: ajkam méze már csak a te ajkadnak lehetne édes!»

«Uram, kedvesem, királyom, jőjj értem!»

«Hol maradsz annyi ideig, holott érezned kellene, hogy a szivemet teszem minden lépésed elé, amikor a fehér uton megpillantalak?!»

«Lili vár, Lili hív! Lili meghal, ha nem sietsz!»

«Árvalányhaj bomladozik szét a fejemről, azt lengetem feléd, ha meglátlak: jőjj!»

«Rózsa fakad az arczomon és messziről sikoltom, hogy neked nyilik, ha érzem, hogy közelsz!»

«Jőjj, siess, Megváltóm! A vadgalamb az én fájdalommat bújja, a fülemüle az én epedésemet sírja!»

«Lili a tied; - hozzád imádkozik!»

«Ha bele nézek a tóba, két szememből a te ígézetet olvasom ki!»

«Ha egy virágot leszakítok, nem merem megcsókolni, mert rád gondolok s úgy elfog akkor a szivdobogás, hogy remegve kérdem: hátha megreped a szivem, mielőtt igazán megcsókoltál volna?!»

«A fehér ut üres és tenélküled üres lesz nekem mindhalálig!»

«Szépszavu kisértőm, bűbájos Apollóm, jer!»

«Azt mondtad: végigkerestél a világon, amíg megtaláltál. Pedig én nem rejtőztem; várlak, amióta megszülettem!»

«Azt mondtad: itt vagy mellettem mindig, amikor nem is látlak. S én azóta mindig ölelnék a pusztá levegőben; de amint a karodba dőlnék: csak a pázsit puhaságát érzem!»

«Ha itt vagy, elfog a félelmetes gyönyör és alig merem a tekintetemet rád emelni!»

«Ha itt vagy, nem bírok azzal a borzasztó sejtéssel, hogy szemed fényéből lándzsák villognak felém, amelyek a lelkemet átdöfik!»

«Pedig te nem vagy ellenségem. Te az vagy akire annyit vártam! Te az vagy, aki szeretsz!»...

«És ahogy téged én szeretlek, az még a boldogtalanságban is több a menyországnál!»

«Teneked vetek ágyat a karom között, ahol egy fehér galambon kívül még senki sem pihent: jer!»...

«Ha nem borulok mindjárt a kebledre, amikor megjelenysz, ne bánd! Csak nézz meg. - Látnod kell, mi van bennem. Ha egyszer valaha megölellek: vigyázz, hogy bűbájos ígézzel semmivé ne váljak!»...

«Az üdvösség is ölhet!»...

«Engedd, hogy megszokjam a félést, ami irántad immár kívánsággá válik!»...

«Te érted van minden! - Te neked van minden!»...

«Jőjj és szólj hozzám meleg szavaddal; simogass meg a tekinteteddel!»...

«Ha a nap felkel, ha a nap lenyugszik, rád gondolok!»...

«Jőjj, és hadd legyen este akkor; - szelid tavaszi este; - holdvilágos. Hadd legyen éjszaka, amikor a pusztán pásztortüzek égnek. Mi itt a topolyfák alatt hadd nézzük a derengő éjszakát!»...

«Fölöttünk templommá válják a beszédes lomb!»...

«Minden beteljesedjék: amiért epedünk!»...

«Talán nem félek majd. Még nagyobb lesz a magány s én még jobban érzem, hogy te az enyém vagy és én a tied vagyok!»...

«Neked ezt így meg nem mondhatom, Uram! Hiszen leány vagyok!»...

«Majd, - majd!... Ha nem kell félnem tőled. Ha a szemedben nem lesz rontás. Csak az én megváltásom!»...

«Szerelem, tiszta, égi, gyönyörű: ez van bennem irántad!»...

«Szerelem, lázas, vágó, remegő: ez az, amit teneked tartogatok!»

«Jőjj már, jőjj, valahára!»

*

Az újfundlandi morogni kezdett s harciasan fordult az erdő mélyébe vezető gyalogösvény felé.

Ott nehéz lépések ropogása hallatszott. Valaki közeledett.

De nem alulról jött, amerre a fehér ut volt, hanem felülről, ahol a homályos sűrűség terült.

A leány megrezzent, amint az ódöngő alakot meglátta.

- Ez Zák, mondta magában s komolylyá vált az arcza.

Az erdészt hívták Záknak. Sötét tekintetű, ragyaverte arczát gyér szakáll körítette. Elhanyagolta a külsejét s így idősebbnek látszott, mint amennyi valóságosan volt.

- Jó reggelt kisasszony, szólott és megállott.

- Jó reggelt erdész ur, felelt a leány s menni készült.

- Haragszik rám? kérdezte Zák mogorván s összeránczolta a homlokát.

- Meglep a kérdése. Sohasem haragudtam önre.

- De mindig úgy kerül. Most is siet innen.

- Az anyám vár, felelt a leány s gyors lépésekkel indult a völgy felé.

- Kisasszony!

Indulatosan kiáltotta. A leány önkénytelenül is megfordult rá.

- Lili kisasszony, ha csak egyetlen egyszer jó szívvvel nézne rám, nagy dolgot mondanék. Mindig olyan hideg, hogy belém reked a szó, - mondta Zák, s egy lépést tett előre.

Az ujfundlandi morgott s felborzolta a szőrét, mint az imént, amikor a kigyót észrevette. Csakhogy most nem iszonyatot árult el, hanem elszántságot.

- Csitt, Nero! Zák ur nem bánt minket, - nyugtatta meg az ebet a leány.

Zák áradozott: - Önt *bántani* kisasszony?! Akiért az életemet adnám?!...

A leány elpirult.

- Isten áldja meg erdész ur, mondta, barátságos hangot erőltetve. Megindult a lejtőn, ahol jó ürügye volt rá, hogy gyorsítsa a lépését, amig végre futásnak is beillett volna a sietése.

A nagy kutya nem törődött tovább az erdészszel. Lihegve loholt urnője után.

Zák addig nézte a leányt, amig csak láthatta. Szemében vad tűz gyuladt lángra. Összeránczolt homlokát újra megsimogatta.

- Sohasem lesz jó hozzám, mondta keserűen.

Körülnézett, mintha attól tartana, hogy figyeli valaki. De minden csöndes volt, A nagy szál-erdőben éppugy búgott a vadgalamb, mint az imént, s a kakukszó hol messzebből, hol közelebből hallatszott.

A komor erdészt nem hatotta meg a május sok gyönyörűsége. Láta ő azt már sokszor, meg is szokta.

- Pedig nem mondok le rólad, - dünnyögte, s ökölre szorított kézzel fenyegetett meg valakit, akinek a képe éppen megjelent a képzelete előtt.

III. VALLOMÁSOK.

Az a vonagló, szegény asszony arra eszmélt, hogy valakinek a karja között van. Berky fel-emelte, élesztgette. Gügyögve beszélt hozzá, mint a beteg gyermekhez szokás, akit kényeztetnek, akinek mindenkép kedvében járnak.

- Most gyónjon, de rögtön: mi a baja. Most öntse ki a szívét és könnyítse meg a lelkét. Ha szeret, nem emészti magát. Aki sir, elhervad, megcsunyul. Nekem csunya asszony nem kell.

Máskor engesztelve hizelgett volna neki ez az asszony. De most igen nagy lehetett a keserve. Komoly maradt.

- Bocsáss meg Emil, hogy nem voltam hozzád mindjárt kezdetben egészen őszinte. Én nem csak gyanakszom. Bizonyosságom van s azt e pillanatig elhallgattam előtted. De ugyis meg kell tudnod. Az imént nagyon beleéltem magamat a szenvedélyeskedésbe: a hév elragadott.

Berky fülét csak egy szó ütötte meg erősebben.

- *Bizonyosságod* van? kérdezte csudálkozva, s mintha egy parányi aggodalom tükröződött volna az arcán.

- Egyelőre csak a multból, Emil, de azt hiszem, ha nagyon keresném, minden időből lenne. Kezdek tisztán látni.

- Nem értelek.

- Majd mindjárt megértesz. Megösmerkedtem Morvaynéval.

Fürkészve nézett Berkyre, de nem fedezett fel rajta meglepetést.

- Festi még a haját? kérdezte a férfi, közönyösen.

- Emil, ne térj ki előlem ilyen kérdésekkel. Jól tudod, miről van szó. Te szeretted azt az asszonyt!

- Azaz hogy... édesem...

- Azaz hogy ő szeretett téged, ezt gondolod ugy-e?

- Nem szeretett.

- Hogy mered mondani? Ő maga ösmerte be.

Berky vállat vont. Megpödörgette finom bajuszát.

Szeme hidegen merült a gondolatok messzeségébe.

- *Nem szeretett*, ismételte, mély meggyőződéssel. Ha szeretett volna, most is szeretne; - szeretne örökké.

Leóna csudálkozva nézte. Most rajta volt a sor, hogy így szóljon: nem értelek.

Berky azzal a szelid és mégis erős tekintettel mélyedt az asszony szemébe, amivel a női szívek közepébe szánt szavai hatását szokta megnövelni.

- Látod, Leóna, a szerelem is csak olyan, mint a bor. Aki egy gyűszűnyivel is beéri belőle: sohsem jut el az igazi mámorig.

- De én mámoros leszek tőle holtig, mormolta az asszony.

- Te más vagy. Te egyszer szeretsz, de annak nincsen vége.
- Tehát tudod? Ez mégis jutalom. De azért nem vagyunk készen Morvainéval.

Berky legyintett.

- Kérdezz s én felelek, mondta. De mielőtt az asszony szóhoz juthatott volna, egy ujját a szájára tette.
- Gondold meg Leóna, helyesen cselekszel-é? Nekem nincs jogom többre, mint hogy meg-erősítem, ami igazat rólam esetleg mondtak. Magamról annyit beszélek, amennyit hallani akarsz.
- Védekezés ez?
- Csak lovagiasság.
- S nem érzed, hogy már ebben az óvatosságban is mennyi a vallomás?
- Én csak azt érzem, hogy minden gyötrődéstől nagyon szeretnék megkímélni.
- De ha nekem a bizonytalanság a legnagyobb gyötrődés?
- Ne hidd azt Leóna. Én egyetlen egyszer erőltettem a bizonyosságot; sosem tenném többet. A hit boldogít. De hova forduljon, a kinek hite sincs?
- Akinek hite sincs! - ismételte az asszony szomorúan. Hanem mindjárt felülkerekedett a kíváncsisága. - Nem mondanád el azt az esetet?
- Nem érdekes, nagyon közönséges. Mindössze annyi, hogy megcsaltak egyszer...
- Még téged is?!

Annyi hitetlenség és csudálkozás volt ebben a pár szóban, hogy Berky elmosolyodott rá.

- Diák voltam s egyik tanáromnál laktam. Büky Gedeon osztályfőnök urnál, akinek volt egy csinos leánykája.
- Te beleszerettél...
- Várj csak, - iszen az nagyon természetes; nemcsak én, hanem az egész osztály. Minden havi pénzemet cukorra költöttem s a cukrot Bollácskának szántam. Okos, számító fiu voltam.
- Rád ösmerek...
- Még egy közbeszólás és nincs tovább a mese.
- Ne légy kiállhatatlan; - okos, számító fiu voltál...
- Igen, és nem adtam oda egyszerre a sok cukrot. Minden napra tartogattam belőle valamit.
- S a leány mindennap megtalálta az alkalmat, hogy közeledbe jusson.
- Látod, kitaláltad!
- De mit törődöm én a professzor leányával? A csalást mondd el nekem.
- Bella egy délután oly későn jött fel a kertből, ahol tanulni szokott, hogy már alig birtam odacsusztatni neki a cukorporciót. A zeneórára kellett sietnem. Másnap megint így volt.
- S harmadnap mi történt?
- Minthogy titkos eszményem újra késett, utána lopódtam a bodzafák közé, amelyek a kerítést támogatták.
- Ott volt?...

- Ott, és éppen a szomszédban lakó diágyerek czukrárt szopogatta. Annak finomabb cukra volt, mint nekem.

Az asszony felkaczagott.

- Ha tudnád, hogy sirtam én akkor, nem nevetnél, mondta Berky. Minthogy sok regényt olvastam, korán megérett az elmém arra, hogy a megcsalás minden kinszenvedését átélhessem. És soha azt a keserves órát el nem felejtettem.

Leóna elkomolyodott.

- Hiszem, hogy fájhatott. De te csak szóval tartasz engemet. Morvaynéról beszélj.

- Mit mondott teneked?

- Azt, hogy udvaroltál neki.

- Akkor igazat mondott.

- No lásd!

- Mit lássak? bűn az, ha egy csinos asszonynyal foglalkozik az ember?

- Ha *egygyel* foglalkozik; de tudod-e, hogy te énnekem is akkor udvaroltál javában?

- Udvarolni száz asszonynak is lehet egyszerre. Amit Morvaynénak mondtam, azt minden hiu és kaczer asszonynak elmondhattam. Veled másképp beszéltem, édesem.

- Hizelegni akarsz?

- Csak felvilágosítlak. Te kincs vagy és hozzád hasonló *asszony* nincs a földön.

- Emil!

- Azt mondom, amit érzek. Te vagy a legédesebb *asszony*, akihez valaha közeledni mertem.

Mind a két izben különösen hangsúlyozta az *asszony*-t.

Leóna kábultan hallgatta.

- Nagy kintől szabadítász meg, suttogta, ha elhiteted velem, hogy sosem tartoztam muló széleide közé. Morvayné annyit tud rólad, hogy szinte kétségbeejt. Gondolhatod, mit álltam ki, amikor bizalmával megajándékozott. Alig értettem, hogy mivel érdemlem meg a nagy kitüntetést. Tízszor is az ajkamon volt, hogy azt mondom neki: elég. - De *rólad* beszélt, Emil, és én nekem nem volt erőm, hogy elhallgattassam.

- Vigyázz, Leóna, hamis asszony az.

- Sejttem, és félek, hogy el is árultam magamat egy kicsit. Most emlékszem, milyen fürkészve nézett, mintha leleplezése hatását leste volna.

- Sok rosszat mondott rólam?

- Ó!

Ebben az egyetlen szócskában leirhatatlan kétségbeesés volt.

- Mondj el mindent.

- Hogy aztán a nyomokat eltüntethesd?

- Mily gondolat. Sértésnek is beillik.

- Most is találtam az asztalodon egy verset.

- Az éji dalt? hisz' az neked készül.

- Emil, ne hazudjál!

Összetette a kezét; esdeklés volt a tekintetében.

- Nézd meg a papiros másik felét.

Az asszony az asztalhoz rohant. Felkapta a megkezdett verset s megfordította a papirost.

- L. dala - olvasta csudálkozva.

- Leóna dala; - látod?

- Fejezd be, Emil, fejezd be, kérlek, sürgette az asszony, boldog türelmetlenséggel.

Berky elvette tőle a papírlapot s kereste a befejezést. Olvasta az elejét magában:

Csendes nyári éjnek lágy fuvalma szálljon
Hozzád, én virágom.
Búsuló szívemnek sóhajával súgja,
Hogy utánad vágyva vágyom.

Megvan! kiáltotta hirtelen s odafirkantotta a folytatást:

Álom, édes bűvös álom,
Hívlak, érkezésed várom.
Szállj az égi álmok tündérszárnyán hozzám
Édes, drága szép virágom...

- Igazán nekem szól ez? kérdezte Leóna, az oszladozó gyanu utolsó fellobbanásával.

Berky vállat vont.

- Hát lehet nekem több ilyen asszonyom?

- Nem lehet Emil; arra már én esküszöm neked. Hiszen te még nem is tudhatsz mindent. Hiszen oly lopva, oly parányi időnkig látjuk egymást mindig, hogy meg sem ölelhetlek istenigazában, nemhogy bolondos, rejtett gondolataimat, *titkaimat* elmondhattam volna. Pedig van egy. Egy nagy!

Berky a könyökére támaszkodva hajolt előre. Kíváncsi volt.

- Mondd meg.

Mielőtt Leóna szólhatott volna, kopogtattak.

Berky felugrott s maga nyitott ajtót. A katonaviselt legény nagyot pendített sarkantyuján s úgy jelentette:

- Egy szerecsen van odakint, instálom, de nem értem a szavát.

Leóna felkiáltott:

- Gomez!

S nagy sietéssel kapkodta össze a kalapját, kabátját.

- Isten áldjon meg Emil! Gomez az én szerecsen-szolgám, az én hű emberem. Ő az egyetlen, aki tudja, hogy itt vagyok. Ha értem jött, akkor oka van rá. A jó Isten áldjon meg! Szeretlek Emil! Szeretlek, amíg élek! Holnap értesítést küldök. Ha Gomez jönne, jegyezd meg, hogy csak spanyolul tud: az angolt nagynehezen töri. Bánjál vele szépen. Hű, mint a kutya és meghalna értem bármely perczben.

Összeölelkeztek.

A fátyol rácsuszott az asszony arczára.

A könnyü, lenge alak néhány pillanat múlva az utczán volt.

Berky a mögül a függöny mögül nézett utána, amoly mellől egy órával előbb az asszony kandikált ki, amikor őt leste.

Ajkán ugyanaz a mosoly jelent meg, ami az arczképét olyan hiuvá tette. Megint kivillant fehér foga a bajusza alól.

*

Leóna utközben kikérdezte a szerecsent.

- Mi történt Gomez? Mért jöttél utánam?

- Az irodából keresték az urat, felelt Gomez, - csudálkoztak, hogy még nincsen otthon. Távíratozott nekik, hogy érkezik.

- Minekünk nem jött értesítés?

- Nem. Az ur csak az irodásokat akarja látni, mihelyt megjön. De azt mindig kérdi: itthon van-e az asszony?

- S te az akartad, ugy-e, hogy bátran felelhess: igen.

- Gomez fél az urtól. Gomez nem merné mondani: igen, ha az ur felesége nincsen otthon.

- S ha azt kérdezné, hogy otthon voltam-e mindig?

- Azt Gomez nem tudhatja. Gomez csak a maga dolga után lát. Az ur feleségére ránézni sem mer.

- Mikor jött a távirat?

- Egy félórával ezelőtt. Gomez tudja, hogy az irodás ember tévedett. Még egy vonat jön, mindjárt. Az hozza az urat. Gomez kocsin jött az ur feleségéért, de elküldte a kocsit. A kocsis nem néma, mint a lovak.

Leóna a legközelebbi kocsállomásnál beült egy bérkocsiba. A szerecsen felugrott a bakra s megmondta a kocsisnak, hova hajtson.

Mire az «ur» csakugyan megjött, Leóna már át is öltözködött. Olvasgatott és a teáját szűr-csölte.

IV. MORMON HILÁR.

A Csergő-utczai irodában este nyolcz órakor még az egész személyzet együtt volt. Az igazgató bent tanácskozott a bányakirálylyal, a ki a vasutról egyenesen az üzleti helyiségbe sietett. Amíg a főnök fel nem szabadította a testületet, addig egy lélek sem mozdulhatott.

Az idősebb hivatalnokok egymás közt suttogtak. Mindeniknél volt egy csomó irat, amire még ma rá kerülhetett a sor, ha a főnök felvilágosítást kívánna.

A fiatalabbak adomáztak, s a vaksi Cziglert ugratták, aki mindig tintafoltokat ejtett írására s örökké azokat vakargatta ki a zsebkésével.

Bodoki, a pénztáros, sehogysem tudott a számadásával boldogulni s a jókedvű fiukat okolta.

- Ugyan, fogják be már a szájokat. Olyanok, mintha kávétraccsos nénikék volnának. Czigler ur, ne vakarjon annyit, idegessé teszi vele az embert.

- Nézd, Czigler, - sugta Bernát, a legnagyobb imposztor, - amott is egy pocza, ni.

Czigler ijedten meresztette a szemét a sötét pontra, amelyre a figyelmét felhívták, s neki ment az itatóspapirossal, hogy majd felitatja. Akkor látta csak, hogy a fekete pont megmozdul s tovaszáll. Egy légy volt, mely a friss íráson kószolgatta a még teljesen meg nem száradt tintát.

A vaksi fiu szelid türelemmel csóválta meg a fejét. Várjatok csak, mondta, majd kellene még, hogy helyettetek tartsak inspekciót. De abból nem esztek.

Odabent ezalatt az igazgató csöndesen izzadt a főnök előtt. Mormon Hilárnak rossz kedve volt. A polinai vasbányába való gépek még most sem érkeztek meg s az angol gyáros, aki különben a pontosság mintaképe volt, ez egyszer halasztást kért, mert a gyár egyrésze leégett.

- Az egész vállalkozást elviheti most már az ördög, dohogott a főnök s hevesen járt le s fel a tágas szobában.

Középtermetű, rendkívül erős, zömök ember volt. Jól túl volt már a negyvenen, de azok közé tartozott, akikről joggal lehet hinni, hogy csak ebben a korban érik el életök tetőpontját. Széles vállán szinte kiemelkedett az izomzat, mint a műbirkózókén. Vastag nyakán meglehetősen nagy fej ült; erős vonásai szívósságot és kemény akaratot árultak el. Különben szőke volt, abból a jelentéktelen árnyalatból, amelyből annyi van a németek és az angolok között. Ezret lehetett volna tenni egy ellen, hogy ez az ember meg fogja érni a száz esztendő, hacsak úgy el nem puhul, hogy megüti a guta.

Az ilyen edzett, sokat mozgó, szabad levegőhöz szokott emberrel biz ez megeshetik, ha a kényelmes életre adja magát.

Az igazgató mukkanni sem mert. Tudta, hogy a főnök most nem őhozzá szólt, csak magában beszélgetett. Hogyha ilyenkor háborgatták, könnyen megtörtént, hogy gorombán rivallt akár-melyik alkalmazottjára, bármi volt is a rangja.

Mormon Hilár megállott az igazgató előtt.

- «Bauer & Comp.» hamarabb elkészül a bányája berendezésével. Az ő reklámjait veszi be a közönség. Mi majd egy félesztendő mulva kullogunk utána. S minthogy a szalótai érczkő a polinainál gazdagabb is, könnyű kitalálni a végső eredményt. Ezzel a bányával az egész reménységem abban lett volna, hogy mi legyünk az elsők s egy pár nagyobb külföldi céget magunkhoz lánczoljunk.

- Igaz, mondta az igazgató szerényen s anélkül, hogy önálló véleményt mert volna kockáztatni.

Minek is tette volna. A főnök bizonyosan csak letorkolja. A maga kezébe szeretett összpontosítani mindent. Ezzel elérte ugyan, hogy folyvást kitűnően volt tájékozva egész kiterjedt üzletcsoportjáról, de meg is bénította embereiben az ambíciót. Félig gépek voltak, akik örültek, ha a főnök kifejezett kívánságait szerencsésen, az ur izlése szerint, teljesíteni tudták. De hogy magok is kerestek volna eszmét, gondolatot, ötletet, tervet, új irányt, eszközöket a fejlődésre, a haladásra: arról szó sem lehetett.

Mormon Hilárnak jó volt így is. Inkább volt ő despota, semmint okos ember. Saját magán kívül senkire sem adott. Roppant gazdagsága mellett alig volt alkalma megsínyleni tévedéseinek a következményeit, mert ha némely nagy terve megbukott és milliókat nyelt el: mások sikerültek s a milliók megtérültek. Üzleti merészsége már-már határos volt a szerencsejátékkal. Játsszani pedig csak maga tud az ember. A montecarlói bank szenvedélyes hívei között egyetlen egy sincs, aki másra bízna, hogy a tétjét elhelyezze. Éppen abban van a játék izgalma, gyönyöre, hogy a magunk sejtése szerint kockáztatunk. Mit ért volna Mormon Hilárnak akár a tízszeres vagyon, ha mások ügyessége, esze, találékonysága szerzi neki!

Maga akart nyerni vagy veszteni.

Krózus akart lenni; de attól sem riadt vissza, hogy egyetlen egy vállalkozásba a Dárius kincsét ölje bele.

Roppant ur volt a vagyonával s az önállóságával.

Hercegek irigyelték, ő pedig azok közül nem irigyelt senkit.

Sem születés, sem rang meg nem hatotta.

Akkor lehetett volna mágnássá, amikor neki tetszik. Volt úgynevezett «hazafias érdeme» legalább is annyi, mint a többi új grófnak, bárónak, aki pénzért vette a sokágú koronát.

Ha előkelő társaságokba ment, ahol már a milliói révén is elég gyakran megfordulhatott: tudott éppen olyan elegáns ur lenni, mint bárki azok közül, akik egész életükben csak ezüst kanállal ettek. Ha a kártyaasztalhoz ült, amit egyébiránt nem szenvedélyből, csak mások kedvéért tett, tudott nagy összegeket veszteni teljes nyugalommal.

Neki az mindegy volt. Egy esztendőben háromszor-négyszer ha megesett. Mit számított volna, ha minden alkalommal ott hagy a zöld asztalon egy tucsat ropogós ezrest? Az eféle a reprezentációs kiadások rovatába került ő nála.

S most mégis boszankodott.

Hja, az üzlet, az más!... Nem a veszteség izgatta, hanem egy kedvelt tervének a dugába dőlése. Olyan volt, mint az igazi szarvas-vadász, akinek nem mindegy, hogy melyik agancsárt ejti el. Válogatja és kiválasztja a magáét. Az azután az övé.

Az igazgató boldog volt, amikor a főnök egy intéssel elbocsájtotta. Amint a hivatalnokok közt megjelent, mindenki fellélekzett. Ebből tudni lehetett, hogy vége az audienziának, mert a főnöktől mindig az igazgató ment ki utóljára.

Bernát majdhogy cigánykerekeket nem vetett örömeiben. Nyakoncsipte Cziglert s erőnekeirejével keringőt tánczolt vele.

A vékonydongájú Czigler dühösen kapálódzott, de nem birt jóval erősebb társától szabadulni.

- Megszurlak! kiabálta kétségbeesve, és nehogy kárt tegyen a barátjában, magasra tartotta zsebkését, amelylyel mostanig egyre poczákat vakart.

Bodoki már megtalálta a pénztári mérlegben a hibát s így nem volt oly ideges, mint az imént. Maga is a nevetők sorába állott. A csók-keringőt kezdte danolni halkán és ütemre tapsolt hozzá.

*

Mormon Hilár semmit sem tudott ebből.

Egy kis szőnyeges lépcsőn felment az emeletre, a lakosztályába. Csöngetett.

Két másodperc múlva Gomez állott előtte. Mormon spanyolul szólt hozzá.

- Átöltözöm.

- Az ur ruhája már ki van készítve az öltözőben.

- Mit csinál az asszony?

- Gomez itt várta az urat. Semmit sem tud.

- Menj és jelents be. Együtt akarok vele vacsorálni.

A szerencsén összetette mellén a két karját, meghajolt és kiment.

Mormon Hilár egy negyedóra múlva kopogtatott a neje ajtaján.

- Jó estét Leóna, köszöntötte az asszonyt, aki pongyolában volt s halvány arcát csudálkozva fordította feléje.

- Szokatlan, ugy-e, hogy ilyenkor keresem? szólott a ház ura, de társaságra vágytam. Az örökös üzlet egészen megsavanyít. Sok minden nem úgy ment mostanában, ahogy szerettem volna.

- S itt keres vigasztalást? kérdezte az asszony a meglepetés hangján.

- Most éppen itt. Elég ritkán történik, azt hiszem.

- Hálás is vagyok érte.

- Nagyon kedves. Én is hálás lennék, ha ezt kevésbé hangoztatná. Tudja-e, hogy ma különösen szép?

Leóna kaczagott.

- Nem igyekeztem rajta.

- Értsek belőle, ugy-e. Minek is lenne szép - *én nekem?! De ugy-e, - másnak sem?!*

Leóna arcát gyöngé pir lepte el.

- Nem értem, mire ez a kérdés. Jó barátok vagyunk.

- Jó barátok, mondta Mormon, kissé gúnyosan. De tudja-e, mi jár az eszemben egy idő óta?

- Okvetetlenül kell arról nekem tudnom?

- Meghat az érdeklődésével. Fájdalom, csakugyan nem kerülhetem ki, hogy éppen önnek ne beszéljek róla.

- Akkor essünk át rajta mihamarabb.

Mormon Hilár leült. - Ámbár nem kínált meg, szólt odavetve, mialatt a karosszékekben elhelyezkedett, mégis bátorkodom. - Igaz, kapok valami vacsorát?

- Az ebédlőben terítve van Önnek.

- Persze egymagamnak.

- Én már teáztam. Tudja, hogy nagyon rövidesen estelizem.

- Mindegy. Ha megengedi, ide hoznak majd egy kis harapni valót.

Leóna becsöngette a komornáját.

- Az ur itt akar vacsorázni. Terítsen fel a kis asztalon.

- Pezsgőt is hozzon, rendelkezett Mormon. - Reményilem, kocczint velem?

- Ha úgy kívánja.

- Mindent csak parancsszóra! Mily kár!

- Én nagyon jól érzem magamat így.

- Ne feledje el, a mit most mondott. Azt hiszem, lesz módomban, hogy emlékeztessen rá.

A komorna behozta az ételt. Mormon rögtön hozzálátott. Amíg evett, egy hangot sem beszélt. Látszott, hogy csak a természet törvényét követi, amikor éhségét a legprózaibb módon csillapítja. Tíz perc alatt elkészült a vacsorájával s megtöltötte a pezsgős poharakat.

- Egészségedre Leóna.

Az asszony már emelte a poharát, de most megállott a keze. Kérdően nézett a férjére.

- Miért tegez, mikor tudja, hogy mennyire bánt vele?

- A feleségem vagy, azt hiszem.

- Ez köztünk nagyon kevésre ok.

- Eddig csakugyan így volt.

- És így is lesz, mindvégig, higgye el.

- Ne heveskedjél Leóna. Lásd, elég sokáig éltünk remeteéletet. Amikor eleinte láttam, hogy mennyire iszonyodol tőlem, jó akartam lenni és a leggyötrőbb önmegtartóztatás árán is kiméltelek. Azután állandó elutasításoddal megsértettél s én adtam a büszkét, aki bebizonyítja, hogy szerelmed nélkül is meg tud lenni. Megvallom, ugyanis tudod -, kárpótlást kerestem.

Azt hittem, abban reménykedtem, hogy legalább egy kis részét megkapom máshol annak, amit te megtagadtál tőlem. Hiába volt. Átkoztam magamat, hogy mért engedtem neked csak egyetlen napig is; - ha nem teszem: lassankint hozzáam szoktál volna valahogyan. De minél jobban telt-múlt az idő, annál nevetségesebbnek tartottam, hogy most legyek erőszakos; most, amikor már nem a férji jog természetes gyakorlásának, hanem lelki elgyöngülésnek tűnhetett volna fel viseletem. Én, aki minden férfinél erősebbnek éreztem magamat, rettegtem attól, hogy te előttem a mérhetetlen, leküzdhetetlen vágyak beismerésével megalázkodjam.

- Mért beszél nekem erről? kérdezte Leóna titkos szorongással.

- Mert nagy változások küszöbén állok s nem hallgathatok tovább. Ne hidd, hogy úgy támadt fel bennem a te újabb zaklatásod gondolata, a hogy egy-egy merész üzleti tervbe ötletszerűen belevágok. Hónapok óta töprengök, forrongok s készülődöm erre a pillanatra. Sokat gondolkodtam, és napról-napra jobban betellek azzal a vágygyal, hogy amit lehet, megmentsek magamnak a boldogságból. Erőm tudata már nem izgat, ki nem elégít. Egyébre szomjazom. Olyan nő ölelésére, akit szeretek és aki viszontszeret. Tudod Leóna, hogy mennyire örvengtem érted mindig. Ha nem szerettelek volna annyira, nem tudtál volna kiméletre kényszeríteni semmivel sem. Ha gyöngéd feleségem nem lettél volna, megtettelek volna rabszolgámnak, de veled éltem volna. Hány esztendő telt el, hogy pusztá látásoddal kell beélnem? Botor voltam, mondom, de elkezdtem s csak a folytatást tartottam férfiasnak. Folytak a lázas, munkás, koczkázatos évek, s beletemetkeztem a számokba. Új célokat, új izgalmakat kerestem, s látszólag sikerült is elámítanom az egész világot, mindenekelőtt önmagamot. De csak én tudom, mit kinlódtam amellet. Asszonyhoz közeledni másképp nem is tudtam, csak ha rád gondoltam. A legnagyobb kábultság pillanataiban nevedet mondogattam. A lelkemmel soha más nőt kívüled meg nem öleltem, és borzasztóan szenvedtem arra a gyötrelmes képzeletre, hogy hátha mégsem vagy az a hideg szent, az az érzéketlen kőszív, akinek velem szemben mutatod magadat?

Ha tudnál szeretni *mást*! Ha mindazt a gyönyört, amit éntőlem örökre megtagadtál, élő emberre, ismeretlen vetélytársamra pazarolnád!...

Folyvást esztelenebb, vadabb kívánságok leptek meg, amelyek aztán nem is hagytak nyugtot egy percze sem.

Jönni akartam hozzád, hogy újra kezdjek mindent. Beszélni akartam veled szépen, jó szívvvel kérlelve, meggyőző erővel. Be akartam neked bizonyítani, hogy ez az élet így lehetetlen, hogy ezt meg kell változtatni; hogy a változás csupán csak jó lehet, mert én minden gondolatodat ellesem, ha szeretsz.

Meg akartam neked magyarázni, hogy az olyan férfi, mint én, nem lehet asszony nélkül; de van-e a világon más asszony, aki mellém való, mint a feleségem?

Tudom, hogy nem szerelemből jöttél hozzám. Az anyád erőltetett, és én magam kértem, hogy csak hasson rád a szülői szó minden hatalmával. Mindez azért volt, mert nagyon szerettelek. Ha a szerelem bűn, akkor még ma is nagyon bűnös vagyok.

De feloldozást szeretnék kapni valahogy. Talán lehet. Talán megszánsz engem is, magadat is, ha így beszélek veled, - gondoltam. Mert a te életed is sivár, így, szerelem nélkül, férfi nélkül. Ezer csuda, hogy még ilyen szép vagy. Más nőt a magány, az érzéketlenség elhervaszt, megfonnyaszt. Te pedig úgy virulsz, mint a leány, amikor menyasszonysága boldog idejét éli.

Adj egy jó szót, Leóna. Lásd, amikor bekopogtattam hozzád, úgy gondoltam, sokkal rövidebben mondom el mindezt. Sokkal szárazabban, okosabban. Inkább az eszedhez óhajtottam szólni, mintsem a szívedhez. Meg akartam menteni valamennyire a férfiúi méltóságot. Diktálni akartam a teljes béke föltételeit, az új élet alapját.

És ime, csak esdek, vallok, kérek, mint a bolond.

Szerelmes vagyok beléd, Leóna, még jobban, mint régen. Amikor bele tudtam egyezni, hogy ideig-óráig nélküled éljek, abban is bízom, hogy majd csak megtörsz. A magány, az egyedül-lét majd csak engedékenynyé tesz s végre a karomba dőlsz. Arra is számítottam, hogy talán elszokom tőled s utoljára még gyönyörködni fogok abban, hogy vezekelsz, én pedig attól szépen meggyógyulok.

De te már régen meggyőztél arról, hogy ha ezer évig élnénk is, neked nem kellenék. Te lehetsz nélkülem; ellehetsz férfi nélkül.

Mit tehetek mást? Rád bízom, hogy irányítsd magad mindkettőnk életét. Csak egyetlen egy kívánságomat teljesítsed. *Add nekem magadat!* - Annyi remete-év után légy valahára igazi feleségem.

Elhallgatott.

Talán maga is megijedt ennyi megalázkodástól; vagy az asszony halálos sápadtsága akasztotta meg.

Leóna felállott. Ijedt tiltakozással emelte esküre a kezét. Határozott, komoly hangon mondta:

- Isten engem úgy segéljen, soha sem lehetek, nem is leszek önnek több, mint aki eddig voltam.

Mormon Hilár elvörösödött a homlokáig. Halántékán kidagadtak az erek; szeme kidülledt, amint merőn, dühvel nézte az asszonyt. Félelmes volt.

- Nem lehetsz nekem több?!... Annak csupán csak egy oka van, hörgögte. Azt az okot én most ki nem mondom. De jaj neked, ha gyanum bebizonyul. A pokol semmi ahhoz, ami rád vár! Hogy egyáltalában mire határozom el magamat, azt még nem tudom. Lehet, hogy nem nézek rád többet: lehet, hogy akarat nélkül való rabommá teszek, ahogy mindjárt kellett volna. Egy

percze se felejtsd, hogy a feleségem vagy, és engedelmességgel tartozol nekem. Ezt a gondolatot most már meg kell szoknod.

Feltámolygott s heves mozdulatával felborította a kis asztalt, amelyen a pezsgős üveg állott.

A habzó bor szétfolyt a szőnyegen.

A zajra a komorna befutott s nagy sebbel-lobbal szedte fel az összetört edényfélét.

Mormon Hilár kinyitotta a száját, hogy még mond valamit, de nem jött hang a torkából. Némán emelgette a kezét, mint aki fenyeget. Aztán megindult és köszönés nélkül kiment.

Amint Leóna egyedül maradt, szivdobogva roskadt a divánra.

- Emil! Emil! ments meg, - jajgatott magában, összeszorított ajakkal. - Ó, most hallhattad volna, hogy nincs más uram, csak te. Ez a titkom, amivel boldogítani, meghódítani, vissza-csábítani akartalak.

Gomez a folyosón ácsorgott, amikor Mormon Hilár elsietett mellette s lerohant a lépcsőn.

A szerecsen most is alázatosan tette keresztbe a karját a mellén s mélyen meghajolt az «ur» előtt, aki merev tekintettel bámult rá, anélkül, hogy megösmerte volna.

V. KÉT LEVÉL.

Másnap, estefelé, lelkenedezve sietett Gomez Berkyhez. Amint egyedül maradtak, egy levelet vett ki kis kezításkájából. Szó nélkül nyújtotta át, szokott módján köszönt s nyomban kifelé indult.

- Nem várnak választ? kérdezte Berky, a czimiratot szemlélgetve.

- Gomez siet, mondta a szerecsen. Az «ur» kereshetné. Pszt! pszt!... Holnap!

Ujját kicsucsorított szája tette, szemöldökét felhuzta s eltűnt az ajtó mögött.

Berky felbontotta a levelet. Picziny, halvány betűk, sűrű sorok. Mintha a levél írója még a papiros előtt is titkolózni szeretett volna. A hányt-vetett írás nagy felindulásról tanuskodott.

«Édes életem, - írta Leóna, - e pillanatban még csak nem is sejtem, mikor látlak megint. Borzasztó dolog történt, amit részletesen leírni sem erőm, sem türelmem. Mormon gyanakszik, és bizonyos, hogy ki fog találni valamit, amivel a világtól és tetőled elzárjon. Örültségében szerelmet vallott nekem, de a te Leónád inkább meghalna, sem-hogy meghallgassa.

Itt hagytam volna rögtön, de hova forduljak? Hozzád nem mehetek; még annak lehetnék oka, hogy vak boszujában rád tör s megöl. Egyszer elmondta elveit. Szívesen verekszik egy görbe nézésért is; de a csábító számára lovagias fegyvert el nem ösmer. «Micsoda igazság lenne az, hogy aki a szívében megforgatta a kést: még le is vághassa?» Ezt mondta, s én tudom, hogy nem gyávaságból gondolkodik így; örömet állna a bitó alá, ha előbb utolsó leheletét is elnémitotta annak, akinek a vérére szomjazik.

Most itt vagyok magamban és rettegetve kérdelem: mi lesz? Mormon fenyegetett, de tőle nem félek. Csak a bizonytalanságtól. Ő ellene biztos védelmem van; egy fehér por, amittől perczek alatt örökre megalszik a vérem.

A halál nekem sokkal kevésbbé volna iszonyu, mint az ő ölelése.

Nem akarom Emil, nem akarom!

Könyörgök, önts belém bátorságot.

Szólj a régi hangon hozzám.

Mindig az arczképedet nézem titokban s abból meritek erőt.

Holnap elküldöm Gomezt a válaszáért: addig eszelj ki valamit, akármit. Én azt teszem, amit te akarsz. Neked boldogan, büszkén vagyok rabod.

Nyugtasd meg a féltékenységet, ami *volt*, azt már megbocsátnám (hisz mit tehetek mást?), csak *új* okot ne adj a gyötremre.

Morvainé nemcsak a multról beszélt, Emil. Ez az asszony folyvást figyelemmel kísért, tudd meg. És amit ő tud, azt én is megtudom.

De nem ijesztgetlek most. Most csak kérve kérlek: légy velem, el ne hagyj.

Gomezben megbizhatol. Ő nincs megvesztegetve. Édes anyján az én anyám könyörült valaha nagy betegségében, s Gomez ezt sohasem feledí. A hű kutya nem hivebb. Különben is, mit sejtí ő azt, hogy miről van szó! Csak azt tudja, hogy inkább a nyelvé

kell kivágnia, semhogy egy szóval, egy jellel eláruljon engem. Nem is teszi. Retteg a férjemtől.

Emil, gondold rám ezekben a nehéz órákban. Hisz még az is lehet, hogy sohasem látsz többé. Hátba Mormon Hilár megtartja a szavát s eljön, hogy szolgálójává tegyen?!

Ugy félek valamitől, valami szörnyüségtől. Pedig minden igazi szörnyőség csak általad érhet engem.

Emlékezzél rá, mennyit esküdtél, esdekeltél, hogy menekültem volna tőled! Nehogy most te próbálj menekülni tőlem!...

Hallom a férjem kocsijának a dübörgését. E pillanatban érkezett meg. Ki tudja, nem jut-e eszébe, hogy felkeressen? Ne félj, készen talál! Ne félts, sosem leszek a másé. Csak a tied, Emil!»

Berky szórakozottan olvasta át ezt a kínszülte levelet. Forgatta-forgatta ujjai közt. Kinézett nyitott ablakán, amelyen akácvirág illata ömlött be. Az utca csöndes volt. Ezen a félreeső tájékon alig fordult meg más ember, mint aki itt lakott.

Egy pár régi ház is volt az utcában. Ott olcsók lehettek a lakások, mert meglehetősen szegény nép huzódott meg bennök. A kapu előtt egy munkásember felesége csittította szopós kis gyermekét. Fiatal volt az asszony és a magához valók közt elég csinos is. Amint a kicsike nyugtalankodni kezdett, minden röstelkedés nélkül vette ki a mellét s az apró szentet meg-kinálta vele. Berky leemelt a falról egy látcsövet, ami mindig ott volt, hogy rögtön kézügybe essék; - s amennyire feltűnés nélkül tehette, megnézte vele a munkásasszonyt. Azután beleunt.

Messziről ide hallatszó kocsizörgés zavarta meg a csöndet egy-egy perczre. Az esti csillag feljött s remegő fénynyel ragyogott az égen. Berkynek a szeme megakadt rajta s hozzá tapadt.

Sokáig nézte. Mintha a csillag mindjobban közeledett, lejjebb szállott volna. Addig-addig, hogy már nem is igazi csillag volt, hanem egy - asszonyarcz.

Asszonyarcz, amely bűbajos módon mindegyre változott.

Az egyik pillanatban mélabus, édes nézése volt; a másikon pajkos, kötekedő. Hol sirt, hol nevetett; egyszer szőke volt, máskor barna. Mindnek volt szépsége, érdekessége; s mindnek szerelem lángolt a tekintetében.

Mintha egy nagy kert minden virága külön-külön, egymásután adta volna oda a lelkét annak a csillagnak.

A rózsaracz után következett a liljomarcz; - a kápráztató tulipán után a büszke georgina.

Egy-egy emlék a multból valamennyi.

Berky még a nevöket is tudta, némán mondogatta.

Az inas behozta a lámpát. A sarkantyupengésre Berky visszafordult. Az a levél most is a kezében volt.

Az íróasztalhoz ment s papirost vett elő. Tenyerébe hajtotta a fejét, úgy tűnődött.

Végre a toll után nyult.

Nemsokára serczegő hangok támadtak a szobában, amint írni kezdett:

«Utánad vágyom, és hozzád megyek.

Megyek, pedig futnom kellene onnan, ahol te vagy, mert a te szemedben ígézet van.

Vártam a jelt folyvást, de te kegyetlen voltál: meg nem adtad.

Pedig szeretsz, s ha nem intesz, hogy jőjjenek: magadat sem kinezod kevésbé, mint engem.

A papiros hideg. Ha mindazt leírnám rá, ami a szivemben van: meggyuladna.

A papiros áruló, pedig az én vallomásom titok: kettőnk titka.

Hozzád megyek, hogy élő szóval szóljak a szivedhez.

Várj rám mindennap, alkonyatkor.

Amikor a fülemüle legszebben dalol: jöjj a berekbe elélem.

El ne késsél.

Amikor elfogy a nap: várlak.

De ha nagyon szeretsz, akkor te vársz én rám.

Kezdd el a búcsúzást, mindentől, ami kedves neked.

Vagy tőlem veszel örök bucsut, vagy elhagyod értem mindazt, ami a szivedhez van forrva. Ez a sorsunk.

Álmodom, mint a mámoros, és álmomban selyemhajaddal takaródzom.

Gondolj rám és imádkozzál értem, különben elkárhozom.

Már költő lettem, hogy neked jobban tessenem.

Az éjszaka csöndjében verseket írok hozzád; hallgasd:

Csendes nyári éjnek lágy fuvalma szálljon

Hozzád, én virágom.

Búsuló szívemnek sóhajával súgja,

Hogy utánad vágyva vágyom.

Álom, édes bűvös álom:

Hivlak, érkezésed várom!

Jöjj az égi álmok tündérszárnyán hozzám,

Édes drága, szép virágom!»

A serczegő hang megszűnt.

Berky letette a tollat. Egyet nyújtózott s gyöngén ásitott hozzá.

Aztán elővett egy borítékot, az írást beletette, a címet megírta. Így:

«*Sellő Lilikének
a Hidegvölgyben.*»

VI. BÁNAT.

A hidegvölgyi ház kis kertjének a bozótja között pákosztos kedvvel garázdálkodik egy deli szép állat. Karcsu a dereka és pille könnyűséggel lendül vékony lábával egyik bokortól a másikig. A finom, zsenge rügycet keresi, csipkedi. Nagy fekete szeme olyan, mint egy kíváncsi leányé. Ahol a bokrok közt bujkál, halkan zörrennek meg a leveles galyak. Most egy nagy darázs zug el a feje fölött, attól megriad, félre szökken, kiugrik a gyöpre, fülét előre csapja, megáll.

Egy bakóz.

Minden csöndes a kertben. A pirókok zsebegő-sipoló szólama idáig hallik a tó széléről; a topolyfák sugdosódó lombja mind erre integet. Sok a virág a kertben. Violával szegélyezett gyepágys kinálnak zamatos legelőt az őzikének.

Nem sokat kináztatja magát. Végigkóstolja a pázsitot, kiválogatja közüle a vadlóherét, aminek a magvát ki tudja, honnan hordta el ide a szél, vagy valami madár. Egy rózsagaly hegyét kapja el azután; a galy enged, de amint az őz elereszti: rugalmas suhintással pattan vissza s végigcsápol a kotnyeles állaton.

Attól van csak az igazi riadás! A porondos utra csellen az őz, onnan nézi csudálkozva, gyanakodva, a goromba rózsafát.

De az sem köti le a figyelmét sokáig. Megindul az ösvényen, amelynek a puha homokja teljesen elfogja a lépés neszt. Fejét lehajtja s szaglálódva halad valami nyomon, ami nemrég előtte járt ott. Óvatosan teszegeti le a lábát, mintha az erdei avaron járna, ahol az áruló zörgést akarná elkerülni. Ugy nyomoz, mint a vizsla. Gyönyörű így, elnyulva, lopódzva, minden pillanatban készen arra, hogy visszasurranjon a bokrok rejtekébe.

A házikó sarkáról, egy orgonabokor mellől lesi valaki, hogy mit csinál az őz.

Lili van ott, meg a nagy fekete kutya, amely mindenkép azt szeretné, hogy buksi fejét simogassa a leány.

Arra most nem ér rá; másik barátja köti le figyelmét. Alig várja, hogy arra csalogassa magához, hogy a kezéből etesse.

- Babilász! Babilász! kiáltja hízegő, kéro, hívó szóval s kilép az orgonalomb mögül.

Az őzike felkapja a fejét s örvendő sietéssel baktat errébb; szinte kaczerkodik, úgy illegeti magát, meghajlitja a nyakát, mintha kötekedni, szeliden öklelni akarna.

Nero félreérti a dolgot, vagy talán húséges kutyaszivébe egy kis féltékenység lopózik: váratlanul és hírtelen ugrik előre s dühösen mordul az őzre.

Babilász megretten s eliramodik. A nagy bolond kutya talán életében először nem fogad szót urnőjének s üzöbe veszi a félénk állatot. Babilász kinyujtózik, megiramodik s nyilegyenesen vágat neki az eleven sövénynek.

Lili csak azt látja, hogy a következő pillanatban mintha szárnya nőtt volna, úgy röpül át a magas bokron. Kint van a kertből. Huss! nincs!

A nagy fekete kutya erről marad s zavartan hallgat el; farkcsóválva koczog vissza a leányhoz, aki ijedten, siránkozó hangon dorgálja.

- Mit tettél Nero? te goromba kutya te! Ki engedte meg ezt? Bántott Babilász?! Most gyere hamar! Gyere ki innen s jól elbujjál! Babilász fél tőled; Babilászhoz még közel se merj menni!

Az újfundlandi röstelkedve sunyit. Érti, hogy hibázott. Alázatosan huzódik Lili szoknyájához s úgy marad ott folyvást, amint a leány a kertből kisiet, mintha csakugyan el akarna bujni mögötte.

- Babilász! Babilász! Hivogatja Lili az őzikét. Jer vissza Babilász; az erdőben farkas jár, és ott van a vadász is, gyere vissza!

A kiszabadult baköz ott áll az erdő szélén s tétovázva figyel a hívó szóra. Süt a nap s előtte széles térség, amelynek nincs határa. A kert bokrai közt jó volt, de ez itt a szabadság!...

Babilász! Babilász!...

A kertben pázsit nő, s cifra, faragott jászolban csemege is akad bőségesen; fehérre gyalult vályu kínál italt rá. Itt pedig vannak a vadfüvek s a minden csemegénél édesebb rügyek, amikből nem lehet kifogyni. Az árnyas hajlatokban csermely csobog s az eleven, futó víz megcsókolgatja a szomjas őz száját, amikor lehajlik hozzá, hogy igyék belőle.

A leány félve siet feljebb, az erdőszéle felé, nehogy az őzet elriaszsza. Fehér kezét nyújtogatja, úgy édesgeti: jer vissza Babilászsom!

Hiába minden! Idekint sok a zaj; a nagy kutya haragos morgása még most is fülében cseng az őznek. Az erdő homálya pedig olyan nagyon csendes. A galambbúgás olyan, mintha a fa odvába tutúlna be a szél; s a kakuk szava csak megnyugtató, mert ahol a kakuk kakukkol, ott semmi gyanus sincsen.

Az őz megrezzen s elkapja a fejét; szemét nem köti már le a leány tekintete. Egyet szökik s bent van a sűrűségben.

Lili könyezve fut utána s egyre kiáltja: Babilász!

A viszhang felelget rá.

*

Babilász szabad, s már el is feledte, hogy rab volt valaha. Megindul a cserjésben s féktelen örömmel siet beljebb, az erdő szívébe.

A viszontlátás gyönyöre felizgatja, nyugtalanná teszi. Rabsága előtt ilyenkor az árnyékos domboldalt kereste, ahol az erdei fű közt heverve, várta az alkonyatot... Most nincs türelme a pihenésre; most egyszerre szeretné végigszágulni a berkeket, felkeresni a régi legelőket és szüröcsölni a bujdosó patak kristályvizét.

Az avaron kíváncsian siet keresztül. Egy nyulra majdhogy rá nem ugrik. A füles kipattan vaczkából, de nem ijed meg nagyon. Leül s bámul egyet. Babilász is megnézegeti régi ösmerősét. Mintha ez volna a nézésében: «Lásd, itt vagyok megint; rám ösmersz-e?»

Czinke pördül a galyakon; ropogó-surrogó röppenése édes zene az őznek. Bent a szálerdőben, egy zöld harkály sikolt: az most az örömnél s az ujjongásnak a hangja.

Itt a szabadság megint, a dicső, a felséges!

Ihol a régi berek, ahol ösvényeket taposott ki magának az őz. Vajjon a pajtások, a testvérek merre vannak? Azok fognak még csak csudálkozni!

Ez itt már az igazi mély erdő. A hallgatás világa. Ez itt az örök árnyék völgye, ahova sohasem süt a nap.

A topolyfák völgye más volt. Ott mindig keresztül furakodik a sugár a lombon s fénysávokat fest a tó vizére. De itt még a patak is félig a föld alá buvik; mély szakadásban bugyog tovább; korhadó gyökerek közt, avas falevéllal vetett ágyon.

A nagy bagoly itt sir éjszakákon keresztül; az erdő rémei itt adnak egymásnak találkozót, amikor a holdvilág zöldes derengését látni a hegytetőn.

Babilász félénken fordul el ettől a sötét völgytől s a domboldalnak irányítja útját.

Már messze van a topolyfák völgyétől; itt nincs sárgarigó; itt nem viola, hanem kigyóhagyma virit. A levegő dohos, a korhadás nehéz leheletét hordja a szél. Moh nő a vén fák derekán s nyirkos a föld; penészfoltok terjednek, folynak egybe a mérges gombát növelő talajon.

Feljebb-feljebb innen! Mégis csak jobb ennél a világosság; a hűs árnyékból nézni a kék eget: édesebb.

Babilász arra siet, de halk zörrenést hall, mintha száraz ág hullna az avarra. Meghökken s lába a földbe gyökeredzik. A sűrűség széléből egy pár szem mered rá s megigézi egy pillanatra.

Lili a topolyfák völgyében még egyre Babilászt hívja, siratja. Most úgy rémlik neki, mintha valahol messze, lőttek volna.

Hallgatódzik, sokáig hallgatódzik. Nero is arra néz, merőn figyel. A pirókok egymást kergetik a víz körül s Pán sipját fujdogálják. Az ég kezd beborulni.

Egyetlen egy kakukszó kukkol; az is hirtelen felében marad, mintha ketté vágták volna.

Lili felébred álmodozásából s reménytelenül, busan kiáltja ismét: Babilász!

És ime, az erdő felől gyors futás robaja hallszik. Kétségbeesett futás zaja. Apró kövek gurulnak szanaszét, ahogy a vágató lábak érintésétől helyökből kimozdulnak. De ez a vágatás mintha nehéz, erőltetett, kinos volna.

Nini! Babilász jön! Jön, rohanvást! De hol van lepkékönnyüése? madárszárnya? Csetlik-botlik s kinyult vékony lába minden pillanatban mintha megroggyanna.

Babilász csupa vér!

Szemében fájdalmas bágyadás van!

Vakon, magánkívül rohanna, de elhagyja ereje.

A topolyfák völgyében összeroskad.

Az erdőben egy ember lánczon vezet egy kutyát. Vagy tán inkább a kutya vezeti azt az embert. Mogorva állat; majdnem rókavörös s a pofája kormos. Vadul szimatol az avaron, vért szaglász. Futna a vérnyomon; az ember alig bír vele menni.

A piros vércseppek rubintgyöngyként lepik a szaglászó eb útját. Egy véreb az; most éppen sebzett vadat nyomoz. Aki mögötte halad s halkán csittítja, csöndesíti: Zák Bencze az, az erdész.

A bozót közt már nem bír magával a véreb, úgy sietne, hogy a láncz majd megfojtja. Hörög, köhög, nyafogó, panaszos, türelmetlen hangokat hallat.

- Az őz már nem lehet messzire, dörmögi az erdész s leoldja a kutyát a lánczról. A véreb eltűnik. Nemsokára hallani éles, egyhangú, állandó csaholását.

Az a halálharang!...

Ahol a véreb ezt a hangot hallatja, ott meghalt valami.

Zák csudálkozva siet előre. Meglepi a csaholás iránya. Egyszer csak ott áll ő is a topolyfák alatt, a siró leány mellett.

- Menjen! menjen innen, gyilkos! - kiáltja Lili kétségbeesve, amint megpillantja. Zokogva ugrik fel a mozdulatlan őzike mellől s a házikó felé fut.

Onnan éppen akkor jön ki az öreg asszony.

- Levél jött leányom, - mondja s mutatja a boritékon a címet:

*«Sellő Lilikének
a Hidegvölgyben.»*

*

Zák megfordul s lehorgasztott fejjel indul vissza az erdőbe.

- Ez is hozzátartozik a szerencsémhez, dűnnyögi mogorván.

VII. MORVAYNÉNÁL.

A korilopszisz nehéz illata telítette meg a szoba levegőjét.

Minden praktikus, tartós, erős volt ebben a lakásban, s teljesen a kényelmi szempontok kerekedtek felül. Széles heverő diván, puha pamlag a sarkokban. Az asztalok körül öblös zsölyék, amelyekben szinte eltűnt az ember.

Valamelyik belső szobában egy rigó énekelt. Fel volt vágva a nyelve s mindenféle dallamot összekevert, amire tanították. Kivált a Rákóczy-indulót fujta nagy kedvteléssel, de a kezdő ütemeknél sohasem jutott tovább. Az ember mindig csak ezt hallotta: talala-lallala-lallala-lallala-la!

Ideges ember a világ végéig szökhett volna tőle.

Az ablak mellett, egy ingó támlányban kövérek, vöröshaju nő ült. Nagyon fehér volt a bőre, de nem lehetett bizonyossággal tudni, nem mesterséges-e az a fehérség.

Egy kicsit hizásnak indult, ámbár azért most is látszott, hogy valaha remek alakja volt. Kivált a karja volt szép. Nem is rejtegette. Házi ruhájának bő ujjja volt s azt könnyen vissza lehetett hajtani a könyökéig, sőt azon felül is.

A korilopszisz csak úgy zúdult ki a bő ujjak közül.

Szép asszony volt, de tökéletesen érzéki szépség. Semmi eszményi az egész alakon. A szája szép metszésű, csakhogynagy és duzzadt. S a mellett egy kicsit mindig nyitva, talán hogy remek fogsorát lássák. Ámbár ki tudja, igazi volt-e már az a fogsor.

A szeme álmata s mégsem ábrándos. A gyönyörökben való kifáradásra gondolt az ember, hogyha látta. A kezét rendkívül gondozta. Körme olyannyira egyformán halványpiros volt, hogy az már egészen természetes alig lehetett.

A nő azt a benyomást tette, amit az arzénevők, akik hófehérek, teltidomúak és ragyogó szeműek. Minden gyönyörű rajtok, csak egy nagy hibájuk van: hogy nem igaziak.

Mert ha abbanhagyják a méregevést: egyszerre elvesztik csinált, erőltetett szépségüket; összesnek, omló rommá válnak.

Ha azelőtt az arzén tíz évvel mutatta őket fiatalabbnak; - most, a méreg hatása nélkül, husz évvel válnak vénebbé egy pár hét alatt.

A remek, kíváncs, puha, habtestű asszonyból egyszerre banya lesz.

Már akárhogyn, annyi bizonyos, hogy Morvainé szép asszony volt. A híresek közé tartozott, akik egy kicsit látványosság számba mentek valamikor.

Az idő elmúlik s a legfiatalabb menyecske is megérzi lassan az esztendőket. Morvainé sem volt már husz éves, de még harmincz sem; hanem azért sok bajuszos zsarnok hajtott volna előtte térdet mai napság; kivált azok közül, akiknek csak a közt lehetett választásuk, hogy vagy nemsokára megöszülnek, vagy megkopaszodnak.

Párnás, gömbölyű kezét kissé restül tette az ölébe s oly tekintettel nézte a mellette ülő Mormonnét, amelyben jóakaratot lehetett felfedezni.

- Nagyon izgatott vagy; csillapodjál le kissé, aztán beszélgetünk. Fontos dologban jöttél hozzám, ugy-e. Ha megengedné, talán ki is találom...

Leóna nagy szemet meresztett.

- Alig hiszem, mondta tétozva. Titok volt eddigél.

- De nem én előttem, szólt Morvainé, valamicske elbizakodással. Az én szemem akár a sólyomé. Te Berky Emilről akarsz beszélni velem.

Mormonné megrázkódott. Az imént a nagy sietéstől piros volt, most elhalványodott.

- Ne ijedj meg, vigasztalta Morvainé, mi asszonyok abban a hirben vagyunk ugyan, hogy szeretünk fecsegni; de vannak köztünk, akik meg tudják becsülni az olyan bizalmat, amely megtisztelő. S aztán nekem bátran kitárhatod a szivedet; mindaz, amit mondhatsz, érdekel, de nem nyugtalanít többé egy csöppet sem. Hacsak nem te miattad.

- Hát már nincs köztetek semmi? kérdezte Leóna félénken.

Morvainé jóízűen nevetett. - Éppen semmi, szegény kicsikém te. Különben is nekem szerencsém volt vele, mert egy csöppel sem vártam tőle többet, mint amit tapasztaltam. Emberismerő vagyok.

- Nem nagyon szeretted?

- Egyetlenegy napig sem annyira, hogy utána haltam volna. De - kozmás voltam belé.

Elgondolkozott s így egészítette ki szavait: Nagyon kedves tud lenni, átkozottul kedves.

Leóna a szívére tette a kezét, úgy próbálta csittítani, hogy ne dobogjon annyira.

- Mindent szeretnék tudni róla, rebegte.

- Tehát annyira érdekel?

Mormonné eltakarta az arcát.

- Azt mondta, hogy óvakodjam tőled, felelt kitérően.

Morvainé mosolygott. - Fogás, - a régi fogás! Nem lehet inyére, hogy mi ketten nagyon bizalmasak legyünk. De nem haragszom rá.

- Tudom, hogy helytelen, amit teszek s nem is okos. Kiszolgáltatom magamat teneked egészen. De lásd, örült vagyok. Senkim sincsen. S arról, amit én tudni szeretnék, egyedül csak te adhatsz felvilágosítást.

Morvainé felkelt, megölelte Leónát s megcsókolta.

- Mennyit gyötrődhetél, mondta, amíg rászántad magadat!... Ugy egy kicsit ismerem ezt a lelki állapotot. De te bele is tudnál halni.

- Bizonyosan! kiáltotta Leóna. Lásd, most is micsoda lázas foka a türelmetlenségnek hozott hozzád. Irtam volt neki s csak ezt az egy szó választ kaptam: várjon! Azóta semmi hír.

Morvainé némán bólintott.

- Értelek, az ilyen várásnál nincs kinosabb. Az ember tűkön ül; semmit sem tud: mindentől retteg. Láttam már másokon, akiket megfigyeltem.

Megsimogatta a barátnéja fejét:

- Idősebb s tapasztaltabb vagyok náladnál, mondta, s tudom, mily kétségek közt vagy e pillanatban. Rettegsz attól, hogy közlékeny légy, pedig kimondhatatlanul vágyol rá. Arra is, hogy engem kikérdezz. De nem tartasz elég jó barátnédnak. Mintha a régi ösmeretség egyébre lenne való, minthogy egymás gyöngéit, hibáit apróra megtudjuk, s tele legyünk azokkal a többé-kevésbé titkos keserőségekkel, amiket egymásnak az esztendőik sorain néha akarat-

lanul, de sokszor kiszámítva is, okoztunk. Hidd el, Leóna, a mi helyzetünkben levőknek egymás iránt való nyíltságát csak megkönnyítheti az, hogy egyelőre nincs okunk semmi eltett, tartogatott boszuállásra, gyűlölségre. Én téged nem kérdezlek; csak azt mondd majd, amit velem közölni akarsz. Tisztelettel és kimélettel leszek irántad, mert e pillanatban a te helyzeted a sokkal nehezebb. Én mindenem túl vagyok, - legalább ami *őt* illeti. Én előttem kimondhatod a nevét; sőt megjelenhetik ő maga is: nyugalmamat az egy pillanatra sem kockáztatja. Pedig valamikor érdeklődtem iránta, - fejezte be, Leónához hajolva s kissé halkítva szavait.

- Lehet az, hogy már teljesen meggyógyultál? kérdezte Mormonné, hitetlenül és szomorúan.

- Minden lehet a világon, édesem. És ezt a gondolatot minél előbb jó, ha megszokjuk. Hisz' tegnap még azt sem tartottad lehetségesnek, hogy ide jöjj és bevalld szerelmedet...

Mormonné vérpiros lett, közbevágott:

- Semmitsem vallottam be.

- Nyílt beösméréssel semmitsem, az igaz, de izgatottságod, féltésed, nyugtalanságod többet mond mindennél. Arra kért, vagy azt kívánta, akarta, *parancsolta*, hogy *várj*, és te nem tudsz várni. Minthogy hozzá nem mehetsz vaktában, ide jöttél. Róla akarsz beszélni, hallani. Ne szégyeld: - már mondtam, hogy egy kicsit én is így voltam vele valamikor.

- Mikor? suttogta Leóna, alig merve ezt a szót kimondani.

- Nem mindegy az? De, ha kíváncsi vagy rá, nem titkolom. Egy pár esztendővel te előtted. Azt hiszem, utolsó bolondsága volt az életemnek.

- Mért mondd bolondságnak? kérdezte Leóna fájdalmasan.

- Talán rövidebb idő múlva meg fogod érteni, semmint hinnéd. Majd ha magad is annak tartod...

- Nem! nem! - kiáltotta Mormonné rémült hangon s a színét változtatva. Nem akarom megérni azt az időt. Ha nem is mintaképe a hűségnek Emil, de nem feledheti, mennyire szerettem, s ő ezt a szerelmet viszonozta.

Morvayné hátradőlt s patyolat-karját a nyakán összefonta. A hófehér, remek kar szinte világitott a homályos, árnyékos szobában.

Nagy kegyetlenség volna, - gondolta magában, - ha én most ennek a szegény kis léleknek azokból idéznék, amiket az az ur egykor nekem is mondott.

Behunyta a szemét s egy pár másodperczre visszarepült emlékezetével a múltba. Olyan érzésre riadt fel, mintha valaki hevesen, forrón, szenvedélyesen megcsókolta volna a karját. Majdhogy fel nem sikoltott s hamar lehuzta bő ruhája ujját a csuklójáig. Berkyre kellett gondolnia.

- Én csak egyet mondok. Leóna. Hiszem, hogy Berky Emil lángoló szavakkal esküdözött neked: hiszem, hogy vonaglott előtted: hogy egész éjszakákon át az ablakod előtt levő nagy hársfához támaszkodva nézte a semmit: hogy a csillagos eget odaigérte neked: - mindent hiszek, még azt is, hogy szeretett, hogy szeret s szeretni fog. De hogy ezt az embert *egy* asszony lekösse, ha maga Vénusz, ha maga a szirén, ha a pokol leánya, vagy a menyország szentje: az mindenkorra lehetetlen. Martir lehetsz mellette: elcsuroghat a szived vére; haldokolhatsz és valósággal meg is halhatsz: le fog borulni rád és felszívja csókjával a vércseppjeidet: hidegülő ajkadról kiszívja az utolsó meleg érzést: merevülő tekinteted végső sugarát magának foglalja le: de meg nem könyörül rajtad, - senkin!

Leóna összeborzadt.

- Ó milyen sötéten fested. Azt lehetne hinni, hogy mindaz, amit gyógyulásodról mondtál, csak képzelt, hogy most is siratod.

Morvayné tagadólag rázta a fejét.

- Nem magamra gondolok, mondta, hanem azokra, akik még *utánunk* következnek. Ebben az emberben a nagy ragadozók telhetetlensége van, - szánakozás nélkül.

Megragadta a Leóna kezét.

- Lásd, folytatta, sohasem birtam szabadulni attól a furcsa, hátborzongató érzéstől vele szemben, hogy a szépsége, a puhasága, a tekintete, a hizelgése, a ravasz hűtlensége, lopódzó járása, az a gyors és mégis sima ütés, amivel megragad: mind-mind egy óriás macskáé. Figyeld csak meg, vagy legalább emlékezzél rá, hogy a nézése mindig szorongást keltő.

- Hallgass! kérlek hallgass!... Éppen a minap mondtam efélét neki.

- No lásd.

- És mégsem tudok egyebet tenni, csak folyvást rá gondolok, hozzá vágyom.

- Szegény.

- Bárcsak már meg is fojtott volna.

- Te egyelőre aligha tarthatsz tőle, szólt Morvayné.

Leóna kérdő arczczal várta a folytatást.

- Valami más foglalja el e pillanatban, mondta a fehérarczu asszony, láthatólag keresve a szavakat.

- Beszélj, suttogta Mormonné, alig hallhatólag.

- A hidegvölgyi leány...

- Leány!

Morvayné mélabusan intett.

- Fiatal leány, akit mindnyájunknál biztosabban megöl a csalódás.

- Ó, nem biztosabban. Azt hiszem, már én sem élek - hebegte Mormonné.

- Légy erős, Leóna. Elrématesz.

- Semmi, semmi; - azt hiszem, magad is természetesnek találhatod felindulásomat. Mondd, honnan tudod; - kicsoda az a leány?!

- Első kérdésedre jóval könnyebben felelhetek, mint a másokra.

- Beszélj, beszélj! ne tégy sokáig próbára... félek, nem bírom ki.

- Amit tudok, azt egy rokonomtól tudom. Egy erdésztől, aki, a szerencsétlen flótás, maga is halálosan szerelmes abba a kis leányba. Az erdész Zák Benczének hívják.

- S a leányt?

- Sellő Lilinek.

- Szép-e?

- Zák nagyon szépnek mondja.

- Ej, az nem hiteles. Elfogult lehet iránta.

- Te mondd ezt?

- Különben mindegy, ha csúnya is. Engem csak egy érdekel: igaz-e, bizonyos-e, hogy Emil...

- Zák látta ott.

- Látta?!... Ó, a gyalázatos! a nyomorult!... Ezért kell nekem *várnom*. A szívem majd megszakad, hirt sem hallok felőle; tele van a lelkem borzalommal, rettegéssel: siralomházbeli szenvedéseket érzek: de azért csak *várjak!* várjak, hogy senkinek útjában ne legyek.

- Leónám, édesem, csillapodjál.

- Talán van még segítség, menekülés. Férjhez kell adni azt a leányt. Az erdész szereti. Ha kiházasítás kell, mindent elvállalok.

- Nem megy hozzá. Zák esetlen ember, semmi szeretni való sincsen rajta.

- Akkor hát legalább fel kell a leányt világosítani. Hadd tudja meg, hogy veszély fenyegeti.

- Azt hiszem, minden késő.

- Irgalmas isten!

- Ne ijedj meg annyira. Nem gondoltam a legrosszabbat. Csak azt hiszem: szereti.

- Emil a leányt?!

- Ó nem: - a leány Emilt.

- Akkor sincsen még minden elveszve. Kiábrándítjuk, megmentjük - ketten!

Morvayné bágyadtan mosolygott.

- Te mondod ezt? ismételte ugyanazzal a különös nyomatékkal, mint az előbb.

Leóna lehajtotta a fejét. Halálsápadt volt.

Merően nézett egy darabig maga elé, aztán görcsös zokogásban tört ki.

Morvayné magához vonta. Szólani akart, de nem tudott. Fojtogatták a könnyek őt is.

Hát csak némán mondta:

- Szerencséje, hogy sirni tud, különben a szive repedne meg.

Az ajtó nyílására rezzentek fel. A szobaleány jött.

- Zák erdész ur van itt, jelentette.

Morvayné Leónára nézett. - Éppen jókor.

Aztán a szobaleányhoz fordult.

- Tudja Zák ur, hogy nem vagyok egyedül?

- Én nem mondtam neki, felelt a leány.

- Annál jobb. Ne is mondja. Öt percz múlva vezesse be.

A szobaleány kiment.

- Szedd össze magadat Leónám. Légy erős, akkor megtudhatod, amit tudni kívánsz. Menj a be-nyílóba, s ereszd le a függönyt. Onnan minden szót hallhatsz, s ha akarod, meg is nézheted Zákot.

Mormonné kábult volt. Azt sem igen tudta, hogy mi történik vele, de engedelmeskedett.

Gépiesen mondta: - Erős leszek.

Nemsokára kopogtattak. Zák Bencze lépett be.

*

Morvainé fölemelkedett s az erdész elé ment.

- Isten hozta Bencze. Mi jót hozott? Tudja-e, hogy már napok óta várom? szólt hozzá barátságosan.

Zák kezét csókolta s izzadt homlokát törölgette.

- Hozok én valaha valami jót? kérdezte keserűen. Különbbe bejöttem volna már, de attól tartottam, hogy amilyen szerencsefia vagyok, éppen elszalajtok odakint valamit.

- Nos? és meggyőződött róla, hogy semmisem történhetik?

- A leány nincs otthon: - bucsura ment a faluba. A cselédjéktől tudom, aki az erdőkerülőmtől hordja nekik a tejet.

- Mondja Bencze, hogy is van ez az egész dolog, kérdezte Morvainé s önkénytelenül a be-nyúló felé tekintett, amelynek a függönyét mintha szellő libbentette volna meg. Maga beszélt nekem egyet-mást, de megvallom, akkor nem érdeklődtem annyira a részletek iránt. Az én kíváncsiságomat tulajdonképen az ingerelte, hogy mit keres *az az ur* (ezt nyomatékkal mondta) a Hidegvölgyben? Pusztán véletlen volt, hogy maga ezt előttem említette s én - ha emlékszik - akkor mindjárt megkértem, hogy legyen egy kicsit résen.

- Igen, de nekem más nagy okom volt.

- Tudom, Bencze, tudom: - azt is megmondta maga nekem s természetes, hogy attól fogva nagyon megoszott az érdeklődésem. A maga helyzetét átéreztem s most már az sem hagy nyugtot, hogy folyvást töröm a fejemet, hogyan lehetne maga boldog.

Zák ümmögött.

- Én? mondta gunyosan. Higgye el, hogy nagyon nevetségesnek tetszem önmagam előtt, valahányszor ezzel a gondolattal foglalkozom. Magamtól is iszonyodom néha, olyan elsavanyodott az egész lényem. Egyszer elmosolyodtam a kerülőm egy bolondos mondásán; hát nem sirva fakadt a kölyke, aki ott bámult rám? Azt hitte, ijesztgetem s meg akarom enni.

- Ej Bencze, micsoda tulzás ez. Mondja csak, kik tulajdonképen azok az emberek... az a leány?

- Magam sem sokat tudok rólok. Miattam ugyan akárkik lehetnének. Én *érzek* valamit s nekem az elég baj.

- Mióta vannak ott? Kije a leánynak az az öreg asszony, akivel együtt van?

- Az az édes anyja. Furcsa teremtés az. Csak imádkozik, örökké imádkozik. Kötöget, a kerti virágokat ápolgatja, s közben egyre mormolja imádságait. Olyat is beszélnek, hogy a leány nem édes leánya, hogy csak szokásból szólítja anyjának. Nem csudálnám. Ha az sülné ki, hogy az égből száll le minden hajnalon s este visszaröpül az angyalok közé, azt sem csudálnám.

- Igazán olyan szép?

- Tudom is én. De hogy egyszer még bolondot teszek, az szent igaz.

- *Az az ember* mióta jár oda?

- Nem rég óta. Egyszer bent volt a leány a városban. Itt látta meg és utána futott.

- A leány mondta?

- A leány én velem sosem beszél. Az anyját találtam egyszer sirva; locsolgatta a virágokat és fennhangon imádkozott, «Nincs nyugtom *tegnap* óta, nincs nyugtom, istenem!» mormolta. Aztán megint csak a cseléd hordta hírét, hogy azon a bizonyos tegnapi napon egy ur volt a háznál, aki a kisasszonyt talán majd elveszi.

A benyilóban olyan nesz támadt, mintha valaki egy széket arrább taszított volna. Zák odafordult.

- A szobaleány van ott, mondta Morvainé, amennyire tőle telt, elfogulatlanul. S hogy az erdész figyelmét elterelje, azt kérdezte: - Hogy hívják a leányt?

- Lili a neve, Sellő Lili, felelt Zák, s ki lehetett a hangjából érezni a nagy gyöngédséget, amivel róla szólt.

- Mondja, édes Bencze, mi a maga terve tulajdonképpen?

Az erdész összeránczolta a homlokát:

- Mi lehet a tervem? Nekem csak egyetlen tervem lehet. Bánok is én akármit egyebet ezen a világon. De ha minden reményről le kell mondanom...

Arcza sötét, fenyegető kifejezést öltött.

- Mire gondol?

- Én csak azt gondolom, hogy meg kell bűnhődnie valakinek. Igaz, hogy nem vagyok Adonis, de mintha *ezelőtt* elég szívesen szólt volna hozzám a leány. Most már ennek vége. Hát aki csunya, az már senki se lehessen? Az semmit se várhasson ettől az élettől? folytatta ingerültségbe menő, emelt hangon. - Hát én csak zakatoló fejjel járjam az erdőt és töprengjek a megbolondulásig, amikor más valakinek csak az ujját kell kinyújtania, hogy beteljesedjék a kívánsága? Hol van az igazság? Hol van a jó isten?

Morvainé aggódva hallgatta s mikor Zák elhallgatott, így szólt:

- Igérjen meg nekem egyet, édes Bencze.

- Igéret nélkül is megteszek én magának akármit. Mert maga jó hozzám. Kinek tudhatnék másnak beszélni? Vagy azt hiszi, nem áldás, ha az ilyen isten háta mögött tengődő ember kiöntheti a szívét, amikor már szétrepedni készül? Férfiember engem, ha megértene is, magában legyalázna, talán még kinevetne. Nem azt gondolná, hogy: «ejnye bizony, járhatok így én is!» hanem lenézne gondolatban, hogy micsoda poltron ember vagyok; jajveszékelek szerelemből. Pedig az férfias, hogy az ember duhaj legyen hiábavaló szerelmében s azt kiabálja: «gyöngyház, ha leszakad, lesz más!» Én ehhez nem értek. Az nekem jótétemény, hogy maga meghallgat és törődik velem. Ugy jövök ide, mintha az anyámhoz jönnék. A maga meleg beszéde meggyógyít egy kicsit. No mondja, mit akar?

Morvainé megfogta az erdész kezét.

- Csak azt, Bencze, hogy semmit se tegyen, amíg előbb engem meg nem kérdez.

- Hogy igérjek ilyet? Messze vagyunk egymástól. Lehet úgy is, hogy történik valami.

- Mitől tart? mondja.

- Ha annak a leánynak egy hajszála meggörbül, az én kezemtől hal meg valaki. A leány odáig van. Veszendő benne minden. Az anyja egyre sir.

- Tudja, hogy mikor találkoznak?

- Tudom. Olyankor a leány a vasárnapi ruháját veszi fel, virágot tűz a hajába s csak az utat lesi.

- Maga azt mindig látja?

- Mindig. Minden hajnalban a topolyfáknál vagyok s csak akkor indulok dolgomra, ha a leányt láttam. Enélkül tisztára megbolondulnék már.

- Szegény Bencze!

- Ne sajnáljon engem, mert akkor gyávább vagyok. Jobb szeretem, ha úgy néz, mint a háborus katonát, aki vagy megél, vagy meghal, de mindenkép az a dolga, hogy ha kell: vérezzzen. Ha nem elég is volt - mára; még nagy utam van hazáig.

Morvainé kikísérte a vendégét. Mire visszakerült, Leónát felkészülve találta: már nem érzékenykedett, elszántság volt az arcán.

Amikor összeölelkeztek, Morvainé gyöngéden mondta a barátnéjának: - Számithatsz rám.

VII. SZENT ANTAL ELŐTT.

Lili arcza olyan volt, amikor a levelet átvette, mint a tavaszi nap, amelynek a derüje foszladozó felhőn keresztül ragyog szét.

Még köny volt a szemében, de már mosolygott.

Babilász el volt felejtve egyelőre. Azok a fekete betűk olyan hangulatot keltettek benne, amely semmi rokonságban sem volt a gyászszal.

Az öreg asszony majdnem félénken nézte a leányát. Lili piros volt: a szeme ragyogott. Tuláradó érzéssel borult anyja nyakába s oda adta neki a levelet.

- Olvasd csak! rebegte szemérmesen.

De alig várta meg, hogy az öreg asszony végig fussa az írást, kiragadta a kezéből s a kert lugasába sietett vele. A lombok magányában aztán maga elé képzelte azt, aki a levelet írta, és felelt a levélre gondolatban áradozva, titkolódzva.

Az öreg asszony magára maradt.

Ott állt egy darabig a tornáczon; ősz haját meglegette a szél: szemében bizonytalanság és néma ijedtség volt.

Vonásain most is rendíthetetlen áhitat ömlött el, mint mindig. A testet öltött ima volt. A vakbuzgóság jellege rajta volt egész lényén, ahogy nézett, ahogy beszélt, ahogy a kezét fel-emelte: abban, mindben fohászkodás, könyörgés, istenesség rejlett.

Valaha szép lehetett; de aki most látta, ezzel az örökösen áhitatos arczczal, az nem gondolhatott arra, hogy nedves kék szeme és kis szája akármikor is egyébre lehetett jó, mint arra, hogy a menny felé fordulva olvadozzék a tulvilági élet boldogságáért való esengésben.

A temérdek fennhangon való imádkozás mellett megszokta, hogy fennhangon gondolkozzék, mint az olyanok, akik nagyon sokat vannak egyedül és nem tartanak attól, hogy valaki meghallja, amit ők senkinek sem szántak.

Az állandó magányban élőknek jól esik, ha legalább a magok hangját hallják. Olyan az nekik, mintha társalognának valakivel. S hová képzelhetni bensőbb és nyiltabb társalgást, mintha a jó istennel s az ő szenteivel beszélget a gyalgó, halandó, bűnös ember?

Az öreg asszony bement a házba, annak is egy kis sarokszobájába, ahova alázatosan meghajolva nyitott be.

Nem is annyira szoba volt az, mint inkább kápolna.

Az egyetlen ablak magasabban volt, mint a többi szobáé: s még így is elfüggönyözték fehérrel, sűrűn, hogy a külső fény csak gyéren szűrődhetett át rajta, és a gyöngye homály templomi hangulatot keltett.

Az egyik sarokban kis oltár volt, amely fölött a szent Szűz képe függött. Szűz Mária kék ruháját elszáradt ibolyakoszoru fonta körül.

Az oltár mellett faragott faoszlopon állt egy szobor. Szent Antal hófehér gipszszobra. A kegyes szent ájtatos szelidséggel nézett maga elé; baljával nyakában csüngő olvasóját fogta, jobboldalt pedig egy gyermeket tartott a karján, aki hozzásimult. Előtte imázsámolym volt, imakönyvvel.

Az ősz nő lábujjhegyen ment a szobácska közepéig, ott megállott, meghajtotta térdét az oltár előtt, azután a gipszszoborhoz fordult s a számolyra térdelt.

Kezét összekulcsolta s lassan emelte a magasba, mialatt tekintete átszellemült.

Pillanatról pillanatra szállotta meg a szent delirium. Arcza kipirult, szeme esdő bizalommal tapadt a szoborra. Ajaka megmozdult.

Aki látta volna, ki nem térhet vala az elől a gondolat elől, hogy ime, az ilyenekből válhatnak vértanúk.

Mert ezek a feltétlenül hívők, és bizók, akik alatt megnyilhat a föld: ők nem mozdulnak, amikor imádkoznak.

Az ő imájok igazán csudatévő, mert felragadja őket a menyekbe. Mialatt az ihletett szavakat mormolják: valósággal ott érzik magokat az Isten trónja előtt; színről színre látják a Megváltót és csókolják sebeit.

Ők azok, akik mindvégig szenvednek, mert a földi létben a szenvedést tartják végső céljuknak: de megvigasztalódásuk mindenkor bizonyos, mert imájokban a vezeklés mellett egyszersmind feltétlen kiengesztelés van.

A szegény öreg asszony szemében megnőtt a kis szobor. Embernagyságúvá lett. Maga szent Antal megelevenedett s biztatóan tekintett le rá. Mintha az olvasó gyöngyei halk zörrenéssel csusztak volna lejjebb a csudatévő barát reverendáján. Mintha a szent szeliden intett volna, hogy csak beszéljen bátran; kérjen bátran.

«Ó szent Antal, kegyes pártfogóm, Isten szolgálja, mindnyájunk barátja, hallgass meg!»

Még feljebb emelte a kezét, úgy susogott:

«Hallgass meg, hallgass meg! A te szolgálód szívében nagy keserűség van és nagy rettegés! A megaláztatás korbácsával támad rá az ellenség, a Gonosz!»

Egy pillanatra elhallgatott. Mintha hallgatódzott volna; mintha a szobor felelt volna neki s ő most arra ügyelne, hogy ugyan mit is mond.

«Te tudod szent Antal, hogy mindig ide fordulok te hozzád, és tőled várok segélyt!... Benned bizom, én pártfogóm, mert elvesztettem mindent!»

A szent valószínűleg nem fogadta el ezt a nagy állítást, mert az öreg nő hevesen bólongatott a fejével s nyomatékkal ismételte:

«Elvesztettem mindent!»

Aztán elkezdett a szenttel vitatkozni:

«Vagy talán nem maradtam egészen magamra, eltaszitva? Vagy talán meg van még nekem az, aki mellett maradnom kellett volna s most is kellene lennem? Az ég én nekem már régen fekete, nem kék. De a feketeségben öröm van, mert az jelenti a halált, a múlt szenvedések megváltását.»

Odakint felhő csuszhatott a nap elé s a szoba hirtelen sokkal homályosabb lett.

«Értem a jelt, szent Antal, mondta az ősz nő. A világot körülfolylja a bánat sötétsége s abból mindenkinek kijár a maga része. Az enyém kétszeresen járt ki!»

Titokzatossá vált az arcza, elfojtott hangon suttozta, mintha nagy vallomást tenne:

«A gyermek van veszélyben, szent Antal! Figyelj csak, a gyermek! Megvette a szívét a Gonosz és eltávolítja tőlem.»

«Neked nem kell sokat magyaráznom. Te tudod, hogy úgy jártam valamikor én is. A Gonosz mindenütt jelenvaló, akárcsak az Isten.»

Most nyilván megint a szent beszélt, mert a nő hallgatása nem annyira elmerülés volt, mint inkább figyelés. Élénken nézte a fehér szobrot s utána mondta a néma szavakat, amiket attól hallott:

«A gyermek szent, a gyermek tiszta, a gyermek áldott!»

Indulatosan szakította meg ezt a gondolatmenetet:

«Üres dolgok, szent Antal, mondom neked. Avagy nem voltam-e szent és tiszta én is? Mentsd meg a gyermeket szent Antal! Ha elvesz a leányom, kim marad nekem akkor?!... Lásd, én gyöngé vagyok és tehetetlen. Másnak ilyenkor még fekete a haja és deli a járása; mást a földi öröm még izgat, csábít az én koromban; és én már aggá lettem... Mert örökké félek s a félelem megöszit. Mert én nyugodt álmot nem ösmerek, pedig az álmatlanság vénit.»

Behunyta a szemét s imádságot mormolt. Az lecsillapította. Az ima ereje, főképen ebben a megnyugtatóban nyilatkozik meg égi hatalommal.

«...és ne vigy minket a kísértetbe, de szabadíts meg a Gonosztól, amen!»

Fennhangon ismételte: «szabadíts meg! szabadíts meg!» Azután fanatikusán egészítette ki: «és legyen meg az isten akarata.»

«Ó, szent Antal», kiáltott fel kétségbeesve «ugy-e nem mindent a jó Isten akar?!...»

Magában töprengett. Idézte az írást: «Egy hajunkszála ki nem hullhat az Ő tudta nélkül. Az Ő akarata nélkül semmi sem történhetik!»

Eltakarta az arcát s kinos, elfojtott hangon dünnyögte: «Jaj, jaj!...»

A *Miatyánkot* kezdte, de hamar abbanhagyta. Megint csak visszatért szent Antalhoz.

«Soha a virág el nem fogy innen a szobrodról, szent Antal, csak most segíts meg!... Bőjtölni fogok a te tiszteletedre egész életemben, csak most hallgass meg!... Félek, hogy a leányom elvesz és én soha többet meg nem találhatom. Kim marad nekem akkor? Mit mondok, ha számon találják kérni tőlem? Ha egyszer eljönne *valaki* és így szólna: hol van a gyermek, mit felelnék?! Ha a jó isten számadásra hív: mi vár rám a gyermek nélkül, aki szent volt és tiszta?... Pedig nincs erőm, hogy elibe álljak a Gonosznak! Tehetetlen vagyok s csak arra gondolok, hogy százszor inkább meghaltam volna valamikor, semhogy a szívemre ne hallgassak. Akkor inkább a poklot választottam volna.»

Hevesen integetett a Szentnek:

«Szent Antal! Te azt nem tudhatod. Nagy kín az, ha az embernek szíve van. Nagy kín!... A gyermekekre vigyázz!»

Halk imába merült. Lehajtotta a fejét a zsámoly könyöklőjére. Az ablak felől egy kéve sugár szűrődött be s megfényesítette ősz fejét.

VIII. GYEHENNA.

Mormonné borzasztó lelkiállapotban távozott a barátnőjétől, aki így szólott volt hozzá: - Számithatsz rám.

Mikor az utcára ért, cél nélkül indult neki a városnak s csupán ösztöne vitte arra, ahol kevesebb volt a zaj.

Nagyon, de nagyon szegénynek érezte magát s lelkét leirhatatlan sötétség és szomorúság vette körül.

Csak férjhezmenetele után az első napokban érzett ilyenforma sivárságot magában, mint most. Akkor is inkább sejtette, semmint tudta, hogy tulajdonképen elárulták, kijátszották, megfosztották a boldogság lehetőségétől. És most is úgy volt, mintha kidobták volna a holt tenger valamelyik puszta zátonyára, ahol semmi élet sincsen s ahol a nappal még szörnyűbb, mint az éjszaka, mert világossal sokkal ridegebb az igazi nagy üresség, mintha a képzelődés reményt kelt arra, hogy talán mégis akad valahol egy szál zöld fű, vagy egy ott lakó madár, amely társul szegődhetik.

Már jó ideje, hogy sejtett valamit, de elfojtani igyekezett magában az igazi gyanút. Nem is volt az nehéz. Akármi nyugtalanította, Berky egy szavával meg tudta győgyítani.

Végzetlenül, mélyen, feltétlenül szerette ezt az embert; azzal a szerelemmel, a mely még nincs megmételyezve, amely első, legnagyobb, legtisztább érzése a nő szívének; amely gyönyörrel erősíti meg a bizalmat s a maga erejével is sokáig tud ellenállani mindennek, ami kétségeket kelthet.

Voltak szomorúságos pillanatai, amikor úgy rémlett neki, mintha egy nagy holló teritené ki fölötté a szárnyát, hogy boldogságának a nappalát kietlen éjszakával cserélje fel. De nem tartott az ilyesmi sokáig. Hisz minden megnyugtatta: a tükre, a környezete, a szépségét csudálók serege.

Lehetetlen volt, hogy Emil ne szeresse. Meg kellett gyuladnia az ő szerelmétől. Nem cserélhette őt fel senkivel sem. Hol talált volna még egy olyat a kerek világon, aki úgy tudott volna simulni, tapadni hozzá; akinek egyetlen egy gondolata sem volt egyéb, csak ő?

És most vége volna?!

Elszédült s a falhoz támaszkodott. Már negyedóra óta kísérgette valaki; folyvást a nyomában volt, de ő nem is tudott róla. Most az a valaki melléje lépett s tolakodva kérdezte:

- Szép hölgy, rosszul érzi magát? megengedi, hogy kocsit ajánljak fel?

Leóna feleszmélt, merőn nézett a monoklis ur szemébe, aki abban a perczben visszahőkölt.

- Bocsánat, nagyságos asszonyom, ezer bocsánat, hebegte, s tovább rohant.

Geiger volt, a Mormon Hilár irodaigazgatója, akiről jól tudták az irodában, hogy nagy kalandhős.

Mormonnénak úgy rémlett, mintha látta volna már ezt az embert, de nem birt rá emlékezni, hogy hol. Fel sem fogta most, hogy mit akart tőle. Minthogy ugyanis tovább ment, rögtön elfordult róla a figyelme.

Volt, ami ezt könnyüvé tegye. Az a gyehenna, ami benne égett.

Csak egy vágya, egy akarata volt most. Látni Emilt.

Akármi lesz is a következménye, mindegy.

Ha az urával találkozott volna most az utcán, azzal sem törődött volna. A szemeláttára sietett volna a kedveséhez.

Hallani akarta a hangját, amely olyan sima és hizelgő; látni akarta, hogyan néz rá, érezni vágyott belőle valamit, akármit.

Mástól meg nem győgyulhatott. Enélkül még egy éjszakát át nem kinlódhatott.

Ki tudja, nem derül-e ki valami nagy tévedés? Talán minden csak tulzás, amit hallott; esztelen félreértés. A hidegvölgyi leány talán a világon sincs, s ha van is: Emil soha sem látta. Akit ott láttak, az csak kísértet, rém, valaki, aki hajszálig hasonlít Berkyhez.

Már nem gondolkodott: röpiült oda, abba a kis utcába.

Az isten irgalmas volt hozzá, hogy Berkyt otthon találta. Fuladozva, elhalva ölelte meg. Az az érzése volt, hogy a neheztelés, a szemrehányás, a vitatkozás mind jöhet azután. Első a csók. Első a szerelem. A szomjazó ajkak hadd üdüljenek fel. A tikkadás hadd enyhüljön. Azután még a halál sem lehet annyira borzasztó.

A simaarczu, simaszavu férfi karja közt elfeledett mindent. Hallotta megint azt a forró szerelemvallást, amivel minden nagy ölelés előtt újra meg újra megszedítette ez az ember.

Ez nem volt hazugság. Ez őszinte volt és azért hatott is.

Ettől meg kellett részegedni; ezt vissza kellett kívánni mindig.

Betelni ezzel nem lehetett soha.

A mindennapi szerelmek, amelyekből a végzetetlenül józan házasságok válnak, az ilyet nem ösmerik.

Láz kell ehhez. Az a rettenés, hogy hátha utoljára van minden. Az a gyönyör, hogy akinek az ölelést adjuk: kétségbeesve várjon bennünket, ha egy pillanatra késünk.

Költőnek, fantasztának kell lenni ráadásul, hogy a szónak, a beczésnek ezer új édességét tudják a szerelmesek egymás számára kitalálni, amibe nem lehet belefáradni, amit megenni nincs idő.

Kell, hogy a szerelmében olvadó, könyező, haldokló asszonyt áthassa ama földöntuli gyönyör borzongása: hogy az, aki öleli, most, ebben a percben legalább, őt tartja a világon legszebbnek; hogy minden hizelgő szó, amit suttag, az eskü erejével bizonyít.

Aki ezt nem tudja, aki így nem érez, aki el nem veszti az esztét, akinek a szerelemben a mindig visszatérő, mindig kiújuló örölség nem törvénye: az soha sem tudhatja, miben volt a hatalma, talán bűvös ereje ennek a szépszavu férfinak.

*

Leóna úgy ment el Berkytől, hogy egy betűt sem mondott neki abból, amivel annyira tele volt a szíve.

Annyi volt ebben a hirtelenül kieroszakolt találkozásban a jó, hogy nem volt ereje elrontani, talán egészen tönkretenni. Különben is nagy vakmerőség volt, amit művelt. Emil egy szóval sem korholta miatta, de azért látszott, hogy aggódik. Nagyon helytelen lett volna most kezdeni a fakgatást, a jelenetézést.

Otthon azóta várják, talán már keresik is. Nem szabad a sorsot kihívni.

Ez az óra mégis csak a boldogság órája volt, ha a lelki gyötrelmek utja vezetett is hozzá.

Ugy váltak el, mint régen, eleinte; amikor ez volt az utolsó csók után utolsó szavak: *holnap!*

Gomez már úgy járt-kelt a házban, mint a megriasztott párducz. Tizszer is lefutott a lépcsőn, meg újra felrohant. Alig hogy felért az emeletre, megint neki indult, hogy lemegy s kinéz, nem jön-e még «az ur felesége».

A nőcselédek kötekedtek vele.

- Te ördögfiu, mit bóczorogsz annyit, mint a hazajáró lélek?

Gomez nem értette, de azért vigyorgott.

A szakácsné pantomimikával csalogatta, kérte, hogy segítsen neki kávé darálni. Gomez egy fél perczig gépiesen örölt, de mindjárt lecsapta a darálót s megint kifutott az utcára.

Nagyon félt szegény, hogy előbb jön meg az «ur», s megint megkérdi tőle, mint rendesen: «itthon van az asszony?!»

Azt már kitalálta, megértette, hogy ebben a kérdésben nem kívánság van, hanem követelés.

Valahára megjött Leóna. Gomez kis hja, hogy bukfenczet nem vetett. Berohant a konyhába, megölelgette a szakácsnét, kivette a kezéből a kávédarálót s boldog fintorokat vágva, örült gyorsasággal malmozott, amig csak egy kávébab volt a gépben.

Leóna nem bírta el érzései különös vegyülékét. Ha már nem beszélt, legalább írni akart.

«A kétségbeesés vitt ma hozzád s ezt neked meg kell tudnod, így kezdte levelét.

Ó milyen boldogtalan és milyen boldog voltam.

Mindent tudok, Emil, de nem birom elhinni. Aki te nekem vagy, az nem lehetsz másnak. De a bizonyosságról azért le nem mondok. Neked el kell azt tünnöd, meg kell azt engedned, hogy kinzó kételyeim eloszoljanak. Akárhogy érem is el.

Most már nem abban kételkedem, hogy megcsalsz, hogy nem vagyok a szivedben egyedül. Most már csak azt kérem az istentől, hogy legalább az első hely ott a Leónáé legyen.

Lásd, mivé lettem; - milyen alázatos vagyok!

Nemrég ideje, az ilyen gondolattól visszaborzadtam volna.

Nem tudom, Emil, mikor látlak. Bármit érzel is irántam, én azt rövid idő múlva teljes bizonyossággal fogom tudni.

Most én mondom, hogy addig *várnod kell.*»

Ezt a levélkét a hú Gomez juttatta el másnap Emilhez.

Választ nem hozhatott.

Berky már reggel óta nem volt otthon.

IX. LESBEN.

Talán éppen akkor haladt fel lassan a hegyi uton, a mikor Gomez töprengve ballagott vissza asszonyához, aki meghagyta volt neki, hogy hacsak lehet, magának a czimzettnek adja oda a levelet.

Nem ott ment, ahol rendesen szokott s ahonnan a hegyoldalból már messziről láthatták volna. Inkább került egyet, hogy meglepje Lilit: úgy is korán volt még. Akárhogy ballagott, hamarabb kellett eljutnia a topolyfák völgyébe, mint amikorra a találka idejét ő maga kitűzte. Kalapját levette s azzal hajtotta el a szunyogokat, amelyek az erdőben annál jobban jelentkeztek, minél beljebb jutott a páfrányos, árva csalános sűrűségbe.

Az erdei uton is azzal a különös puha lépéssel haladt, akárcsak otthon, a szőnyegen. Alig roppant meg egy-egy hullott galy a talpa alatt. Az ösvény lassankint megszűkült előtte s a bokrok majdnem összeértek. Ugy kellett helyenkint átcusznia, mint a bujkáló vadállatnak.

Abban bizonyos volt, hogy nem tévedhet el, tehát egykedvűen folytatta útját az egyre járatlanabbá váló sűrűségben. Ez a gyalogut, amely majd felfelé, majd meg a völgy irányában kigyózott: rég elhanyagolt közlekedési vonala volt a favágóknak. Amikor ezt az erdőrészt ritkították, sok lehetett erre a mozgás. Azóta csak a csend növekedett évről-évre.

Egy ponton, ahova a messzeeső szekérutról már semmi nesz sem hatolt fel hozzá: korhadó fakeresztre bukkant. Megállott előtte. A keresztben rozsdás pléhtábla volt; alig lehetett kibetűzni, hogy mi van rá írva:

MATHIAS BERZÉTEY
Verunglückt
1860.

Elgondolkodott. Vajjon ki lehetett ez. Milyen jó magyar név. A környékbeli svábok közt németesedett-e el, vagy csak úgy jutott a keresztjére a germán felirat, mint Pilátus a Credoba?

Aztán micsoda baleset érhetne, vajjon.

Harmincz esztendővel ezelőtt sem volt itt már ragadozó állat; az szét nem téphette. Szakadék nincs etájt, ahova lezuhant volna. Talán orozva megölték, nyílt harcban agyonverték: vagy orvvadász volt s úgy lőtték le, amikor maga is ölni akart.

Erről a kereszt mit sem beszélt.

A magasban egy harkály kopácsolta a száraz ágakat s leverte a fa málló kérgét. A korhadó törmelék úgy potyogott, mint a szitáló eső. Berky finnyásan rázta le kabátjáról a szokatlan szemetet s tovább ment.

Nagyon egyedül volt s ezt szerette. Szenvedélylyel képzelődött s ehhez a magány a legalkalmasabb. Lilire gondolt s vitte magával képzeletben, el innen, el. Annyi része volt már mindenben, ami lázas, hogy epedő szomjuságot érzett valami után, aminek több legyen az illata, mint az ize.

Ártatlanságra vágyott; olyanra, amelynek a zománcza tökéletesen hibátlan, makulátlan. Megcsömörlött már a félszüzekről, akik gyakran többet tudnak, mint egy hat gyermekes polgári mama, s számító ravaszsággal mernek az örvény szélén járni, abban a reménységben, hogy valaki utánok rohan s megmenti őket - a maga tüzhelye számára.

Akinek még semmiről sincs beteges képzelődése, akiben minden szunnyad, akit teljesen magának nevelhetne ki: olyanról álmodott. S amikor szinte türhetetlenné vált epedése: eléje jött Lili.

Lili, a liljomok liljoma.

Berky megborzongott a gyönyörtől, amint most rágondolt.

Éppen fordult az út s egy kis tisztásra kanyarodott ki. Berky lélekzetét visszafojtva maradt egy helyben. Ott egy őz-suta legelt gyanutlanul. Nézte egy darabig a szép állatot, azután megmozdult. A karcsu őzike megriadt, nagyot ugrott s megiramodott, - egyenesen feléje. Majd hogy le nem verte a lábáról. De hát akkor nem is ő tőle ijedhetett meg!

Mialatt ennek az okát kereste: halk zörgés támadt, szemközt vele. Egy ember jött, ugyanazon az úton, a melyen ő haladt. Berky megismerte Zákot.

Összeránczolta a homlokát. - Nem szabad, hogy meglásson, mondta magában, s befurakodott oldalt a gaz közé. A dsunglebeli tigris nem cselekedhetne volna simábban, zajtalanabban. Vagy husz lépésnyire az ösvénytől, egy fa mögött meglapult.

Zák a lánczon vezetett vérebbel jött s engedte hogy a kutya pár perczig szimatolja az eltűnt őz nyomát az erdei tisztáson, azután lassan folytatta útját arra, ahol Berky a bozót között rejtőzött. A véreb azon a ponton még mohóbban szaglászott: felborzolta a szőrét s mindenáron be akart bujni a sűrűségbe.

- Vissza Brunó! dörmögött az erdész. Nyilván azt gondolta, hogy ott rohant el a vad. A kutya csak nehezen engedelmeskedett.

Néhány percz múlva minden nesz megszűnt s Berky visszatért az utra. - Pokoli szerencsém van, mormolta, s amint diadalmasan mosolygott, kilátszott a ragadozókra emlékeztető hegyes, fehér foga.

Most már jobban igyekezett. Nem telt bele jó negyedóra s meglátta a hegyoldalról a tavat. Egy leány sietett onnan az erdő felé: Lili.

Olyan volt a találkozásuk, mintha szalonban, társaság előtt történt volna. Nem volt szabad megriasztani ezt a vadgalambot. Berky csak éppen, hogy a kezét meg merte fogni: hanem azt többet el nem eresztette.

A leány érezte a delejes szorítást, a rátapadó szempárt, s nem volt ereje, hogy visszavonja a kezét. Teljesen gyanutlan volt.

Hallgatta lovagját és elandalodott attól, amiket áradozva mondott. A legszebb mese volt az, amit egész életében hallott valaha.

Csak akkor rezzent meg, amikor Berkyt elöntötte a hév és türelmetlenül kezdte sürgetni:

- Jer, elviszlek magammal: - jer Noemi a senki szigetére, rózsafák árnyékába, az én ringató karomba!...

- Barátom, mondta felemelt fejjel a meglepett leány, megyek vele, ahova vinni akar bennünket, engem s az anyámat.

Berky hallgatott. Arczán már ismét szelidség volt és ábránd.

- Minden, de minden úgy lesz, ahogy Lili akarja, - suttogta kis vártatva, érzelmesen, nehogy a leány szüzi lelkét megriaszsza.

- Az én vágyam az, hogy az én uramnak engedelmeskedjem, felelt Lili boldog alázatossággal.

Berkynek nagyot dobbant a szive. A teljes megadás ez, gondolta. Minden csábító epedést és lágyságot beletett a hangjába, amikor kérdezte:

- Nem vagyok én teneked mindened: szerelmed és urad?

Lili elpirult, lehajtotta a fejét. - Szerelmem mindig. Uram az oltártól kezdve halálomig.

- Jó estét kisasszony! dörmögött egy recsegő hang a hátok mögött.

Berky megfordult s az ajkába harapott. Zák állott előtte.

- Hüvös az este, kisasszony s a mamája megkért, hogy kísérjem haza. Most jövök a tótól.

Lili habozott. Egy benső hang azt sugta neki, hogy szót kell fogadnia, csak azt nem tudta, hívja-e Berkyt is.

Berky maga könnyítette meg elhatározását. Esze ágában sem volt, hogy ezzel a vademberrel maradjon együtt Lili mellett. Hisz' egy szót sem szólhatna előtte többet.

- Menjen, kisasszony, mondta: a mamájának igaza van. Hüvösödik s még nincs nyár. Isten vele.

Lili kezet nyújtott neki.

Zák mélyet lélekzett, amikor eleresztették egymás kezét.

Berky még egyszer visszanézett az erdei utról. Lili is épp' akkor fordult feléje. Azután eltűntek egymás szeme elől.

- Az oltártól kezdve! mormolta a sima arcú férfi. Szabadságvesztés életfogytiglan. Ez a leány talán megérné, de én megőrülnék bele.

X. ÁRULÁS.

Mormon Hilárra ezekben a napokban alig ismertek rá azok, akik vele állandó hivatalos érintkezésben voltak.

A rideg üzletember tökéletesen megváltozott. Irodáját elhanyagolta; a dolgok menetét s intézését teljesen ráhagyta igazgatójára, akit a rendesnél is nagyobb bizalmával tüntetett ki.

- Uj vállalatot törí a fejét, mondta Bernát, a jókedvű irodatiszt, és meglökte Cziglert:

- Lesz mit vakarni, komé, ha megkezdődik a nagy levelezés.

A főnök alig jelent meg az irodában. Akik véletlenül találkoztak vele, azt a hirt hozták, hogy rossz színben van, mint az álmatlanok.

Hát ha még sejtették volna, mennyire igazok volt!... Mormon Hilár egész éjjeleken át úgy járt-kelt szobáiban, mint a ketreczbe zárt vad. Titkos leveleket irt; rejtélyes embereket fogadott, akikkel bezárkozott; mindig várt valakit s Gomez nem győzte a lépten-nyomon érkező leveleket beadogatni neki.

Azok óráról órára küldött jelentések voltak, olyankor, amikor Mormonné nem volt otthon.

Mormon ama töprengéses éj után, amikor közeledésének utolsó kísérletét oly ridegen és határozottan visszautasította a neje: teljesen leszámolt magában a lovagiassággal s most már az eszközökre való tekintet nélkül akart megbizonyosodni.

Titkos rendőri szolgálatot szervezett maga körül s a felesége egyetlen lépést sem tehetett, hogy arról ő ne tudott volna. Ponszky, a magándetektivek elősmert fejedelme, ez idő szerint egyesegyedül csak a Mormon Hilár rendelkezésére állott.

Hogy Leóna ösmeri Morvaynét s mostanában gyakran találkoznak, az nem volt ugyan titok; de hogy e mögött nem rejtett-e valami, az már érdekelhette Mormont, akinek a gyanakvása jóformán betegessé vált.

Igy firtatott ki Morvaynéről mindent: azt is, hogy a derék hölgy egy kis könnyelműséggel kevert jószívűsége következtében anyagi zavarokkal küzd. Ámbár a látszat ezt egyelőre nem mutatta, mégis bizonyos volt, hogy ha hamarosan nem segít magán: izgalmas napokra kell készzen lennie.

Mormon sok ilyen helyzetet látott életében s úgy tapasztalta, hogy a megszorult emberrel nem nehéz alkudni.

Azon a napon, amikor Leóna Morvaynétól Berkyhez sietett, oly örült fejfájása volt, hogy levegőre kellett mennie. A jelentéseket csak akkor kapta meg, amikor hazakerült. Kedve lett volna zugó fejét a falba verni, amikor Ponszky adatait olvasta arról, hogy csakugyan máshol is megfordul a neje, nemcsak Morvaynénál.

Tervet kovácsolt; azt hitte, hogy roppant vagyonával mindent elérhet, amit akar. Évek óta szunnyadó érzései egyszerre éledtek fel. A megcsalás gyanuja jó arra, hogy a kinok tövisei nagyra nőjjenek tőle az ember szívében.

Mint egész életében mindig: most is ötletszerűen indult el útján. Mindenekelőtt Morvaynéhoz sietett. A vörös haju szép asszonyt egy pillanatra meglepte ez a nem várt látogatás, de csudálkozásából semmit sem árult el.

- Asszonyom, - kezdte Mormon, - ön okos nő s így fölösleges, hogy nagy feneket kerítsek látogatásom céljának. Nehezemre is esnék a himezés-hámozás. Lelkiállapotom az efélét aligha elbirná most. Szívességet, vagy ha úgy tetszik, szolgálatot kérek öntől s előre is mondom, üzleti alapon állok, és szívesen megadom érte a legnagyobb árt is.

Morvayné bámulva hallgatta.

- Nem értem; nem is képzelem, mit akarhat, - mondta oly arczczal, amely egyelőre sem bátorítást, sem elutasítást nem fejezett ki.

- Én tudom, hogy adósságai vannak, amelyek nagyon nyomják, - folytatta Mormon. - Én kész vagyok önnek *bármily* összeget rendelkezésére bocsátani, ha segítségemre lesz.

Morvayné megijedt. Aki ennyit kínál, az nagyon sokat várhat.

- Miről van szó? - kérdezte izgatottan. Az a tudat, hogy minden gondjától megszabadulhat, szinte lázba hozta. Egy pillanatig az villant meg agyában, hogy talán anélkül, hogy sejtette volna, belebolondult ez az ember; de aztán eszébe ötlött, hogy csak *segítségére* kell lennie valamiben. Ez egy parányit lehangolta, pedig amazt bizonyynyal visszautasította volna, és mégis jól esett volna neki, ha a hiuságának hizeleg ennyire ez a sokszoros milliomos.

- Mindent megmondok, hisz' azért jöttem, folytatta Mormon, de előbb ígéretét kell birnom. Itt van egy üres lap, a nevemet már aláírtam; csak a feltételeit kell föléje írnia. Rögtön meg-egyezhethetünk, ha úgy akarja. Fizetendő azon a napon, amelyen az *én* ügyletem, amiről mindjárt beszélni fogok, le lesz bonyolítva.

Morvayné szédült. Azt hitte álmodik. Próbára akarta tenni Mormont. Elvette tőle a fehér lapot, az íróasztalhoz sietett vele s remegő kézzel firkantotta a milliomos neve fölé:

Százezer forint.

Mormon bólintott s az összeg után irta a fizetés dátumát: «Mához egy hónapra.» Azt hiszem, mondta, addig mindenestre eljutunk az utolsó állomásig. - Azután hozzátette:

- Tehát megegyeztünk. Ön elfogadja és e perctől fogva hivem. Ne féljen, nincs szó valami szörnyűségről. Semmi kellemetlenség sem érheti.

Ez az utolsó kijelentés lebillentette a mérleget.

Morvaynének zihált a melle. Egy hónap alatt százezer forint!... Ez a menekvés, az élet.

Kezét beletette az odakinált kézbe. Mormon megrázta, aztán megcsókolta azt a fehér kezét.

- Ezt már szeretem, mondta. Üljön le kérem és hallgasson meg.

Egy kis bevezetéssel tartozom, ami megnyugvására lesz önnek is. Egész életem nehéz munkában telt s a vagyonszerzés folytonos lázában jóformán teljesen megfeledkeztem arról, hogy éljek. Kétszer érdekelt nő, amióta az eszemet tudom. Az első eset régen volt; akkor még alig lehetett volna azt kívánni tőlem, hogy tulságosan komolyan vegyem a szerelmet. Éreztem, hogy sorsom, jövőm, terveim sokasága forog kockán, ha lekötöm magamat. Majdnem bucsu nélkül hagytam el kedvesemet. Átvitorláztam a tengeren s az aranyások közt végkép elfeledtem a szerelmet. A szerencse kárpótolt. Mindenben kezemre járt, amihez nyultam, arany-nyá változott. Egyszer csak arra ébredtem, hogy milliókon állok: elértem célomat.

Büszke tetszelgéssel álltam meg tükröm előtt, hogy saját szememben lássam a diadalt. S akkor megijedtem. A diadal mellett valami mást is észre kellett vennem. Azt, hogy vénülök, hogy az idő eljárt fölöttem a verejtékes munka küzdelmei között, s ha így folytatom: mihamarabb meg fog örölni a szakadatlan hajsza, a milliók pihenés nélkül való kergetése; a fáradság kimerít: életem szebb része egészen elmulik.

Ekkor minden átmenet nélkül forró vágy szállott meg, hogy helyrepótoljam, amit elmulasztottam. Tisztán láttam, mennyire esztelenül éltem. Hisz telt volna az időmből bőven, hogy én is szeressek, boldog legyek.

A kincsgyűjtők babonája: hogy csak az aranyba szabad szerelmesnek lenniök, különben hűtelen lesz a szerencse hozzájuk. Igaz, hogy a szerelem nagyon leköt; a szerelmes ember a munkában félelmes; erejét, fejtörését, szívósságát mind meg kell osztania. Akik Krózusokká tudnak lenni, azok mind hidegszívűek. Ha én is félelmes lettem volna a magam munkájában, talán semmim se volna ma. Nem lett volna az eszem eléggé ott, ahol a milliók röpködnek a levegőben, s ügyetlenül mindig elkéstem volna. Vagy talán elvitte volna a szerelem a milliók alapját, az ezreket, s a milliók mindvégig elérhetetlen messzeségben maradtak volna tőlem.

Most már nem tudhatom. De amint régi életem álomszerű harczából felriadtam: nem volt más vágyam, mint az *asszony*. Azok a célok, amelyeket esztendőik hátrahagyása, lemorzsolása árán érünk el, mindig veszteséggel vannak összekötve, bármily sikert jelentsenek is különben. Az a veszteség az élet eltelése, s mindenekelőtt a fiatalság gyors elmulása. Hányszor kívánjuk botorul: vajha eltelt volna már két-három esztendő, amikor egy-egy reménységünk teljesülését várjuk! S nem is gondolunk rá, hogy néhány ilyen terminus múltán ugyanannyival lettünk idősebbek. Ennek az időmulásnak egyik megdöbbentő állomása, amikor rájövünk, hogy a legszebb virágok már nem nekünk nyílnak.

S én tul voltam ezen az állomáson, amikor Leónát megösmertem.

Halálosan belészerettem. Nőül vettem.

Nem akarok hosszadalmas lenni s hallgatok azokról a kinokról, amiket mindketten szenvedtünk; mert ő nem szeretett engem.

Önnek csak annyit kell tudnia, hogy elért a nemezis és ha önző voltam, amikor a nőmet magamhoz láncoltam: most bűnhődöm.

Bizonyos vagyok benne, hogy oly dolgok történnek, amiknek végét kell vetnem minden áron. S én önre számítok. Leóna ragaszkodik önhöz, könnyű lesz hozzáférköznie a bizalmához. A nőknek életszükségletök, hogy legyen valakijök, akinek a szívöket egészen kitárják, hisz' vannak nők, akik a halálos veszély tudatában sem birnak hallgatni. Nagyobb kin nekik a magokba fojtott érzés mindennél, ami büntetés számba mehet. Ha ön akarja, mindazt megtudhatja a feleségemtől, amiről én bizonyosságot óhajtok szerezni. *Ez a feladata; ezt kérem s várom öntől.*

Elhallgatott s merően nézett Morvaynéra, lesve feleletét.

A vöröshaju asszony önkénytelenül hunyta le a szemét ettől a szuró tekintettől. Nem soká gondolkodhatott. Hisz már megkötötte az alkut az árulásra.

- Vállalkozom rá, mondta nyugodtan.

Mormon felugrott.

- Biztam ebben, kiáltotta. Vakmerőségnek látszhatott, hogy így, majdnem ajtóستól rohantam a házba, anélkül, hogy önt régebben ismerném. De a feleségem sem testvére, s végre is nekem van igazam. Csak a jogomat gyakorlom. Nem is hiszi, milyen hálás leszek. Ó, ha minden úgy sikerül, ahogy én óhajtom, akkor az az írás csak előleg!...

Vette a kalapját s elsietett.

Morvayné egyedül maradt. Várt, amig minden zaj lecsöndesedik, amig Mormon már kimehetett a házból. Akkor nagy gyorsasággal kezdett öltözködni, kocsit hozatott s a kocsinak odaszólt:

- Mormon-palota, Csergő-utca.

Leónához ment, akit a legnagyobb izgatottságban talált. Az amugy is szenvedélyes természetű fiatal asszony magánkívül volt. Morvainé érkezése előtt néhány percczel a szerezsen szolga jött be hozzá s alázatos arczzal, de titkolódzva mondta:

- Gomez mondana valamit az ur feleségének.

Leóna bátorította: - Beszélj Gomez.

- Egy ember járt itt ma s pénzt kínált Gomeznek, hogy mondja meg, hova visz levelet az ur feleségétől.

Leóna emlékezett rá, hogy az utóbbi napokban többször látott az utcán egy alakot, akit a véletlen mindig arra vitt, amerre ő megfordult.

- Milyen volt az az ember, Gomez?

- Sovány és magas, kék szemüveget viselt.

- Ó az! kiáltott fel Leóna magában, mély megdöbbenéssel. Aztán fennhangon és indulatosan mondta: - Ha még egyszer ide jönne, dobd ki!

Gomeznek felvidult az arcza. Elégedetten szólott: - Ha az ur felesége megengedi, Gomez repülni tanítja a sovány fekete embert.

Leóna véresre harapta a száját: - Utánam lesett! mormolta felháborodva.

Alig lépett be Morvainé, elpanaszolta neki.

- Nem lep meg, válaszolta a barátnéja, hisz' ma engem is rábirt, hogy eláruljalak.

Kivette zsebéből a százezer forintról szóló kötelezvényt s megmutatta Leónának.

- Mi ez?

- Ez a te vérdiad. És én vagyok Judás szerepére kiszemelve, kaczagott Morvainé.

Leóna megértette, hogy nincs mitől tartania. Vendége nyakába omlott.

A derék asszony kettérepesztette a drága kötelezvényt s visszacsusztatta a zsebébe.

- Még nem adom vissza; korán volna, mondta, mindent elronthatnánk.

XI. SEBZETT SZIVEK.

Leóna halvány volt. Sok szenvedés nyoma látszott az arczán. Hetek óta folytonos lelki harcz között élt s hiába próbált nyugalmat erőszakolni magára: a töprengés nehéz óráiban újra meg újra elgyöngült s vad féltés kinja marczangolta a szívét.

Azzal a forró szerelemmel, ami lelkében égett, a gyönyörök hetedik menyországát kínálta annak, akit szeretett, s akinek a képét annál kevésbbé tudta szívéből eltávolítani, minél jobban reszketett, hogy elveszithetné, vagy akár csak kevésbbé mondhatá magáénak. Borzasztó megaláztatása volt, hogy már nem a régi többé az az ember, aki az emésztő szerelem lázával perzselte az ellenállás nagy izgalommal járó idejében, aki a csábítás minden eszközével is hiába kísértette volna meg, ha azt a hitet nem bírja benne kelteni, hogy elsorvad utána. Voltak perczei, amikor úgy hitte: belétebolyodik abba a lehetőségbe, hogy csak egy többé-kevésbbé érdekes szám legyen Berky hódításainak a sorozatában. Hisz ő mindent adott: igaz, mély szerelmet, szépséget, hűséget, lobogó lángot. Önmagát egészen. A szíve vérét, a lelkiösmeretét. Soha, de soha sem lehetne már az a büszke asszony, aki bátran, tiszta tekintettel tudta elítélni a gyöngéket, a szerelem bolondjait, azokat, akiket azért szokás megvetni, lenézni, mert nagyon éreznek, igazán szeretnek s eszerint cselekesznek. Hisz' most már ő sem volt másforma.

Amig nem gondolt mellőztetésre, valahogy mégis el tudta csittítani ennek a változásnak a tudatából eredő fájdalmit. Volt kárpótlása, ami a rejtett szorongást és pirulást megérte. De ha csakugyan úgy lenne, hogy akadna a világon valaki, aki miatt őt Berky ezentul elhanyagolná: akkor a legnagyobb áldozatot, amit szerelmének hozott, éppen az az ember bizonyítaná értéktelennek, akiért egész életében álarczot kell most már viselnie. A makulátlanságot, amit olyan féltékenyen őrzött, amire ezerszer büszkébb volt, mint szépségére, eszére, gazdagságára: éppen az ne becsülje meg, aki elvette tőle?! Nincs Isten, ha a diadalmas férfi a megaláztatás s a lelki nyomor ilyen érzetét szánhatja annak, akinek örökre szóló szerelmet esküdött. Kivált hogy úgy esküdte, titkosan, egy másik férfi rovására. Bünszövétség formájában. Az ilyennek a megszegése sokkal súlyosabb megsértése a szeretőnek, mint amilyen sérelem a házasságtörésben rejlik a feleség számára. A mellőzött feleség emelt fővel szenvedhet. De hova meneküljön a saját szégyene elől a mellőzött szerető?!

Az indulatok vihara immár állandó volt s Leóna mindenáron szabadulni akart a lelki hányattatástól. Mélyen áthatotta az a meggyőződés, hogy olyan jogai vannak, amelyeket ugyan a világ nem ösmer el, de egyetlenegy ember mégis van a világon, a ki e jogokat meg nem tagadhatja: Berky Emil.

Mormon alattomosága, felfedezett aknamunkája, megkönnyítette neki a végleges elhatározást egy terv végrehajtására, amelylyel az első pillanattól kezdve foglalkozott, mióta megtudta, hogy Berky most más nőnek készül veszedelmévé válni.

Ha volt is benne egy paránya a lelkifurdalásnak s a tartózkodás kényszerérzetének a férjével szemben: ezt is kidobta lelkéből az utálat segítségével, a mit az a tudat keltett benne, hogy lesik, figyelik, s ez a férje akaratából történik. A bosszu gyönyörével tudott volna tápot adni a gyanakvásnak; már talán azt sem bánta volna, ha minden kisül is. Egyáltalában semmit sem törődött többé a férjével, akitől nemcsak elfordult már, hanem meg is vetette.

- Megyek, rögtön megyek ahhoz a leányhoz, mondta Morvaynének szenvedélyesen, s elkezdett készülödni.

Morvayné megdöbbsent. - Hova gondolsz? Nagyon izgatott vagy; - esztelenséget fogsz elkövetni.

- Attól ne tarts. Tudom mit cselekszem. Felindulásomat csak te láthatod; mások előtt összeszedem magamat. Kell, hogy lássam azt a leányt; tovább nem bírom ki.

Morvayné megértette, hogy e pillanatban semmiféle hatalom sem térítheti el Mormonnét a szándékától. - Akkor én is veled megyek, mondta. Hisz' te még azt sem sejtetted, hol kell keresned.

- A Hidegvölgyben. Majd lesz valaki, aki útba igazít. Kocsin megyek, a meddig lehet.

- Megkérdezheted száz embert s egy sem fogja tudni, hogy kit keresel. Zák Benczét, az erdészt kell felkeresnünk.

- Rád bízom magamat, de valamire kérlek. Nekem ezután a találkozás után látnom kell Emilt. Ösmerem magamat s előre is tudom, hogy megölne a türelmetlenség. Hozzá most nem mehetek; - talán nálad...

Morvayné egy csöppet meghökkent. Azután vállat vont. - Szívesen, mondta. De talán nem szükséges, hogy tudja, kinél találkozik veled.

Leóna zavarba jött. - Istenem, egészen elfeledtem...

Morvayné legyintett: - Miattam ne fájjon a fejed édesem. Mondtam már, hogy én tökéletesen kigyógyultam. De őt esetleg feszélyezhetné. Talán ürügyet keresne, hogy ne jöjjön el.

- Igaz. Majd csak a lakás számát írom meg neki pontosan.

Fátyolos kalapja már a fején volt. Így írta meg hamarosan ezt a pár sort: «Holnap délután négy órakor *okvetetlenül* várom a Szeder-utca 26. első emelet, 2. ajtó alatt. Semmit se kérdezz, csak jöjjön fel bátran. A cseléd, a ki ajtót nyit, egyenesen hozzám vezet. El ne maradjon semmi szín alatt sem. Életbevágó dologról van szó. Öleli Leóna.» Borítékba tette, de nem címezte meg. Csöngetett s a szobaleánynak megparancsolta, hogy küldje be Gomezt. A szerezcsen rögtön megjelent.

- Ezt a levelet rögtön *oda* viszed, Gomez, és választ kérsz.

Gomez sarkon fordult és ment. A két asszony a robogó kocsiból látta, mennyire siet. Ő már tudta, hol van az az: *oda*.

*

Az erdészház a hegyközben épült, ahol védve lehetett a zordon szelektől. Félreeső tanya volt. Alig fordult meg más ott, csak a kút a dolga kényszerített rá. A szekérutat benőtte a fű. Lát-szott, hogy nem sokat koptatják. A Mormonné hintaja majdnem teljesen hangtalanul gördült végig ezen a csöndes uton.

Zák nem várt látogatást. Ingujjban foglalatzkodott egy műhelyszerű helyiségben, ahol golyót öntött. Ha ez a munkája nincs, nem is találták volna otthon a hölgyek. Mikor az úri fogat a ház elé fordult: a halk zörgésre az erdész kinézett az ablakon. Nem hitt a szemének. Magára kapkodta a gunyáját s vendégei elé ment.

- Ez a kedves barátném rokona Sellőéknek s látni szeretné őket. Arra kérjük, hogy vezessen oda minket, mondta Morvayné.

Zák kapott az alkalmon. Jó ürügy volt az, hogy megláthassa Lilit. Felült a bakra s maga hajtott. - Más itt el nem igazodnék, - magyarázta. Én az erdei utakon lehajtok a topolyfákhoz egy kis félóra alatt, pedig csak lépésben haladunk.

Utközben szokatlanul bőbeszédű volt. Bizonyosan abbéli öröme tette, hogy ilyen váratlanul jut a leány közelségébe. Leírta nagyjából a viszonyokat, amelyek közt Sellőék élnek. - Az öreg asszony csak imádkozik, mondta. Nem lehet, hogy egy kicsikét meg ne hibbant legyen. Nem szereti az idegent. Talán el is bujik majd a hölgyek elől.

A két asszony összenézett. - Éppen ez kellett volna nekik.

A topolyfák már látszottak. A tó partján egy szalmakalapos leány sétált. - Nini, az ott Lili! kiáltott fel Zák s majd kinézte a szemét.

- Szerencsésebbek vagyunk, semmint remélni mertem, sugta Morvayné Leónának, aki piros volt az izgalom lázától. - Nem is szükséges, hogy bemenj a házba. A tó szélén padokat látok az árnyékban; ott megvonulhattok.

Zák megállította a lovakat. - Nem mehetünk tovább, mondta; - itt elfordul az út. Hanem ezen a gyalogösvényen egyenesen a tóhoz jut az ember.

- Menj csak le Leóna magadban; itt mi megvárunk, szólt Morvayné. - Én ugy sem ösmerem a kisasszonyt.

Mormonné hálás tekintetet vetett a barátnéjára. Éppen arra vágyott, hogy tanuk nélkül beszélhessen kedvese új eszményképével.

Amint a domboldalon lesietett, meg-megrogyott a térde s majd kiszakadt a szive. Ugy toppant Lili elé, hogy lélekzete sem volt.

A leány a meglepetéstől halkán felsikoltott.

- Ne ijedjen meg kisasszony, mondta Mormonné, szakadozott sietéssel, - nem az égből csöppentem ide. Egy barátném fogattal vár odafent; Zák ur vezetett bennünket. Ők ott maradtak. De én önt keresem.

- Engem?...

Néhány pillanatig merően nézték egymást. - Tehát ez az, gondolta Leóna és összeszorult a torka. Még jókor eszébe jutott, hogy nem szabad higgadságát elveszitenie s visszafojtotta felindulását. A leány ugyanakkor azt kérdezte magától. - Mit akarhat velem? s hozzátette: - Soha sem láttam, nem tudom kicsoda.

Leóna látta a leány nagy csodálkozását, kiolvasta tiszta kék szeméből az ártatlanságot s a maga szenvedését egy percre feledve, szánalmat érzett iránta. De ez a hangulata csak rövid ideig tartott. A féltékeny olasz vér, amit anyjától örökölt, pezsegni kezdett benne. Ösztönszerűleg azon volt, hogy ne nyujtsa ok nélkül hosszúra ezt a találkozást. Most, hogy szemtől-szembe állott vetélytársával, érezte, hogy nem bírná ki sokáig azokat az indulatokat, amelyekkel a szive csordultig megtelt. Valóságos menekvésnek tetszett előtte a gyötrelmek tengeréből, ha minél hamarabb a dologra tér.

- Kisasszony, kezdte, bocsássa meg látszólagos tolakodásomat, hogy oly dologba avatkozom, amiről ön bizonyára azt hiszi, hogy csak egyesegyedül az ön ügye. Majd megadom a magyarázatot s hiszem, hogy akkor megérti, mi jogon cselekszem így. Feleljen kérem, ösmeri Berky Emilt?

Lili először vérpiros lett, azután kifehéredett, mint a liljom. Annak a névnek az említése nagyon is váratlanul dobogtatta meg a szívét; elpirult tőle. De ugyanakkor finom női ösztöne megsugta neki, hogy ezt az idegen nőt csak oly ok késztheti erre a kérdésre, ami rá nézve szomorú, s ettől elsápadt. Alig tudott annyit felelni: Ösmerem.

- Szereti? kérdezte Leóna mohón s égő szemmel, amelynek a kifejezése félelmes lehetett a szegény leánykára, mert csak elképedve meredt az idegen nőre, anélkül, hogy felelni készült volna.

- Azon kellett volna kezdenem, hogy magamat bemutassam, - szólott Leóna idegesen. - De meg fogja látni, hogy ez tulajdonképpen fölösleges. Valaki vagyok, aki szintén szeretem azt a férfit, aki most ön körül legyeskedik.

Élesen, kiméretlen hangon beszélt; - már feltámadt benne a dacz, a harag, a harcvágy. De mindez rögtön lecsillapult, mert Lili szemében két harmatcsepp jelent meg.

- Ne sirjon, szegény gyermekem, szólt Leóna meghatottan. A könyvek hadd maradjanak nekem. Ön még talán menekülhet tőlök.

Lili szédülve hallgatta. Alig néhány percze; hogy itt van ez a heves, indulatos fekete nő, s már összetörte a szívét. Nem birt felocsudni; azt hitte, álmodik. Mit sajnálkoznak rajta? Mért foglalja le ez a teremtség a könyeket magának? Mitől kellene itt menekülni?!

Mormonné sokkal zaklatottabb lelkiállapotban volt, semhogy a szélsőségek felé ne hajlott volna. Hirtelen zokogni kezdett. Lili megrendülve, szinte kétségbeesve kérdezte: Mi baja asszonyom?

- Kisasszony, mondta Leóna fuladozva, az az ember az enyém; ... már régóta az enyém!

Lilinek borzasztó gondolata támadt erre a vallomásra: - Ön a felesége! - kiáltotta.

Leóna megrázkódott, Már nem sirt. A leányra szögezte merev tekintetét. Pár másodperczig hallgatott, mintha azt figyelte volna, komolyan beszél-e a vetélytársa. Végre nyugodtan, mély komolysággal, a szíve fenekén teljesen kibékülve azzal, amit tesz, így felelt: - Az vagyok.

Zák látta onnan fölülről, hogy az idegen nő Lilihez fut, átöleli s egy padhoz vezeti. Azt hitte, rokon kedveskedés ez. Honnan is tudhatta volna, hogy a szőke leány félájultan összeroskadni készült? A pad fölé hajló lomb eltakarta azután a két nőt a domboldalon levők tekintete elől.

- Meneküljön, kisasszony, meneküljön! suttogta Leóna lázasan. Még talán nem késő. Ne higgyen annak a simaszavu asszonybolonditónak, aki mindnyájunk szívének halálos veszedelme. Ma engem áldoz fel önért, holnap önt taszítná el egy századikért.

- Hallgasson asszonyom, hallgasson, - esdekelt Lili hideglelős borzongás közepett. - Istenem, édes jó istenem, susogta, s révedező nézéssel, halántékát simogatva várta, hogy talán fölébred ebből a borzasztó álomból.

- Nem kérdem most már, hogy szereti-e, folytatta Leóna. Hisz' vaknak kellene lennem, ha nem látnám. De csak annál sürgetőbb, hogy meneküljön. Meg ne hallgassa többet, - soha, - soha!

Lili ugy felelt, mint a viszhang: - Meg nem hallgatom többet soha! soha!

Mormonné csaknem felsikoltott örömeiben. - Ó, kisasszony, édes gyermekem, köszönöm önnek ezt az ígéretet, mormolta megindulva. Érezte, hogy önzőnek látszó kitörését enyhítnie kell; hisz nagyon szenvedett a szegény leány. - Nem csak magamért kérem, higgye el; de reszketek attól, hogy önre, aki oly ártatlannak, oly jónak látszik: a legszörnyűbb kiábrándulás szomoru sorsa várjon. Az a férfi, akit szívébe zárt...

Lili felkelt a padról. - Elég, asszonyom, - mondta. Már nincs a szivemben többé. Tisztességes leány vagyok s azért, aki az oltárhoz vezet, meg tudtam volna halni: de inkább kitépném a szívemet, semhogy olyannak legyek rabja, akit csak gyalázat árán szerethetnék.

Leónán volt a sor, hogy elpiruljon. Ő is felkelt. Minden szó fölöslegessé vált most már köztök. Ez a leány nem üres frázist mondott, azt elárulta és bizonyította egész lénye. Ezt a szőke nádszálat semmiféle szél sem hajthatja többet a Berky Emil karja közé.

- Isten áldja meg, kisasszony, - mondta Leóna és kezet nyújtott Sellő Lilinek.

Lili szó nélkül bólintott. Keze jéghideg volt, amikor a Mormonné kezébe tette.

A leány ott maradt a tó partján. Leóna bágyadtan vonszolta magát fel a meredeken. Ugy rémlett neki, mintha gyilkolt volna, mintha egy szívet megölt volna.

XII. SÖTÉT SZÖVETSÉG.

Mormon Hilárt már értesítették a kémei arról, hogy abban a Csongor-utczai házban, ahova Leónát a minap bemenni látták, csak egy magányos uri ember lakik. A nevét megtudni nagyon könnyű volt. Berky Emilnek hívták. A titkos látogatást tehát kilenczvenkilencz százalék valószínűséggel az első percztől fogva meg lehetett volna állapítani, ha nem lett volna a háznak egy kertésze, akinek meglehetősen kiterjedt virágkereskedése volt. Ki tudja, nem ennél az embernél járt-e az asszony? A Berky inasát egyelőre békén akarták hagyni: hátha hűséges szolga s felfedezi urának a gyanus érdeklődést, amivel egyszersmind óvatossá tenné. A kertésznél pedig többen is megfordultak; az pusztá emlékezetből aligha adhatott teljesen hiteles felvilágosítást.

A bányakirály inkább tűkön ülve várt, semhogy a bizonyosságra való esélyeit rontsa. Morvayné segítségével ugyanis rövid ideig tarthatott már a kétség.

A mikor a felesége Morvaynéval kikocsizott, épen az ablaknál állt s ő is látta Gomezt, hogyan sunyít el. Az, hogy Leóna Morvaynéval ment el, megnyugtatta. Ez a nő most már az ő érdekeit képviseli. Még egy darabig várt, hogy nem jön-e újabb jelentés Ponszkytól, aztán át akart öltözni, hogy maga is kimenjen. Csöngetett, de senki sem jött a hívására. Mikor harmadszor is hiába nyomta meg a villamos csengő gombját, boszusan ment az előszobába, Gomez sehol sem volt. - Igaz! mondta homlokára ütve, elküldték. De vajjon hol késik.

Éppen amint vissza akart térni a lakásba, betoppant Gomez. Lihegett, úgy futott.

- Hát te hol mászkálsz? rivalt rá Mormon dühösen.

A szerencsen tulságosan félt az «urtól». Haragos arcának a látását nem bírta elviselni. Reszketve dadogott:

- Gomezre az ur nem haragudni. Gomez sietett. Itt is van már Gomez!

- Hol jártál? kiáltott Mormon indulatosan, nem annyira igazi kíváncsiságból, mint inkább abbéli boszankodásában, hogy a szerencsen himez-hámoz s nem felel egyenesen. A nélkül, hogy komolyan gondolta volna, csak úgy vaktában egészítette ki a kérdését: levelet vittél, mi?!

Gomez összerezsent s ezt észrevette Mormon. Ohó, gondolta magában, legyünk résen. Már ugyanaz volt, aki az üzleti életben; gyorseszű és mégis megfontoló, határozott s egyszersmind nyugodt.

- Jól van no, tudom, csak add ide a választ.

A szerencsent megtévesztette ez a biztosság. Különben is boldog volt, hogy már nem ordít úgy az «ur». Sietve nyult a zsebébe s kivette onnan a Berky levelét. - Mormon intett neki, hogy távozhat. Amint magára maradt, habozás nélkül nyitotta fel a szintén czimzetlen választ. Berky ismételte a címet: «Szeder-u. 26., I. 2. holnap délután 2 órakor. Ölellek, Emil.»

Mormon felhőrdült s véresre harapta a száját. - Végre, mormogta, nincs kétség többé.

Vak düh fogta el s ennek az indulatának a legyőzhetetlen hatása alatt rohant a Csongor-utczába. Bosszura szomjazott s nem akart egyebet, minthogy mindenekelőtt pusztá öklével üsse le Berky Emilt, az asszonycsábítót. Még csak egy zsebkést sem vitt magával. Egyszer Kaliforniában hat spanyol matrózt vert le egymaga: aki egyetlen ütést kapott tőle, az elbukott s nem kelt fel. Mi lehetett neki egy elpuhult Adónisz?

- A gazdám nincs itthon, mondta a sarkantyus szolga, amint a lokomotivként fujó nagyhangu idegen betoppant.

- Hol van a gazdád? rüpők! zajgott a megvadult akrobata.

- Ebben a perczben ment ki. Talán a hegyek közé. Most mindig odajár a Hidegvölgybe.

Mormon egy órahosszat kószált a külváros utczáin. Mindenki észrevenné nagy izgatottságát, ha így menne haza. Végre is rászánta magát, de úgy gondolta, hogy egyelőre még nem keresi az asszonyt. Azzal a hírrel szeretett volna neki kedveskedni, hogy Berkyt leütötte. Csak szokásból kérdezte meg a cselédséget:

- Itthon van az asszony?

Nagyon meglepte a tagadó felelet.

- Hol járhat! Hisz már legalább is harmadfél órája, hogy elment.

A kapus azt hitte, őt kérdezi az ur és sietett a felvilágosítással:

- A nagyságos asszony azt parancsolta a kocsisnak, hogy a Hidegvölgybe hajtson.

Kis hijja, hogy Mormon neki nem rohant a boldogtalan embernek s a lélekzetet belé nem fojtotta.

- Megint a Hidegvölgy!... Nincs másképen. Bizonyos, hogy ott is légyottról van szó.

Egy másodperczig arra gondolt, hogy rögtön indul és megkeriti őket a pokol fenekén is. De már esteledett. Azóta elváltak: az asszony minden perczben megérkezhetik.

Támolyogva ment fel a lakásába. Elővett egy pontos térképet, amelyen a környék minden legkisebb zugát felkutatta. A Hidegvölgyben egyetlen egy épület volt a térkép szerint. Az erdészház. (A topolyfák közt levő házikó később épülhetett.)

Mormon Hilár egész éjszaka le s fel járkált a szobáiban. Gomez szorongva várta az előszobában, hogy mikor bocsátják el, de az «ur» teljesen megfélekezett róla. A szerencsen hajnalig leste a parancsot. Akkor egyszerre megjelent az ajtóban Mormon. Köpenyeg volt rajta és puha kalap, mint rendesen, amikor kiment a városból.

- Mit csinálsz itt? - mordult a szerencsenre. Aztán eszébe jutott, hogy a boldogtalant nem szabadította fel az este.

- Vagy úgy! - dörmögte. - Menj! Délelőtt nem lesz rád szükségem.

Nem fogatott be, hanem bérkocsiba ült.

- A hidegvölgyi erdészházhoz! - mondta.

A kocsis bambán nézett rá; Mormon ismételte a parancsot.

- Vajjon merre menjek? - tanakodott magában a kocsis, de azért elindult. Annyit tudott, hogy a Hidegvölgy a hegyek között van.

A bányakirály így okoskodott:

- Pénzzel mindent el lehet érni; példa rá Morvayné. Hátha az az erdész is *olyan* ember, aki szemet huny, ha nem vallja kárát? Annyi szent, hogy titkos találkozóhelynek egy olyan hidegvölgyi kunyhó ugyancsak alkalmas. A legrosszabb esetben pedig, ha tudniillik az erdész ártatlan, mégis csak tőle kaphatok legalaposabb tájékozást arról, hogy mi van még egyéb a Hidegvölgyben.

A füvel benőtt uton egy puskás ember jött vele szemközt, aki egy vérebet vezetett. Mormon megkérdezte tőle: - Mondja barátom, jól megyünk erre az erdészházhoz?

Zák Bencze megállott. - Én vagyok az erdész. Mivel szolgálhatok?

Mormon leugrott a kocsiról. - Jöjjön utánunk lassan, mondta a kocsisnak. Aztán bemutatta magát és karonfogta az erdészt. - Kérem csak egy kis beszélgetésre.

- Azt hiszem, az ön nevével találkoztam itt tegnap, mondta Zák, elfogulatlanul.

Mormon Hilárnak a földbe gyökerezett a lába.

- Az én... az én... meglehet, - dadogott, és rögtön így szólt a lelke fenekén: - Ez az ember vagy nagyon ravasz és most ki akar játszani: vagy pedig semmit sem tud. Azon gondolkodott, hogyan kérdezze ki az erdészt, hogy lóvá ne tehesse, félre ne vezethesse: de Zák megkönnyítette a dolgát. - A nagyságos asszony Morvaynéval volt itt, aki rokonom.

Mormon fellélekzett. Ha Morvayné is itt volt, akkor még sem *azért* járt erre Leóna. - Ugyan mit kereshettek ezen az elhagyatott helyen? szólt óvatosan.

Zák azt is megmondta. Ő nagysága meglátogatta a rokonát odalent, a topolyfák tájékán.

Mormon megint úgy érezte, mintha vipera csipte volna meg. - A rokonát! ismételte. Azt akarta mondani, hogy hiszen nincs rokona; - de eszébe jutott, hogy soha sem volt igazabb az a közmondás, mint most, hogy a hallgatás arany. Inkább úgy tett, mintha tudna a dologról valamit. - Igen-igen; magam is szeretnék már egyszer odamenni.

- Az nagyon egyszerű. Nincs valami messze. Az öreg asszony ugyan nagyon magának való, de a leánya kedves, művelt.

Ez újabb meglepetés volt. Tehát egy öreg nő van a topolyfáknál, meg a leánya. Ezek volnának a bűntársak? - Eh, gondolta Mormon, semmi sem lehetetlen.

- Elvezetne oda erdész ur? kérdezte, tőle telhetőleg közönyösen.

- Akár rögtön. Arra visz az utam. Utközben megtudhatom, hogy mivel szolgálhatok.

Mormon vállat vont. Éppen csak ezekről akart ő beszélgetni. Ugy tett, mintha nem hallotta volna a megjegyzést, - És férfi nincs ott? kérdezte.

Az erdész arcza elsötétült. - Állandóan nincs, de van, aki annál gyakoribb vendég.

- Vendég?!

- No már csak olyan látogatóféle...

Mormonnak feltűnt a Zák hirtelenül támadt komorsága. - Ön, ugy látszik, ösmeri és nem nagyon szereti.

- Gyülölöm! tört ki Zákából a féktelen düh.

Ez előtt a marczona férfi előtt ösztönszerűleg sokkal őszintébb volt, mint nőrokona előtt. Talán sejtette, hogy ez tud vele érezni, hogy oka is van rá.

Mormon megállott: - Ki az az ember? - kérdezte elfojtott hangon.

- Berky Emilnek hívják.

Mormon melle zihált. - És mért gyülöli? fakgatta az erdészt, alig bírva magán uralkodni.

- Mert a leány körül jár, - mit tagadjam? Magunk közt megmondhatom.

Mormon Hilárral forgott a világ. Semmit sem értett. Csak azt tudta, hogy jó nyomon kell járnia, mert a bűnösök csakugyan itt voltak mind a ketten. De miféle szerepe van akkor a leánynak?

- Mindenesetre meglátogatom őket, mondta hevesen.

Fél óra múlva a bányakirály bekopogtatott a tó partján levő házikóba.

Az öreg asszony jött ki. - Mi tetszik? kérdezte hideg bizalmatlansággal. Észrevette Zákot. - Jó napot erdész ur, mondta siránkozó hangon, - beteg a leányom.

Zák aggódva ajánlkozott: Hivok orvost rögtön, megyek a faluba.

- Nem szükséges. Bemegyünk magunk is. Elmegyünk innen végkép. A leányom akarja. Nem is a teste beteg, hanem valami nagy lelki gyász érte. Én nem is tudom mi. - Jöjjenek be az urak.

Mormon le nem vette a szemét az öreg nőről. Ugy meredt rá, mintha kísértetet látna. Elfeledte, hogy mért jött. Csak hallgatta a vontatott, énekszerű beszédet, amely siránkozáshoz hasonlított.

Gépiesen ment a ház belsejébe s amint a divánon fekvő halvány fiatal leányt meglátta, közel volt hozzá, hogy vadállatként ordítson fel.

Ez a leány szakasztott mása volt az ő egyetlen régi szerelmének, akit hirtelen hagyott volt el, amikor a tengeren átvitorlázott, mint milliomos-jelölt.

Most már ráösmert az öreg asszonyra. Öreg?! Mindössze is ha negyven esztendő most; de hatvanat mutat. Mennyit szenvedhetett!...

A milliomos szívet olyan érzések rohanták meg, aminőkről eddig fogalma sem volt.

Zugott a feje; minden régi emlék az agyára tolult: viszontlátta ebben a halvány fiatal leányban első kedvesének a képét, egész lényét.

- Egy kicsit orvos is vagyok, mondta alig birva elfogultságával. - Ennek a gyermeknek éles itt a levegő. Hány éves leányom?

Titkos, kinos és mégis jóleső borzongást érzett, amikor ezt a szót kimondta.

Az anya felelt a leány helyett.

- Most tölti be a huszat. Lilinek hívják, mint engem.

Mormon őrült vágyat érzett rá, hogy lüktető fejét minden erejével belevágja a falba, hadd lenne vége egyszerre ennek a gyötrődésnek, aminek a fajtája nagyon is új és szokatlan volt neki.

- Ő az, az én Lilim! - S a leánya az én leányom! kiáltotta magában, megrendülve.

De mintha aczélkéz szoritotta volna össze a torkát, nem tudott hangot adni. Mit is mondhatott volna? Felfedezze azt, amit csak ő talált ki s aminek a kiderülése beláthatatlan következményekkel járhatna most? A leány anyja talán el sem bírná viselni a megrázkódtatást. Olyan, mintha ébrenalvó volna, nem is néz arra, akivel beszél. Halála lehetne, ha felébresztenék.

Csak egyet szeretett volna még megtudni Mormon. De sehogy sem találta meg a formát, ahogyan tolakodás nélkül megkérdezhetné volna. Ekkor révedező szeme megakadt egy boritékon, ami az asztalon volt.

*«Sellő Lilikének
a Hidegvölgyben.»*

Még az írásra is ráösmert. Ugyanattól a kéztől eredt, amely a feleségének ezt írta volt: *«Öllek, Emil».*

Mormon beleharapott a nyelvébe, hogy hangot ne adjon. - Sellő Lili!... Így hívták a leány édes mamáját is. Ez a gyermek tehát nem házasságban született. Ez a szegény asszony azóta gyászol és vár, amióta ő oly könnyedén elhagyta. Elhagyta akkor, amikor apát kellett volna adnia születendő kis gyermekének.

Mormon szédült. A levegőre kíváncszott. Zák a leány miatt való aggodalmában teljesen megfeledkezett arról, hogy ez az idegen ur rokonság révén jött ide, s arról egyetlen szót sem szól.

- Orvost küldünk rögtön a városból; vagy még okosabb, jöjjenek, költözzenek be, én felajánlok mindent, mondta Mormon, nem számolva azzal, hogy ily ajánlatot elfogadható magyarázattal kellene kísérnie.

A leány talán nem is hallotta, nem mozdult. Az öreg nő nem értette meg, csak csudálkozott. Zák természetesnek találta a dolgot a gazdag rokontól.

Mormon nem állta ki itt tovább. Kisietett és intett Záknak. Az erdész követte. Alig birt a nehéz zömök ember után futni, amikor Mormon megállott, megragadta az erdészt és erősen megrázta. - El kell pusztulnia! mondta rendkívül izgatottan. Nem maradhat meg a földszinén! Ugy kell bánni vele, mint a fenevaddal! Ki kiméli a tigrist, aki senkit sem kimél? Vesszen, pusztuljon, semmisüljön meg!...

Zák nem tudta, mit jelentsen ez, de annyit kitalált, hogy az a markolás nem neki szól, hát türte. Majd kisül, gondolta, miről van szó.

- Berky Emilt ön is gyűlöli, ugy-e? - kérdezte Mormon, villogó tekintettel.

- Ó!... - Ennél többet nem mondott az erdész, de ebben minden átoknál több volt.

Mormon úgy megszorította a kezét, hogy Zák, a ki maga is markos legény volt, felkiáltott fájdalmában.

XIII. VÁRATLAN TALÁLKOZÁS.

Másnap, alig negyedórával azelőtt, hogy Berky Emilnek a Leóna légyottján meg kellett volna jelennie, a következő levelet kapta Morvayné az ő szorongó lelkü barátnéjától:

«Minden izemben remegve írok. Gomez, a szerencsétlen, Mormonnak adta tegnap az Emil válaszát. E perczben tudtam meg, a mikor már éppen készülődtem, hogy hozzád menjek. Gomez nem hibás; borzasztóan fél az uramtól s mindjárt elveszti a fejét, ha a tekintetét érzi. De én most már nem mozdulhatok el hazulról. Tudod, hogy *ő* leset, hogy kémei a sarkamban vannak. Ki tudja, mit tervez. Talán meg akar lepni bennünket. Értesítsd Emilt, ha odamegy. Mondj el neki mindent. Mondd el azt is, hogy ott voltam tegnap a topolyfáknál; egy szóval *mindent*, a mit veled a leánynyal való beszélgetésemről hazajövet a kocsiban közöltem. Nem tudnám elviselni a látszatát, hogy ravasz vagyok. Őszintén, a szívem jogára támaszkodva tettem, a mit tettem. Emilnek meg kell ezt értenie. Általad értesitem, mikor és hol láthatom. Alig várom, hogy beszélhessek veled.»

- Szépen vagyunk, - mondta magában Morvayné, a mikor ezt az izgatott hangú levélkét olvasta. Ő maga is izgatottá vált tőle. De még egyébtől is. Néhány percz mulva szemközt kell állnia valakivel, a ki... hogy magyarázza meg *neki* ezt a dolgot? És egyáltalában magyarázhatja-e? Igaz, hogy itt a Leóna levele, a mely teljesen fedezi. Azt egy pillanatil sem gondolhatja Berky, hogy ő csalogatta magához, fortélyosan.

Azt hitte volt, hogy az a légyott megtörténhetnék a nélkül, hogy Berkyvel ő is találkozzék; most pedig ennek a kényszere előtt van. Még arra sem volt elég ideje, hogy kicsinosítsa magát, a mi mindenkor joga a nőnek, ha férfit vár. Csak a haját igazgatta meg hamarjában; aztán kiadta a rendeletet, hogy azt az urat, a ki mindjárt itt lesz, egyenesen ő hozzá vezessék.

Alighogy ez megtörtént, már hallotta a csengő éles csilingelését. Szívére nyomta a kezét.

- Különös, - mormolta, - majdnem félek.

A következő perczben Berky állt előtte. A simaarczu férfin egy parányi megdöbbenést lehetett észrevenni, mialatt köszöntek egymásnak. Morvaynénak az volt a legsürgősebb, hogy odaadja a Leóna levelét.

- Ez megmagyarázza a helyzetet, mondta, és most üljön le nálam Berky *ur*.

Ebben az *ur*-ban az volt, hogy «idegenek vagyunk egymásra nézve s nyugodtan és okosan fogunk beszélgetni». Berky megértette s nem állhatta meg, hogy gyöngye mosolylyal ne kísérje meghajlását. Attól Morvaynénak a fülébe csendült, amit ez az ember mondott volt neki egyszer, a mikor be akarta az ajtaját zárni előtte, mert nem bírta ki a csapodárságát: - Tehetsz, a mit tetszik; elhatározatsz magadban mindent: a mikor én tehozzád bekopogtatok, be fogsz eresztetni.

Akkor megremegett attól a fenyegetésszerű nagy bizonyosságtól. - Azóta sok minden megváltozott, fordult a világ; - a vakmerő sugallás hatása meggyöngült. Morvayné nem adta volna semmiért sem, ha szívből tudott volna kacagni s efélét mondhat: «Kedves barátom, higgye el, vége minden hatalmának»; - de belátta, hogy a kacagása nem lett volna egészen őszinte. Inkább hallgatott s komoly maradt.

Berky rátért a topolyfák völgyére. Mi történt ott?

Morvayné nem felelt neki mindjárt. - Látta Berky, kezdte, miköztünk semmiféle alakoskodásnak nincsen helye. Eléggé ösmerjük egymást s ma már odáig jutottunk, hogy ámbár

mindakettőnkre kellemesebb, ha nem érezzük közel a másikat: mégis maradt egy parányi joga számunkra az egymás iránt való érdeklődésnek, a mi nem is függ egészen csak tőlünk. Semmi egyébnek ne tulajdonítsa, ha most, a mikor nem én készítettem elő az alkalmat, hogy ilyesmire hívjam fel a figyelmét; úgy látszik, mintha bele avatkoznám az életébe. Maga úgy sem tud más lenni, mint aki; - de én boldog lennék, ha annak az asszonynak, a ki most leg-többet szenved ön miatt, egy kis könnyebbséget szerezhetnék. Leóna magát nagyon szereti.

Berky lehajtotta a fejét, mintha azt akarta volna kifejezni: «nem érdemlem».

- Nagyon szereti, ismételte Morvainé, és én, a ki őt nem régóta ismerem: ezt a mély érzését látva, váltam feltétlen hívévé, barátnéjává. Meghatott azzal az olthatatlan hévvel, ami rendszeren azokból lángol, a kik első nagy szerelmöket akkor élik, a mikor teljesen megérték, aközben sok titkos kínt szenvedtek, s végre érzésökben keresnek vigasztalódást mindenért. De még jobban meghatott az, hogy végzetes szerelme több gyötrelmet okoz majd neki, semmint boldogságot; mert önt szereti, a ki ilyen bensőséges mély érzelmre sohasem lehet méltó. - Ne szóljon, folytatta gyorsítva szavait, nehogy Berky megakaszthassa, - a világért sem akarom megbántani; ez nem szemrehányás, csak magyarázat. Ön alkalmasint tudni óhajtja, mi hozott bennünket, Leónát és engem, ily közel egymáshoz. Minek értene félre? Ha nem is mindennapi az olyan gyors barátkozás, amely értékes: kivételképen van rá eset. A mi barátságunk ilyen kivételes. Leónának nagy szüksége volt valakire s még szerencséje, hogy éppen én rám akadt, a ki az ő betegségét már kiállottam.

Berky meghatott arczczal nyult a szép vörös asszony keze után s megcsókolta. Morvainé nem vonta vissza. Meg is mondta miért.

- Ugy érzem, van egy kis jóvátenni valója; hisz' gyanusított Leóna előtt. Nem haragszom. Nem tudhatta, hogy én őt igazán szeretem. Gondolhatta... Akármit gondolhatott... Pedig én már egészen elfeledtem, a mi valaha engem érdekelt s csak a barátnémat óhajtom megóvni attól, a mit ő ki nem bírta. Mért is kellett a sorsnak éppen ezt az asszonyt a maga útjába hoznia? Ezt, aki megalkudni nem tud; akit az igazi nagy csalódás megöl. De hát egy csepp szíve sincs magának?! - kérdezte ingerülten.

- Egyebem sincs, csak szívem, - felelte Berky láthatólag küzdve a megindulással. - Maga sem ért engem, aki pedig az okosak közül való? Tudja, hogy sokszor csudáltam az eszét, vetette közbe s így folytatta: esküszöm, hogy sohasem hazudom; én mindig valósággal érzek és valósággal égek. Szerencsétlenségem és átkom, hogy így van. Magam volnék a legboldogabb, ha elmulnék belőlem a lángolni vágyás szenvedélye. Ahasverus nem kívánhatta úgy a megállapodást, ahogyan én. Ha egy édes szó, egy forró kéz leköt és marasztal: magamban azt esküszöm, fogadom olyankor, hogy soha meg sem kísérlem a szabadulást a boldogság lánczától. A szándék bennem az ártatlan gyermeké. De ahogy most itt látom magát, ezzel a habfehér karjával, amelynek az erein át érezni lehet a szívverését, a mikor ölel...

- Berky!...

Ijedtség volt ebben a felkiáltásban és segélyhívás; - dorgáló visszautasítás és kérve követelés. Mintha ennek kellett volna utána következni: «eressen el!»

- Bocsásson meg, mondta halkán, érzelmesen a férfi és esdőleg nézett Morvainéra.

- Be kellene látnia, hogy azzal a határtalan vérszomjhoz hasonló vágygyal kiszámíthatatlan szerencsétlenségek okozójává válhat, szólta az asszony. Vagy azt hiszi, hogy ezzel meg tud vigasztalni valakit, aki, - mint Leóna, - kétségbeesve így kiált fel: «de hát mire kellettem én neki, ha velem azután be nem éri? S az a leány ott a topolyfáknál... Mi vár arra? El akarja venni?»

Váratlanul jött a kérdés. Morvayné hangjában az egész női nem fellázadása volt az ellen, hogy ez lehessen a felelet: *nem*.

Berky nem is ezt felelte. Ugy nézett Morvaynéra, hogy az indulattal telített asszony nem bírta kiállani.

- Semmi sem lehetetlen, - mondta.

Morvayné ijedten fordult feléje. Tágra meresztette a szemét. Azt hitte, nem jól hallott. Bele-nyilallott a szívébe is, meg az agyába is. Nem tudta, mit mondjon. Nem tudta, komolyan vegye-e, a mit Berky mondott. Igaz volna?... lehetséges volna, hogy ez az állhatatlan ember annyira beleőrült abba a leányba? Vagy csak gonosz, kegyetlen tréfa ez?... Talán kitérés a legcsufabb visszaélés nyílt beösmérése elől. Morvayné azon kapta magát rajta, hogy a barát-néja érdekében ezt az utóbbit kívánja inkább; pedig már-már kiengesztelődést érzett Berky iránt arra a feltevésre, hogy ha már az asszonyokat játékszerévé szokta tenni: lelketlenül, gazdul, utálatosan nem tör a szüzi tisztaságra.

Zavarából a szobaleány mentette ki, aki azzal jött, hogy Mormon ur van kint és sürgősen akar beszélni vele.

Morvayné felugrott a divánról. - Berky, magának most mennie kell. Nem arra; az ebédlőn át vezesse ki a nagyságos urat, - mondta a szobaleánynak. Minél hamarabb hírt kap tőlünk, fordult ismét Berky felé.

- Még nem mondta el, mi történt tegnap a Hidegvölgyben.

- Istenem, pedig éppen erről *kell* magának tudnia. Várjon csak; majd én kísérem ki s ezalatt legalább a dolog lényegét közlöm. Jöjjön utánam, gyorsan.

- Menekülés ez? - kérdezte Berky s megállott.

- Mit akar ezzel mondani?

- Nem szeretném, ha azt hinné az az ur...

- Ugyan, - vágott közbe Morvayné, - már megint lovagiaskodás... Arról szó sincs; jöjjön.

- Eszerint másért van itt.

Morvayné sejtette, mire gondolhat Berky s elpirult. Ostoba, - suttogta halkan s kitaszigálta vendégét a másik kijárat felé.

XIV. A KÍNOK ÉJSZAKÁJA.

Olyan volt ez a nap, mintha maga a természet is lázzal lett volna tele, akárcsak a forró nyár tikkasztó, égető heteiben. Pedig még tavasz volt s az akáczfán még fehérlett a havas virágfürt. De milyen bágyadtan, szomorúan!... Vak meleg volt; hasonló augusztus sorvasztó, szélcsön-des kánikulájához. Az ég elvesztette kék színét, s mintha valami exotikus vihar a Szahara homoktengerét korbácsolta volna fel a felhőkig, olyan sárgás ködkeverék terült rajta végig.

Leóna egész nap nem mozdult el hazulról. Morvayné várta. Arról sejtelve sem lehetett, hogy a barátnéjának mily nehéz órája volt Mormonnal, aki sehogysem birta megérteni, miért nem értesítette őt a hidegvölgyi kirándulásról, sem pedig arról, hogy ma itt adott találkozt a neje valakinek. Morvayné erről semmit sem akart tudni. Még ő neheztelt meg Mormonra, aki végül nem győzött tőle bocsánatot kérni. Mindazonáltal olyan volt a helyzet, hogy a bánya- király gyanujának az elosztatása végett jobbnak látta, ha nem siet rögtön Leónához. Mormon tudniillik azt kívánta, hogy ez a látogatás egyelőre a legnagyobb titok maradjon neje előtt.

- Valaki mégis csak elárult, mondta a milliomos, különben hogy lehetne, hogy a kitűzött órában egyik sem jelent meg itt?

Leónát megmagyarázhatatlan szorongás gyötörte. Az már bizonyos volt, hogy Mormon nyomon van s hogy erről a nyomról letérni többet nem fog. Szívós volt, mint a véreb és kérlelhetetlen. Még önmaga iránt is rideg, sőt kegyetlen. Ennek a tulajdonságának nem kis része volt sikereiben. Ahol mások teljesen kimerülve, félre állottak: ő ott minden erejét össze- szedve, a megszakadásig tört előre. Akiket egyszer megelőzött, azok mindenkorra mögötte maradtak.

Most már nem lehetett kétsége abban, hogy a férje előbb-utóbb szemközt fog állani Berky Emillel. Ki tudja, milyen hamar! És ki tudja, mi történik akkor! Reszketett ennek a találkozás- nak a gondolatától s csak egyben bizott, reménykedett. Abban, hogy Mormon *egyszerre* akar leszámolni velök. Ösztönszerűleg érezte, kitalálta, hogy ez a halálosan elkeseredett ember nem hiába fojt magába hetek óta mindent. Az lenne igazi, legnagyobb gyönyöre, ha *együtt* tiporhatná el őket, kettőjüket. De egy véletlen találkozás mindent dugába dönthet. Egy indulatos szótól, egy tekintettől kitörhet belőle a bölény, amelyhez egész lényével legjobban hasonlít. Leóna megborzongott. Sokszor, ha magányos álmodozása közben Emilre gondolt (és ugyan mikor nem gondolt rá?), maga elé képzelte kedvesét, kissé lágy szépségével, kábitó tekintetével, megejtő simulásával, hizelkedésével, ami mind olyan macskaszerűnek tetszett; olyannak, amitől félni kell és ami mégis élvezetes. Mintha egy félig szelid nagy ragadozót simogatna az ember, amely puhán tűri a kedveskedést, de nem tudni róla, hogy mikor válik újra bestiává.

Ha ez a kettő egyszer összekapaszkodik!

Ott aligha a párbajkódex szerint folyik le majd a halálos tusa.

Mormon ugyis nyíltan kimondta már, hogy ő bizonyos esetekben nem verekszik, csak öl.

Egyik óra mult a másik után s már beállt az alkonyat. A szokatlan hőség folyvást tartott és sejteni lehetett, hogy mi lesz a vége, mert az égen sötét viharfelhők gyülekeztek. Leóna minden öt perczen valamelyik ablakhoz sietett, úgy leste, nem pillant-e meg valakit, akiről kitalálhatná, hogy hozzá jön.

Mikor a férje fogata az udvarra berobogott, a folyosóra sietett s lepillantott. Éppen akkor szállt ki két férfi a kocsiból. Az egyik Mormon volt, a másik...

Leóna csaknem felsikoltott, amikor a másikat meglátta. Zák Bencze volt az, a hidegvölgyi erdész.

- Mit akarhatnak ezek együtt?!

Annyit már tudott Mormonné, hogy Zák gyűlöli azt, aki a szőke leány szívéhez férközött. Most, hogy együtt látta a férjével, rosszat sejtett. Mialatt felmentek a lépcsőn: gyorsan visszavonult, nehogy megpillantsák; aztán felindulástól remegve töprengett azon, hogyan tudhatná meg, hogy mit tervez a két összeesküvő.

Mormon minden ügyét az irodájában szokta elintézni. Még látogatóit is többnyire ott fogadta. Első útja, ha hazajött, holt bizonyossággal az iroda volt. Ugyanaz a helyiség, amely összeköttetésben volt a hivatalos szobákkal is, meg a bányakirály magánlakásával is. Az iroda ajtaja rendesen be volt zárva erről az oldalról. Mormon nem szerette, ha bárki is megfordult tudtán kívül ott, ahol legféltettebb üzleti titkait őrizte.

Leóna egy fél perczig habozott, azután szivdobogás közt határozott. Még sohasem kereste férjét az irodában, így Mormonnak aligha eszébe jut, hogy gyanakodjék. Nagyon csekélyke kockázattal oda lehet lopódnai az iroda ajtajához a lakás felől. Talán kihallik onnan egy pár szó, ami úgy lehet, éppen elég lesz.

Mormon azóta fenn volt már Zákkal.

- Eszerint nem volt különösebb nehézsége, kérdezte Mormon. Az asszony beleegyezett.

- Minden nagyobb vonakodás nélkül. Ugy beszéltem vele, ahogy előre kiterveztük. Ön megveszi a hidegvölgyi házat, - természetesen háromszoros árt kínáltam érte, - s ő ily módon egy kis vagyonhoz jut, úgy hogy a szegény beteg leányt *rögtön* elhelyezheti a legmegfelelőbb gyógyintézetbe.

- Nem ijedt meg ettől?

- Amikor megtudta, hogy ő is a beteggel maradhat, bele nyugodott.

- S a gyermek? kérdezte Mormon aggódva.

Zák csunya arcza mély szomorúságot mutatott.

- Semmit sem törődve jött velünk. Az az orvos, akit ön előre értesített...

- Doktor Bánky...

- Mindjárt megállapította, hogy nagy lelki rázkódáson ment keresztül szegény. Hónapokig tarthat, amíg megzavarodása lassankint eloszlik.

- Ó, dörmögte Mormon, ha egy milliómba kerül is, meg fogom menteni.

Leóna éppen ebben a pillanatban érkezett a lakás felől az iroda ajtajához. Hallgatódzott s a közben majd kiszakadt a szíve. Ha Mormon véletlenül kinyitná az ajtót!... Ej, bátorság, hisz be van kulcsolva belől, amíg a kulcsot a zárba dugnák s úgy nyitnának ajtót, azalatt vissza lehetne szökni.

Mormon már nem a betegre gondolt, hanem valami egyébre. Az ő gyors elméje nem időzhetett sokáig egy gondolatnál. Oly hevesen kiáltott fel, hogy Leóna megremezt. Minden szót tisztán hallott.

- S ami azt az embert illeti, bizonyos az, hogy holnap megint ott lesz?!

- Majdnem bizonyos. Péntek lesz holnap s olyankor mindig kimegy. Az öreg asszony pénteken folyvást imádkozik.

- Hallgasson ide Zák, szólt Mormon kemény hangon. Holnap a jelzett órában önnél leszek. Aztán együtt állunk lesbe. Bent fogjuk várni az üres házban. A többi az én gondom! Még egy másik egérfogót is fel kellett állitanom. Önre szükségem van, hogy tanum legyen.

Erős mennydörgés tette lehetetlenné, hogy a többit hallhassa Leóna. Ugy rémlett neki, mintha a zárba kulcsot dugnának odabent. Lelkendezve futott vissza. Odakint teljes erővel tört ki a nyári jellegű égi háború.

Félájultan roskadt le szobájában a divánra. Amint magához tért s felpillantott, szeme egy levélkén akadt meg, amely a kis ébenfa-asztalon fehérlett. Felvette s görcsösen szoritotta ujjai közt. A czimirat neki szólt s a Berky írása volt. Majdhogy a levelet is szét nem tépte, oly sietve szakgatta fel a boritékot.

«Édesem, így szólt a levélke, a tervek változtak. Sürgősen értesítlek, hogy holnap dél után a hidegvölgyi kis házban várlak. Életbevágó közlésem van számodra. Emil.»

Leóna elsápadt. Becsöngette a komornát. - Ki hozta ezt a levelet? kérdezte.

- Egy szemüveges ember, sovány, magas.

- A detektív, mormolta Leóna. S magában így folytatta: - Még az írását is mily hiven utánozzák, hogy félrevezessenek!... Ezt a levelet nem Emil írta. Ő a világon az egyetlen, aki soha sem hívna engem a Hidegvölgybe.

Mikor a vihar elállott, már késő este volt. Következett a hosszú éjszaka, a kínok éjszakája. Mormonné a szemét sem hunyta be. Várta a hajnalt, a visszatérő napot, amelynek a fényéből egyetlenegy halvány reménysugarat kaphasson arra, hogy sikerül a terve s kedvesét megmenti.

Szegény, bolond, szerelmes, önmagadat emésztő, igazszívű, feláldozó asszony! ha tudtad volna, hogy az, akiért véres könnyekkel sirod tele ágyad párnáit: éppoly álmatlanul, éppoly nyugtalanul tölti az éjszakát s éppugy várja a reggelt, mert nincs szünete benne a szomjazásnak valaki után, aki az ártatlanságával vonzza most magához a bolygókra ható nap erejével.

Berky már tudta Morvaynétól, hogy Lilinek elárulták. Azt is tudta, hogy mi volt a leány válasza a Leóna vallomására. Más ember, aki ugyanazt a vad tüzet érzi magában, amit ő, talán rögtön kirohant volna, s azon melegében próbálja meg, hogy leesküdjék mindent; hogy visszavivja a veszendő csatát. Berky nem ezt cselekedte. Ő vak esélynek nem dobta oda helyzetét. Hadd vergődjék a szegény megkínzott teremtes, ha már el nem kerülhetette. Legyen ideje kitombolni első nagy fájdalmát, azután megkérdezni elgyöngült, kifáradt szívét, hogy mit bírhat ki még. Hadd érezze az a fájó szív, hogy most már, a könnyápor és a lelkivérzés után, a megbocsátásnak, a megbékülésnek *kell* következnie, különben végkép elfogy ereje és vele az élete.

Berky Emil bizonyos volt abban, hogy holnap mégis csak ő lesz diadalmas. De addig a láva már nem tudhat elcsillapodni, lehűlni benne. Mormonra alig gondolt. Az ő számára végső esetben mindig lesz egy szál éles pengéje, vagy egy biztos golyója. Hanem Leónát nem tudta képzelete elől eltávolítani, pedig olyasmit érzett vele szemben, ami nagyon hasonlított a lelkifurdaláshoz.

Mormon úgy dobálta magát az ágyán, mintha deliriumban hánykolódnék. Tetőtől talpig el volt telve azzal a bizonyossággal, hogy holnap mindennek vége lesz. Borzasztó öklével nagyokat csapott a falra és meg-megcsikorgatta a fogát.

- Nem viszek fegyvert, nem! - hörögte dühvel; - a puszta kezemmel fojtom meg mind a kettőt. Aztán rátiprok a fejökre és a sarkammal morzsolom szét az arcukat, hogy senki többet rájuk se ösmerhessen!!...

Egy gyógyintézetben pedig ezalatt egy szegény beteg leány sóhajtozott szakadatlanul. A fejét fogta s a szivét tapogatta. - Mindig azt mondta halkán: - Nincs! nincs!

Mellette egy öreg asszony térdelt s egy kicsi bálványt, egy kis szobrocskát szorongatott. A szent Antal szobrocskáját.

Ahhoz imádkozott; ahhoz könyörgött: - Szent Antal, jószágos, kegyes szentem, mindvégig pártfogóm, vigyázz a gyermekre, el ne hadd!

XV. EL INNEN, EL!

A Hidegvölgyben harmatos a fü, a bokor, a fa lombja. A vihar után következik a csönd, a béke, a szelid verőfény. Az őselet duzzaszt meg mindent. Mintha sohasem lett volna vihar és felhőszakadás, amit égzengés kísér: olyan mély és igaz itt most a nyugalom.

A topolyfák most is összesugdosnak, halkan üzengetnek a szomszédjoknak. A tó szélén a pirókok találkát adnak egymásnak s pajkosan ringatóznak a füzek galyán; majdhogy a vízbe nem ér a hajlós vessző, amint lefelé lendül velük.

Egy gyönyörű piros pillangó, egy nappali pávaszem, libeg keresztül a tavon. Mintha színes virágszirmot vinne magával a szél s szeszélyesen felkapná, leejtené: olyan az. A pirókok kíváncsian nézik; felröppennek hozzá, megkerülik, megcsudálják, aztán útjára eresztik. A pille tovaszáll.

Átlibeg a házikon, ahol most olyan csöndesség van. Leereszkedik az elhagyott kertbe, ahova a kaczer verbéna hívogatja. A piros virág közül kilebben egy másik könnyű légi tánczos; megörül a társának; összeölelkeznek, összecsókolódnak fuvalmas légi utjokon; pördülnek-fordulnak; hol elválnak, hol megint együvé kerülnek s boldogan vitorláznak el, az erdő felé.

Ha csak az erdő volna, nem is látszanék a magány olyan nagynak. Az erdőt a madárszó, a tovaszálló pille, a bujkáló szellő, megeleveníti. De ez a csöndes ház lakatlanságot sejtet s mélabúra teszi hajlandóvá, aki elmerül nézésébe. Hisz' minden üres fészek szomorú látvány. Az ember önkénytelenül is arra gondol: mennyi öröm, mennyi melegség, mennyi boldogság mult el innen, ami valaha itt lakott.

«Madár, ha elszáll, többé vissza nem jó!»... susogják a titkos beszédű topolyfák. A távolból egy zöld harkály sikoltozása hallik; mintha azt jajongná az is: «nem jó! nem jó!»

A tóból egy hal vetette fel magát; nagyot czuppant, amikor visszaesett a vízbe. Azon a ponton rezgő, szélesedő, mind messzebb terjedő hullámgyűrű támad, amíg csak bele nem vész körvonala a tó felületébe. Így indulunk el valahonnan, valamikor, mindnyájan, akik vagyunk; - és megyünk megállás nélkül az elmulás felé. Egyszer csak sehol sem vagyunk többet. S velünk végkép eltűnnek emlékeink, érzelmeink, amik mind csak a mieink voltak s egy-egy világot jelentettek nekünk.

Ez a háziko is így omlik össze egyszer. Lakni ebben talán sohasem fog senki. Ajtaja be lesz zárva. Fedelét apránként megbontja, elhordja a szél. Bagoly meg szárnyasegér költözik padlására. Kezdődik az enyészetnek való odaitéltetés a mai nappal, a mikor pedig minden úgy éled itt, a mikor a nap tüzes szerelemmel ostromolja a földet.

*

Leóna csak azt várta, hogy Mormon pusztuljon hazulról. Kiséret nélkül, gyalog ment ki utána, mintha egyszerű sétára indulna. De az első bérkocsiállomásnál kocsiba ült s Berkyhez hajtott.

Már nem félt attól, hogy lesik; hisz Mormon bizonyynyal arra számít, hogy sikerül neki áldozatait kelepcebe csalni. Ez esetben mért nyugtalanítaná őket előre, hogy még gyanut fogjanak s elmeneküljenek, vagy legalább is kijátszszák a tervét?

Az egyetlen baj, a mitől rettegett, csakugyan bekövetkezett. Emil már nem volt otthon. Alig félórával előbb ment el hazulról, mielőtt ő odaérkezett. Értesítést küldenie pedig előbb teljességgel lehetetlen volt, mert azt Mormon elfogatta volna a kémeivel.

Még sok idő volt a légyott órájáig s Leóna azt remélte, hogy talán Morvayné segítségével korábban sikerül neki Emillel találkozni. Barátnéjához hajtatott. Morvayné éppen azzal volt elfoglalva, hogy egy nagy levélre öt pecsétet nyomott.

- Mit csinálsz? kérdezte Mormonné, a kinek a figyelmét minden izgatottsága mellett is lekötötte egy pillanatra ez a látvány.

A vöröshaju asszony mosolygott. - Az uradnak küldöm vissza a százezer forintját, mondta. Zák itt volt az este s ámbár nagyon titkolódzott, annyit kivettem belőle, hogy Mormon ma készül valamire. Azt akarom, hogy bármi történik is, idejében ábránduljon ki abból a hitből, hogy komolyan vettem csuf ajánlatát. Ez a háboru, lelkem, s az ellenséget minden módon van jogunk kijátszani. A széttépett kötelezvényhez levelet mellékeltem, a mit nem tesz az ablakába.

Leóna bámult. - S nem félsz tőle? kérdezte borzongva.

Morvayné hangosan kaczagott. - Én?! kiáltotta. Nem, édesem; biztosítalak, hogy szükség esetén ki tudnám kaparni a szemét.

Elgondolkodva tette hozzá: - Én csak egy ember szemétől félttem életemben. Ha rám nézett... de ne beszéljünk erről! - Mi hozott ide? mondd el gyorsan.

Összebujtak és sokáig suttoztak.

Egy óra múlva Morvayné így szólt: - Itt az ideje, hogy induljunk. Csak az az egyetlen mód van kijátszásukra, ha Emilt megelőzzük s odakint várjuk. A macskák azóta már alkalmasint a tóparti házikóban lesik az egereket.

- Kétszeres bért kap, de gyorsan hajts on, szólta oda a kocsisnak Morvayné, mikor beültek. Az utat majd mondom én, a hol maga nem tudná. - Odasugta Leónának: - Azt hiszem, teljesen jól emlékszem rá, merre vitt bennünket a minap Zák.

A kocsis neki fohászkodott s lovai közé csördített. Röpültek, mintha versenydíjat akarnának nyerni. A hegyi utig minden nagyon jól ment, a kocsis maga is tudta odáig a járást. De végre megállott. - Merre hajtsak? kérdezte tétovázva.

Morvayné megdöbbsen s maga elé nézett. Két ut vezetett a sűrűségbe, s ő éppen csak arra nem emlékezett, hogy melyiken indultak volt el Zákkal. Később már figyelemmel kísért minden bokrot.

Izgatottan ugrott le a kocsiról s előre sietett az egyik uton, hogy hátha ráösmert ott valamire. Leóna kimondhatatlan szorongással várt az alatt. Mi lesz, ha eltévednek; ha el találják késni?!... Megdermedt még a gondolatától is.

E válságos perczen éles sikoltást hallott; az öröm sikoltását. A barátnéja lelkendezve futott vissza s kezében egy összegyűrt, megázott csipkekendőt szorongatott. - Lásd, mi minden lehet az embernek szerencséje, mondta. Itt van a zsebkendőm, a mit a multkor elvesztettem. A kocsiból eshetett ki s most megtaláltam. E szerint bizonyos, hogy ezen az uton kell tovább mennünk.

Csak lépésben haladtak. Az ut kátyus volt s a kocsi sokszor ugyancsak oldalt dőlt. Most nem Zák hajtott, a ki minden zökkenést ki tudott kerülni. Morvayné egy hangot sem szólt, folyvást az utat figyelte. Hol erre, hol arra igazgatta a kocsist. Egyszer aztán felsóhajtott. - Hála istennek!... Látod Leóna, ott vannak már a topolyafák, ni.

Egy nyíláson csakugyan le lehetett pillantani a völgybe.

Még jól bent voltak az erdőben, de azért a kocsit megállították. A kik lent várnak, ne hallják a zörgést, kattogást, a lovak prüsszölését. S ne is láthassák, hogy vannak idefent.

Leóna előre sietett azon az uton, a melyen Berkynek jönnie kellett. Morvayné, a ki Záktól sokat megtudott volt, alaposan kitanította.

- Még egy kis félóránk van, mondta halkan a vöröshaju asszony, s azon volt, hogy elrejtse feltámadó izgatottságát, a minek a látása Leónát még jobban elrémitette volna.

A perczek borzasztó lassusággal teltek.

Gyöngye szél volt s Leóna minduntalan azt hitte, hogy lépések neszét hallja. Egyre riadozott az ut hajlatánál, a hol remegve huzódott meg egy bokor mögött. Azt akarta, hogy Berky se vegye észre idő előtt.

Morvayné a kocsival hátramaradt, őt teljesen elfödte az erdő.

A magasban egy ölyv keringett s rikácsoló vijjogással verte fel a csöndet. Egy óriás tölgy tetejéről nagy holló emelkedett az ölyv felé s morgó, korrogó harczi riadóval támadta meg. A két madár nagyot csapott a szárnyával egymás felé; az ölyv elhallgatott s csak a holló káromkodott tovább, a mint hajszolta-üzte nálánál erősebb, de a levegőben gyávább ellenségét.

Morvayné figyelmét ez a különös párbaj némileg lekötötte. De Leóna semmit sem tudott róla. Az ő szeme már tíz percz óta mereven tapadt egy pontra, a honnan csöndesen lépdelt fölfelé valaki. Ugy jött, nesz nélkül, most is; ha nem tudta volna Leóna, hogy erre kell jönnie s nem lesi folyvást: aligha addig észre vette volna, a míg melléje nem lép.

Amikor már csak két lépésnyire volt a fedező bokortól, Leóna halványan lépett ki eléje.

- Csitt! - mondta suttogó kiáltással az elképedt férfinak; - Egy szót se szólj, egy lépést se tégy tovább. Azért jöttem, hogy megmentselek; egész nap kereslek már; Mormon odalent vár.

Elfuladt, nem tudta folytatni. Nagyon izgatott volt. A régóta tartó tulfeszített lelki állapotot már nem bírhatta sokáig.

Berky odalépett hozzá, támogatni akarta, talán megölelte volna.

- Ne! ne nyulj most hozzám! - szólt Leóna s mind a két kezét védőleg tartotta maga elé. - Most nem tudom mit érzek irántad; most nem vágyom egyébre, csak hogy eltávolítsalak innen.

Berky megrázta a fejét:

- Az lehetetlen, Leóna: én senkitől sem félek. S minthogy úgy is eltaszítottál...

Megindult az erdőből kifelé, arra a tisztásra, ahonnan alulról ide lehetett látni. Az asszony belekapaszkodott.

- Az istenért, ne! a mindenható istenre kérlek, maradj! Mondom, hogy ott lesnek, lent, a kis házban! meg akarnak ölni!...

Berky visszafordult, megállott.

- Meg akarnak ölni? - kérdezte nyomatékkal. - Hát gyilkosokkal, haramiákkal van dolgom? Talán még annak a szegény leánynak is kellemetlenségére vannak? Mondom, hogy nem félek tőlök, Leóna! Egymagam is elég leszek nekik, meglátod. Van valamim a számukra. Nézd csak.

Revolvert vett ki a zsebéből. A tölténytárból kikandikáltak a hegyes szürke golyók.

- Nem akarom, Emil, nem engedem! - kiáltotta Leóna, s újból megragadta a férfit, aki erőszakosan tett előre néhány lépést. Már egészen kint volt a tisztás szélén.

Leóna térdre esett előtte.

- Emil! mindenre kérlek, ami szent előtted: szerelmünkre, az én temérdek kínszenvedésem emlékére kérlek, gyere innen; máris megláthattak!...

- S azt kívánnád, hogy kitérjek előlük?! hogy gyáván megfussak? Ezt az egyet soha!

Egy hang vágott közbe:

- Pedig meg *kell* tennie, Berky ur, ha nem akar még nagyobb gyávaságot elkövetni.

Morvainé volt, aki időközben meghallott a lármából valamit s idesietett.

- Hogy érti, asszonyom? - kérdezte Berky csudálkozva.

- Ha önt Mormon most ezen a helyen éri, akkor bebizonyítva látja gyanuját; pedig kötelessége inkább ezerszer elvesznie, semhogy ezt a szegény teremtet, aki meghal önért, kiszolgáltassa a vak boszunak.

Berky megrázkódott:

- Igaza van, - mondta lehangoltan. - De ime, minden késő. Azok már észrevettek.

A kis házból csakugyan két férfi lépett ki. Mormon látta az ablakból, hogy Berkyt valaki visszatartja s megértette, hogy kockán van jól kifőzött terve. Nem birt magával, nem tudott várni. Kirohant, hogy el ne szalaszsa boszuja alkalmát. Zák kénytelen volt követni. A véreb mögöttük ácsorgott.

Morvainé szükség esetén oly erőt tudott kifejteni, akár egy szakácsné. Ösztönszerűleg rántotta vissza Leónát s maga állott a helyére.

- Semmi sem késő, Berky ur! *Én* vállalom el most azt a szerepet, hogy önnel találkám volt. Én miattam önt senki kérdőre nem vonhatja: nincs rá oka tehát, hogy *ebben* az esetben érzékenykedjék. Akarom, követelem, hogy siessen innen. Leónát kell megmentenie! A többiről beszélni ráérünk.

Mormon zihálva kapaszkodott fel a domboldalon. Még egy bot sem volt nála. Zák a nyomában járt.

Berky egy másodperczig habozott még, aztán gyors elhatározással köszönt a hölgyeknek s eltűnt azon a gyalogösvényen, amelyen egy izben meglepte Lilit s amelyen rögtön elfödtek a bokrok.

Morvainé megragadta Leónát s magával vonszolta a szekérhez.

- Gyorsan! gyorsan hajtson! - biztatta a kocsist.

A kocsis most már tudta az utat. A lovak közé vágott. Most nem törődtek a kátyukkal. El kellett tűnniök, mielőtt *azok* felkapaszkodnak a hegyoldalon. A gyeppel benőtt uton úgy robogott a kocsi, hogy neszét is alig lehetett hallani egy pár száz lépésen túl.

XVI. A HAJLSZA.

Mormon végre felkapaszkodott a tisztásra. Megállott. Ott akkor már senki sem volt. Fújva, levegő után kapkodva hallgatódzott, de a saját zihálásától sem hallhatta volna: merre van az erdőben mozgás. Zák az alatt szintén mellette termett. Neki a kutyával volt baja. Vékony lánczra kötötte Brunót, mely a nagy sietéstől megszelesedett, s maga is futni kezdett. Emiatt késett az erdész néhány perczet. Puskáját a kezében tartotta, mert a bokrok közt minduntalan megakadt volna, ha a vállán van.

Egymásra néztek. Mormon magánkívül volt. - Kisiklik a kezünkből, - szólt lihegve, és kivörösödve a fárasztó futástól, meg a dühtől. Pedig itt voltak! Ezen a helyen álltak!

Zák erősen figyelt. Az ő füle gyakorlottabb volt s jobban megértette a távolról jövő neszt.

- Nagyon gyöngye kocsizörgést hallok, mondta halkan.

- Siessünk utánok, el kell érünk őket! türelmetlenkedett Mormon. Ennél jobb alkalom sohasem lesz.

Zák a fejét csóválta.

- Elkéstünk, mondta. A kocsit utól nem érhetjük.

Mormon magában emésztődött: - Különben is valószínűtlen, hogy együtt maradtak; - ez annyi volna, mint nyílt beösmérés. Aztán fenhargon folytatta:

- A férfi nem lehet a kocsin. Gyorsan Zák, gyorsan, válaszszon valami irányt; magának tudnia kell, hogy merre menekülhetett leginkább.

Zák nem felelt. Megint a kutyájával volt elfoglalva.

- Keresd Brunó, keresd, biztatta halkan.

A kormosfejű eb élénken szimatolt s nyugtalanul vonszolta maga után köröskörül a gazdáját, aki a lánczát nem eresztette el.

- Több nyomot érez, szólt vissza Zák Mormonnak. Ettől megbolondul.

A kutya csakugyan nagyon izgatott volt. Tétovázva fordult hol ide, hol oda; de egyszerre megállott s valamit megbökdösött az orrával a fű közt.

Zák lehajolt és azt a valamit felemelte. Egy férfikeztyű volt.

Az erdész szeme felcsillant. Olyat kiáltott, hogy Mormon, aki már-már vaktában roham a bokrok közé, hozzá sietett.

- Elcsipjük! ujjongott Zák; - most már bizonyos, hogy utólérjük. Nézze!... És diadallal mutatta Mormonnak a keztyűt.

A bányakirály bamba arcot vágott.

- Nem érti? Figyeljen csak, - mondta Zák s a keztyűt a kutya elé tartotta:

- Brunó! szólt parancsoló, kemény hangon, szimatold ezt!

A véreb körülszaglásztta a keztyűt. Szinte látszott, hogyan szivja magába a rátapadt ember-szagot.

Az erdész most hirtelen eltette a keztyűt s lemutatott a földre:

- Utána, Brunó! keresd! keresd!!

Az eb mohón tett még egy kerülőt; a tisztás szélén elkezdett kutatni, tanakodni; végre kiválasztott egy irányt, előre nyújtotta a fejét, kissé lelapult s biztos, tudatos sietéssel surrant be a bokrokkal benőtt gyaloguton.

- Jöjjön! siessen! - szólt Zák Mormonnak suttogó kiabálással, - nyomon vagyunk; Brunó el nem veszi többet.

Mormon új reménynyel, lelkesedve rohant utána. A bokrok zörgése mind messzebből hallatszott. Mormon tulságosan is igyekezett; - úgy csörtetett, hogy futó szarvas robajának is beillett volna.

- Pszt! pszt! sugta Zák. Halkabban, minél kevesebb zajjal! Csak mögöttem maradjon egyelőre; - pszt!

Egy pár kékfejú czinke rebtent ki előlük egy magasabb galyra, ott ismételték ők is: «czin-czin! pszt!»

Azután minden elcsöndesült.

*

Berky csak addig sietett, amíg ígérete kötelezte; amig közel lehetek hozzá az asszonyok. Hallgatta, hogyan távolodik a kocsizörgés s tisztában volt vele, hogy elmúlt a felfedeztetés veszedelme.

Ekkor meglassította lépését. Már elhatározta, hogy mit cselekszik. Vár egy órát itt, ebben a csöndes erdőségben; ha kell, vár akár kettőt, - aztán visszamegy. Vissza a topolyfákhoz, amikor nem lesz már ott senki az alkalmatlanok közül: megrészegeti, elkábitja vágyó szerelmével a szőke leányt; kibékíti, magához lánczolja, elviszi. - Elviszi akármi áron is. Tikkasztó szomjúságot érzett ez után a harmatos liljom után.

Eljutott addig a fakeresztig, amelyen a pléhtábla volt, ezzel a felirattal: *Mathias Berzétey*. Ott megállott. A kereszt mellé leült a fübe. Leonára gondolt s a lelke mélyén fájó rezgést érzett. Azután rátért csapongó képzelete Mormon Hilárra, aki most keresi, üldözi.

A bányakirály volt az utolsó, akivel foglalkozott. Hisz' az *csak* férfi volt. Neki most már halálos ellensége; de hát baj az!? Még mosolygott rajta, azzal az őszinte, magától támadó, nem erőltetett mosolygással, ami mostani helyzetében feltétlen bátorságra vallott. Szinte kívánta, hogy ha csakugyan keresik: megtalálják. Leküzdhetetlen vágya támadt, hogy megtalálja abban a kolosszus vizilóban a - férfit.

Álmodozásából halk csörtetés nesze zavarta fel. Alatta, lent a völgyben, erre tartó mozgás növekvő zaja kelt.

Zák már nem birt Brunóval. A véreb majd megfuladt, úgy huzta maga után. A láncz bevágódott a kutya nyakába s megfojtással fenyegette. Brunó rekedten kahintott, hörgött.

- Nem lehet már messze. A kutyát eleresztem, mondta Zák Mormonnak, a ki zihálva követte.

Abban a pillanatban leoldta a lánczot s Brunó előre vágatott. Két percz múlva hallani lehetett éles, csengő, halálharang szavához hasonló csaholását.

- Ott van! ott van! kiáltotta Zák s teljes erejéből kapaszkodott felfelé. Megbotlott egy gyökérben s elvágódott. Mormon elrohant mellette; nem törődött vele, pedig hallotta fájdalmas káromkodását.

- Ott van! bögte, s egymaga furakodott át a bokrokon.

E pillanatban lövés hallatszott s a csaholás megszűnt. Zák Bencze, a ki kinosan tápászkodott fel megrándult lábával, elsápadt. Vége a kutyámnak! mondta sziszegve a dühtől; s minden erejét összeszedve, minden lépést kinnal téve, igyekezett Mormon után, a ki azóta a helyszínén lehetett.

Ide hallatszott vad ordítása, a mit most már nem kellett magába fojtania. A bölény megrohanta a tigrist.

Berky ott állott a kereszt mellett, kezében a füstölgő revolverrel. Brunó véres teteme éppen a lábánál hevert. A mint Mormon feléje rohant, hidegvérrel vette célba őt is. Egy másodperc még és az akrobata átlőtt koponyával zuhant volna a földre. De ekkor észrevette Berky, hogy Mormon fegyvertelen.

Hiába üvöltötte Mormon: lőjj! lőjj! - nem sütötte el a pisztolyt. Ellenkezőleg: leeresztette.

- Nagylelkű akarsz lenni?! hörögte a zömök ember vérbenforgó szemmel. Várj csak, majd megtanítlak!

Azzal nekiment Berkynek, mint a lokomotív.

Abban a pillanatban, a mint roppant kezét kinyújtotta, hogy áldozatát megragadja: Berky villámgyors mozdulattal csapta fejbe a revolver agyával. A pisztoly agya eltört s Mormon megtántorodott. De mégis elérte valahogy a Berky karját.

- Hát meggondoltad magadat?! Harapni próbálsz? Most gyere, ölelj meg! Szeretlek! Ha egyszer megölelsz, kibékülök veled! - bömbölte irtózatos dühvel.

Berky látta, hogy hiába alkalmazná ezzel a baromi erővel szemben a műbirkózás fortélyát, a miben mester volt, s azon igyekezett, hogy ellenfele át ne kaphassa a derekát. Az az egy ütés mégis sokat ért. Attól az akrobata szédült. Csak úgy bukdácsolva rángatta maga felé Berkyt, a ki a kezében maradt csonka pisztolylyal még egyet próbált volna arczába sujtani, de sehogysem bírta csuklóját kiszabadítani a vasmarokból.

Mormont határtalan indulat öntötte el. Bősz dühében ordított s folyvást beszélt:

- Csábitó! bestia!... Először a nőm, aztán a leányom?!... Ez kellene neked?... Hallod-e tigris! vérszopó! a leányom kellene?! Megfojtalak most. A bölény eltípor most!!...

Már nem is látott a dühtől. Előre bukott s roppant fejével mellbe vágta Berkyt. Lezuhantak. Mormon volt felül. De Berky mind a két kezével átfogta hirtelen a torkát. A finom ujjak aczélcapsokként szorították ki az akrobatából a lélekzetet. Mormon vakon csépett borzasztó öklével maga körül; hörgött és kéült. Ha csak egyetlen ütése is jó helyre kerül: Berkynek rögtön vége.

Heves, erős, visszhangos dörrenés rázta meg e végzetes perczben az erdő csendjét.

Mormon érezte, hogy egyszerre levegőhöz jut. Az aczélcapsok lehullottak nyakáról. Vonagló testet érzett maga alatt. Arcza tele volt nedvességgel. Vér fröcscent rá alólról.

Felugrott.

Szörnyű csend következett.

A fűvön ott feküdt Berky Emil, véresen, mozdulatlanul, holtan. A feje át volt löve. Koponyája hátulsó része szétment; de az arcza teljesen épen maradt. Mintha mosolygott volna.

- Mit cselekedett?!... mért tette ezt?! - hörögte Mormon s halálsápadtan fordult Zák felé, a ki pár lépésnyire állt tőle egy fához támaszkodva.

Az erdész egyet lépett előre, de a fájdalomtól sziszegve megállott.

- Nem tudtam segélyére lenni; alig birtam idáig vonszolni magamat, felelt szakgatottan; láttam, hogy már majdnem megfojtották: aztán hallottam, hogy a *leányáról* beszél...

Mormon megrezzent. Az erdész folytatta:

- A *leányáról*, a kinek apára van szüksége; mig nekem senkim sincs. Ha ön öli meg: nagy gyalázat éri miatta; becsukják. Nekem pedig mindegy, hogy mi lesz velem. Megmentettem önt attól, hogy gyilkos legyen. Minden *csak* engem terhel. Avagy talán az én gyűlöletem nem régibb-e még, mint az öné? Elég, ha egyikünk bűnhődik. Visszaadtam önt a leányának...

Mormon Hilárban elcsillapodott lassankint az ideges remegés. Tekintetét elfordította Zákról, a kinek hálával tartozott s még sem mert neki e pillanatban kezet adni. Mereven nézte a holttestet; minél tovább nézte, annál jobban erőt vett rajta egy különös, beteges képzelődés, a mit az eszmetársítás csapongó rendszertelensége magyarázhatott meg.

Mintha Berký Emil mozdulatlan alakja gyönyörű, vörösfekete csikkal tarkázott fenevaddá változott volna át előtte. Egy hozzá méltó módon elpusztult királytigrisévé.

*

Mormont kisírt szemmel fogadta otthon Morvayné.

- Nagy szerencsétlenség történt, - mondta, és újból zokogni kezdett.

A bányakirály egy pillanatig azt hitte, hogy talán már eljutott ide a tragédia hire. Nagyon zavart volt s nem is gondolt rá, hogy ez lehetetlen. Komoran hallgatott.

- Leóna... - kezdte Morvayné, de nem birta folytatni.

- Mi történt Leónával!? - kérdezte Mormon izgatottan.

- Egy órával ezelőtt megmérgezte magát.

Mormon felordított. Csak a szemével mert tovább kérdezősködni.

Morvayné kitörő zokogása mindent megmondott neki.

Az akrobata levágta magát a földre és őrzöngve tépte a haját; megszakgatta a ruháját, mint a bibliai vezeklők cselekedtek egykor.

Arról sohasem beszélt neki Morvayné, hogy mind a két lövést hallották a hegyek közt s a mikor a második lövés eldőrdült, Leóna halálsápadtan kapott a szívéhez:

- Meghalt! - kiáltotta eltorzult, kétségbeesett arczczal. - Meghalt! - ismételte, - itt látom, véresen, magam előtt!...

A telepatia megmondta neki az igazat.

Hazáig nem szólt többet. Üveges tekintettel, didergésses lázban érkezett meg s amint a szobájába jutott, rögtön bevette a titokban őrzött fehér port.

Barátnéja karja közt lehelte ki lelkét.

XVII. AZ UTOLSÓ AKKORD.

Zák a gyilkosságot beismerte, de a végtárgyalás előtt csudálatos módon megszökött börtönéből s örökre eltűnt. Valaki roppant összegekkel vesztegette meg az öröket, a kiket meg is büntettek, el is csaptak, de a kik mind igen jó módu emberekké váltak azután.

A titkos vesztegető Mormon volt, a ki bűntársát átsegítette az Ujvilágba.

A bányakirály nemsokára végkép kivándorolt a millióival s magával vitte az öreg nőt meg Lilit, a kit, mikor elméje tisztulni kezdett, adoptált.

Lili lassankint meggyógyult; de az isteni irgalom elvett valamit az emlékezetéből. A hidegvölgyi házra s a simaarczu férfira nem tudott többé tisztán emlékezni. Csak mintha álmodott volna róla. Esztendők múlva férjhez ment egy külföldi milliomoshoz, a ki soha sem hozta többet haza Magyarországra. Lili nem sejtette, hogy Mormon Hilár ezt maga kötötte ki titokban, a mikor leendő vejének odaigérte.

- Ne legyen alkalma rá soha, hogy olyan valakivel találkozzék, a ki emlékeit fel tudná ébreszteni, - mondta magában a bányakirály.

Morvayné váratlan örökséget kapott s ez visszaadta neki a jólét nyugalmát.

A derék asszony minden halottak napján két koszorut tesz egy gondozott sirra. Az egyik csupa örökzöld levél, a másik üvegházban tenyésztett vérvörös égőszerелеmből való.

Az egyszerű zöld levél az ő ajándéka; de a mikor az égőszerелеm-koszorut leteszi a sirra, csöndesen így szól:

- Ezt Leóna helyett hozom magának, Emil.

Leóna is kap tőle örökzöld koszorut.